

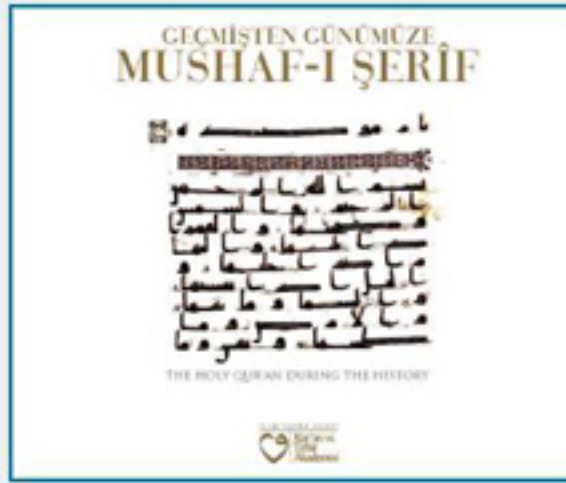
İLİM YAYMA VAKFI

BÜLTEN

2014 MAYIS - SAYI: 8

EKMEÇİZÂDE
MEDRESESİ

07 | 40. Yılımızı
Kutladık

25 | Mushaf
Sergisi

28 | Bir Vakıf İnsanı
İsmail Adak

BAŞKANIN MESAJI

Değerli İlim ve Hizmet Dostları,

2013 yılının son ayında kuruluşunun 40. yılını kutladığımız vakfımız “41 Kere Maşallah” duaları ile yoluna kararlılıkla devam etmektedir.

40 Yıl öncesinde hangi gaye ile kurulmuşsa bugün aynı gayelere sıkı sıkıya bağlı kalarak yoluna devam eden vakfımızın, eğitim dünyasına maddi ve manevi destekleri ile daha nice 40 yıllar anılmaya devam etmesini Cenab-ı Hak’tan niyaz ediyoruz. 40. yılımızı kutladığımız programını, başta Sayın Başbakanımız, Bakanlarımız, Başbakanlık Müsteşarı, İstanbul Valisi, Belediye Başkanları ve diğer Vakıf Yöneticilerinin geniş katılımıyla gerçekleştirmiş bulunuyoruz. Bu kutlama programının ayrıntısını ileri sayfalarda bulacaksınız.

İstanbul’un mümtaz semti VEFA ile anılan vakfımızın öğrencilerinin eğitim faaliyetlerine tahsis ettiği Ekmekçizâde Medresesi, uzun bir restorasyon çalışması sonrası kullanıma açıldı. Medresenin, türbe ve haziresi hakkında geniş bilgi bulabileceğiniz yazıda, arşiv belgeleri ve kaynaklarının taranması ile Ekmekçizâde’nin hayatı hakkında da geniş bilgiler bulabilirsiniz.

Sayfalarımızda; uzun yıllar vakfımız Mütevelli Heyeti Başkanlığı yapan ve halen vakfımızın kurucu üyesi olan Asım TAŞER ağabeyin yad edildiği

bir yazı ile, halen Mütevelli Heyet Üyeliği yapan İsmail ADAK ağabey ile gerçekleştirilen söyleşiyi bulacaksınız. Bilvesile vakfımıza emeklerinden dolayı kendilerine şükranlarımızı sunuyoruz.

Eğitim kurumlarımızdan İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi ve İrfan Eğitim kurumları, açılan yeni okul ve bölümleri ile azimle hizmet vermeye devam ediyor.

VEFADER, mezunlarımızla ortak programlar gerçekleştirerek öğrencilik döneminde kurulan bağların kopmamasını sağlamakla beraber yaptıkları çalışmalarla yeni öğrencilerimize de örnek olmaktadır.

Her yıl düzenlediği programları sizlere duyurmak için sabırsızlandığımız Kur’an ve Tefsir Akademimiz, bu yıl gerçekleştirdiği “Geçmişten Günümüze Mushaf-ı Şerif” konulu sempozyumun görsellerini, Almanya’da Osnabürck İslam İlahiyatı Enstitüsü’nde iki hafta boyunca geniş katılımı bir sergiyi ilgililerine sunmuştur.

Bütün bu gerçekleştirilen çalışmalar dolayısıyla emeği geçen Vakfımız mensuplarına teşekkürü bir borç bilirim.

BU SAYIMIZDA

EKMEKÇİZÂDE MEDRESESİ 03

VAKFIMIZIN 40. YILINI KUTLADIK 07

43. GENEL KURULUMUZU YAPTIK 09

BİR GÜZEL İNSAN, ASİM TAŞER 11

VEFA İLİM VE KÜLTÜR DERNEĞİ 16

İRFAN EĞİTİM KURUMLARI 18

İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİV. 21

KUR'AN VE TEFSİR AKADEMİSİ 25

BİR VAKIF İNSANI, İSMAIL ADAK 28

VÂKIF 33

YURDUMUZUN FAALİYETLERİ 57

PARA VAKIFLARI SEMPOZYUMU 64

İLİM YAYMA VAKFI BÜLTENİ
SAYI: 8 • MAYIS 2014

İLİM YAYMA VAKFI ADINA SAHİBİ
YÜCEL ÇELİKBİLEK

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
ÖMER AYDIN

EDITÖR
MİKAL UĞUŞ

YAYIN KURULU
ENGİN YILMAZ
OSMAN ACUN
NURULLAH BAYHAN
PROF. DR. BİLÂL GÖKKİR
DOÇ. DR. NECMETTİN GÖKKİR
YRD. DOÇ. DR. ABDULLAH TIRABZON
ABİDİN SÖNMEZ

YAPIM
TASVİR TANITIM
(0212) 211 11 25

SANAT YÖNETMENİ
ADEM DOĞAN

BASKI
ADA OFSET

YAZIŞMA ADRESİ
VEFA, CEMAL YENER TOSYALI CD.
AKİFPAŞA SK. NO: 6
34134 FATİH - İSTANBUL
TEL: 0212 511 22 90
FAKS: 0212 511 22 91
www.iyv.org.tr

6 AYDA BİR YAYINLANIR.
KAYNAK GÖSTERİLEREK
İKTİBAS YAPILABİLİR.

ÜCRETSİZDİR

YAYINLANAN YAZILARIN
SORUMLULUĞU
YAZARINA AİTTİR.

Ekmekçizâde Medresesi

Vefa semtimizin tek medresesi olan Ekmekçizâde Medresesi, uzun bir restorasyon sonrası nihayet vakfımız öğrencilerinin istifadesine sunuldu.

Fatih Belediyesi ile İstanbul İl Özel İdaresi tarafından yürütülen restorasyon çalışması, yaklaşık iki yıl sürmüş olup, medresenin bütün odaları, dershanesi ve Ekmekçizâde Ahmed Paşa'nın türbesi ile sebilini kapsamıştır.

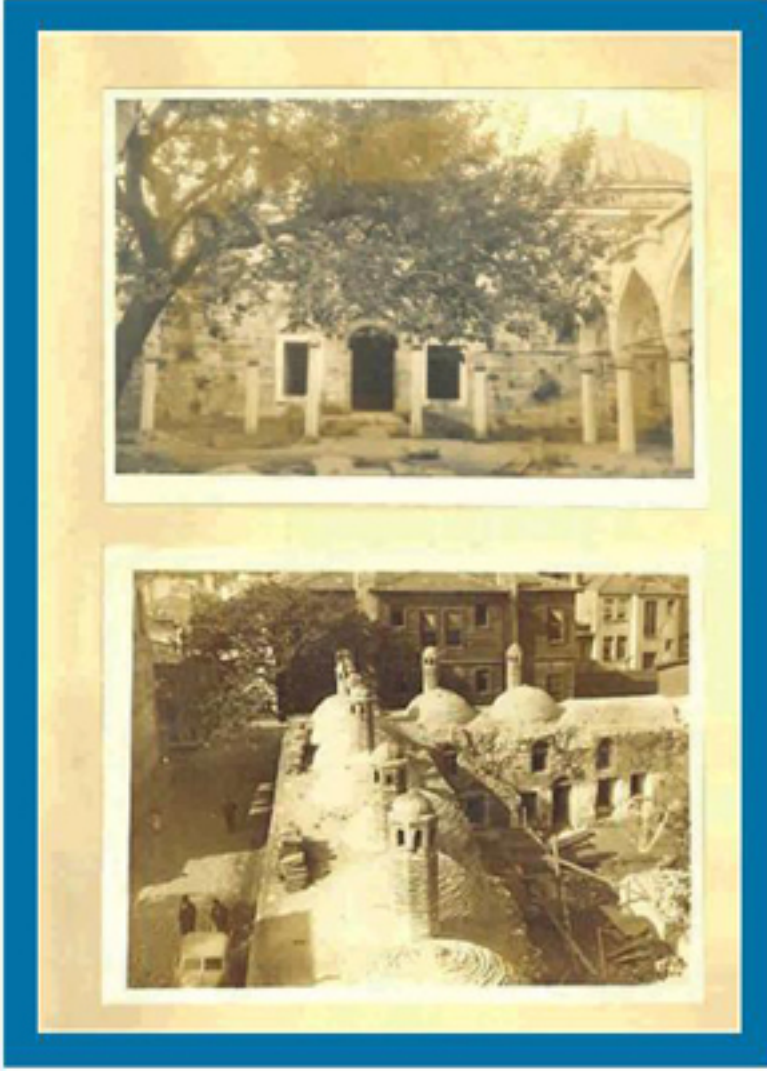
Ekmekçizâde Ahmed Paşa, (?-1618) I. Ahmed dönemi (m. 1603-1617) defterdarıdır. Celali isyanlarının en hararetli döneminde

ve ekonomik sıkıntılarının had safhada olduğu bir dönemde defterdarlık görevini başarıyla sürdüren Ekmekçizâde, Vefa'daki medresesi dışında Edirne'de büyük bir kervansarayı, Tunca Nehri üzerine inşa ettirdiği köprüsü ve eski Osmanlı eyaleti olan Selanik'te bina ve ihya eylediği Selanik Mevlevihanesi ile daha birçok hayır eseri bırakmıştır. Vefatından sonra inşa ettirdiği medresenin türbesine defnedilmiştir.

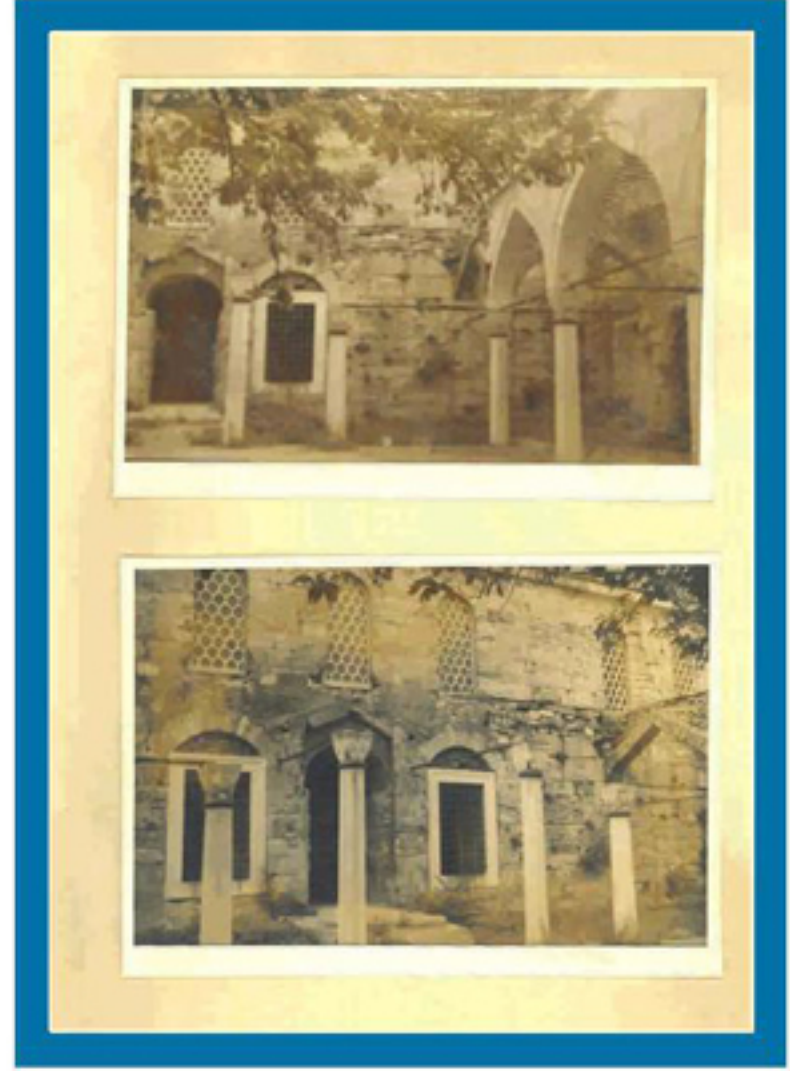
Medresenin inşa tarihini, kitabesinin günümüze ulaşamaması ve herhangi bir arşiv kaydında kitabesine dair not düşülmemiş olması nedeniyle bilememekteyiz;

fakat Ekmekçizâde'nin vefatına yakın bir dönemde medreseyi inşa ettirdiğini, vakfiyesine düştüğü notta, iki bin gün dört aydır (yaklaşık altı yıl) mütevellî görevini yürüten oğlu Mehmed beyin kullanımına verdiği bir miktar paradan söz eder. Vakfiye'nin kaleme alındığı tarih olan 1618'den oğlu Mehmed Bey'in mütevellîlik yaptığı süreyi

çıkardığımızda medresenin inşa tarihi 1612 senesine tekabül etmektedir.

Mimarı hakkında elimizde kesin bilgiler bulunmamakla birlikte 17. yüzyıl başının hassa mimarbaşısı olan Sedefkar Mehmed Ağa'nın bu medreseyi tasarlama ihtimalinin yüksek olduğunu, bunda da Mehmed Ağa'nın mimari uygulamalarının medresenin mimarisi ile büyük benzerlikler taşıdığını gösterebiliriz. Klasik devir Türk mimarisinin medrese örneklerinin en bilinenleri olan Sinan Paşa, Gazanfer Ağa, Kuyucu Murad Paşa ve Amcazâde Hüseyin Paşa medreseleri ile birçok ortak özellikleri taşır.

Medresenin, U şeklinde uzanan ferah bahçenin etrafına sıralanan 17 hücre odası ile kible yönüne oturtulmuş olan bir dersane odası ve türbesi bulunmaktadır. Ön cephede olanlar sokağa diğerleri avluya dönüktürler. Hücrelerde kitapların konulması için duvarlara açılmış nişler bulunmakta olup odalarda bir de ocak

bulunmaktadır.

Sekiz köşeli bir kaide üzerine oturan ve kare görünümünü arz eden dershanenin ölçüleri 9.00 x 9.00 m.'dir. Dershanenin aydınlatılması altı-üstlü iki sıra pencereler ile sağlanmış olup, alt sırada dokuz ve üst sırada on iki pencere olmak üzere toplam yirmi bir pencere ve bir de kitap konulması için niş yer almaktadır. Dershaneye girer girmez ilk dikkatimizi çeken şey mihraptır; bu, derslerin burada işlenmesi ile birlikte ibadetlerin de burada yapıldığını gösterir. Medrese manzumesinin süslemesi ile en zengin kısmı olan dersane, mihrap yanındaki pencerelerdeki kalem işlerinden büyük geniş kubbe üzerindeki işlemlere değin çok zengin kalem işleri vardır. 2013 yılında gerçekleştirilen restorasyon ile bu kalem işleri elden geçirilerek eski canlılığına kavuşturulmuştur.

Medresenin hemen bitişiğinde yer alan

türbe, çok alışık olmadığımız bir mimari tarz oluşturmaktadır. Medrese ile bağı yalnız dersane içerisindeki pencerelerle sağlayan türbenin girişi Molla Hüsrev Camii tarafındadır. Ekmekçizâde Ahmed Paşa ve eşi ile aile yakınlarına ait dokuz sandukanın bulunduğu türbe restorasyonun tamamlanarak, en kısa zamanda ziyarete açılmasını ümit ediyoruz.

Ekmekçizâde Ahmed Paşa, medresenin vakfiyesinde müderris ve talebelerin bütün ihtiyaçlarının karşılanması hususunda

vakfından çeşitli gelirleri buraya bağlamıştır. Ruhuna bağışlanmak üzere hatim okutulmasını vakfiye şartları arasında zikreden Ekmekçizâde'nin bu isteği, vakfımız öğrencileri tarafından karşılanmaktadır. Ruhu şâd olsun.

Son sözü Mehmet Akif'in Fatih Yolunda şiirindeki mısrası ile bitirelim.

... şu gördüğün "Ekmekçioğlu Medresesi"
Yaşar, demir gibi göğsüyle, belki on bin yaş...
Ya her kaburgası: Kurşunla bağlı yalçın taş!

VAKFIMIZ Kuruluşunun 40. Yılı Kutladı

Kuruluşunun kırkıncı yılını Üsküdar Bağlarbaşı Kongre Merkezinde 05 Aralık Perşembe günü gerçekleştirdiği özel bir programla kutlayan İlim Yayma Vakfı, birçok mezun ve mensubu bir araya getirdi.

Vakfımızın da kurucuları arasında yer alan Başbakanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, Orman ve Su İşleri Bakanı Prof. Dr. Veysel Eroğlu, AB Bakanı Egemen Bağış, İçişleri Bakanı Efgan Ala, Anayasa Komisyonu Başkanı Prof. Dr. Burhan Kuzu, Akparti Genel Başkan Yardımcısı Prof. Dr. Mustafa Şentop, Kamu Düzeni ve Güvenliği Müsteşar Yardımcısı Kudret Bülbül, Tika Başkanı Dr. Serdar Çam, RTÜK Başkanı Prof. Dr. Davut Dursun, RTÜK Üyesi Nurullah Öztürk, İstanbul Valisi Hüseyin Avni Mutlu, AKParti İstanbul İl Başkanı Aziz Babuşçu, Milletvekilleri, Kaymakamlar, Belediye Başkanları, Başbakanlık Başmüşaviri Prof. Dr. Bekir Karlığa, Başbakan-

lık Müşaviri Sinan Aksu, Kredi Yurtlar Kurumu Genel Müdürü Prof. Dr. Recep Kaymakcan, İller İdaresi Genel Müdürü Ali Fidan, Üniversitelerin Mütevelli Heyeti Başkanları, Rektörler ve Fakülte Dekanları, İYC Başkanı Yusuf Tülün, Önder Başkanı Hüseyin Korkut, Ensar Vakfı Başkanı İ. Cenk Dilberoğlu, Türgev Başkanı Ahmet Ergün ve Başkan Yardımcısı Bilal Erdoğan, Vakfımızın kurucuları ile Mütevelli Heyeti Üyeleri, sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri ile çok sayıda davetli katıldı.

“Ahde Vefa” olarak gerçekleştirilen programda kırk yıl önce büyük umut ve heyecanlarla vakfı kuran isimlerden hayatta olanların bir araya gelmesi, programda duygu dolu anların yaşanmasına vesile oldu. Özellikle Vakfın 40 yılını özetleyen “Tanıtım Filmi” gösterimi esnasında dar’ı bekaya göç edenlerin rahmetle anılması sırasında.

Programda İlim Yayma Vakfı tarafından kuru-

lan Kur'an ve Tefsir Akademisi tarafından hazırlanan "Tarihten Günümüze Mushaf-ı Şerif" Sergisi de katılımcıların beğenisine sunuldu.

Ertuğrul Erkişi tarafından hazırlanan musîki dinletisi sonrasında Doç. Dr. Kahraman Em-mioğlu, Prof. Dr. Salih Tuğ ve Prof. Dr. Nevzat Yalçıntaş'tan oluşan üçlü bir panele geçildi. Panelde İlim Yayma Vakfı'nın kuruluş gayesi ve anılarda bıraktığı tatlı hatıralar paylaşıldı.

Panel sonrası İlim Yayma Vakfı adına açılış konuşmasını yapan Başkan Yücel Çelikblek, geçen 40 yılın önemine dikkat çekerek daha nice 40 yıllar ülkemiz insanlığına hizmet etme aşkı ile dolu olduklarını belirtti.

Başbakan Sayın Recep Tayyip Erdoğan yaptığı konuşmasında, imam-hatip öğrencisi iken kaldığı, o zaman ki, Cemiyet'in Vefa'daki yurdundaki anılarından bahsederek İlim Yayma Cemiyeti ve sonrasında Vakfı'nı kuran ağabeylerin, en başta Av. Yusuf Tülün beyefendinin, o günkü zor şartlarda açtıkları yolun ne kadar kutsal olduğunu belirterek çetin şartlarda Türkiye'de bir neslin yetişmesinde bu yürekli insanların çok emeklerinin bulunduğunu belirtti.

Bugün geldiğimiz nokta itibariyle, müslümanlar olarak bir rehavete kapıldığımızı ve bundan bir an önce kurtulmamız gerektiğini vurguladı.

Eğitim alanında geçmiş dönemle kıyaslanmayacak birçok yenilik ve kolaylıklar getirildiğini

belirten Sayın Başbakan, Başörtüsü konusunda 'furuattır' diyenlerle hiçbir zaman aynı düşünmediklerinin altını bir kere daha çizdi.

Başbakanımızın konuşması sonrasında 40.Yıl Vefa Ödülleri'ne geçilerek, İlim Yayma Vakfı'nın kuruluşundan bu güne hayatta olan hizmet erlerine Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın elinden plaket takdimi gerçekleştirildi.

Plaket takdim edilenlerin isimleri şöyle;

Prof. Abdurrahman Korkut Özal
Abidin Topbaş
Ahmet Yıldız
Ahmet Afif Topbaş
Ahmet Yahya Kiğılı
Ahmet Yıldız
Ender Kitapçı
İbrahim Halit Çizmeci
İbrahim Bodur
Kazım Savaş
Dr. Mehmet Asım Taşer
Mehmet Avni İman
Mehmet Durmuş Ocakcioğlu
Prof. Dr. Mehmet Rahmi Bilge
Musa Uğur
Prof. Dr. Mustafa Lütfi Bilge
Mustafa Latif Topbaş
Prof. Dr. Nevzat Yalçıntaş
Prof. Dr. Osman Öztürk
Ömer Lütfi Take
Sabri Özpala
Prof. Dr. Salih Tuğ
Sedat Çebi
Prof. Dr. Süleyman Yalçın
Yurdakul Dağoğlu

43. Olağan Genel Kurulu

İlim Yayma Vakfı'nın Vefa'daki vakıf merkez binasında gerçekleştirilen Genel Kurul, 8 Mart Cumartesi günü saat 10.00'da, Abdurrahman Düzcan'ın okuduğu aşr-ı şerif ile başladı.

İlim Yayma Vakfı tarafından hazırlanan ve vakıf faaliyetlerini özetleyen sunuma geçilerek, katılan mütevelli heyet üyelerine genişçe bilgi verildi. İlim Yayma Vakfı Mütevelli Heyet Başkanı Yücel Çelikbilek,

yapılan faaliyetler hakkında kısa bir konuşma yaparak, gelecek yıllarda ki faaliyet hedefleri hakkında bilgi verdi. Divan, başkan olarak Prof. Dr. Mehmet Akif Aydın, divan yardımcısı olarak Ahmet Gök ve azalar olarak Özkan Göksel ve İdris Turan İtter'den oluşturuldu.

Divan heyetinin oluşturulmasının ardından protokol konuşmalarına geçilerek, ilk söz İlim Yaym Cemiyeti Başkanı Yusuf Tülün

Beyefendiye ve sonrasında sırasıyla Deniz Feneri Derneği Genel Başkanı Mehmet Cengiz Bey ve Türgev Yönetim Kurulu Başkanı ve aynı zamanda İlim Yayma Vakfı Mütevelli Heyet üyesi Bilal Erdoğan Beyefendiye verildi. Son olarak İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Mehmet Bulut, üniversitede yeni bölümlerin açılması ve diğer faaliyetler hakkında mütevelli heyet üyelerine bilgi verdi.

Gündem maddeleri uyarısınca 2013 yılı faaliyet, hesap ve denetleme raporları Nureddin Keleşoğlu tarafından mütevelli heyetine okunarak oylamaya sunuldu ve

oybirliğiyle kabul edildi. Vakıf senedi uyarısınca görev süresi dolan mütevelli üyelerinin yerine yeni üyeler seçildi.

Dilek ve Temennilerde söz alan üyeler, yapılan faaliyetler dolayısıyla emeği geçenlere teşekkür ederek Allah'tan bu çalışmaların devamını dilediler.

İlim Yayma Vakfı Mütevelli Heyeti

Başkan	: Yücel ÇELİKBİLEK
Başkan Vekili	: Mustafa UĞUR
Genel Sekreter	: Nurettin ALAN
Veznedar	: Turgut SİMİTÇİOĞLU
Muhasip	: Nureddin KELEŞOĞLU
Üye	: Sabahattin KIRKAN
Üye	: Kahraman EMMİOĞLU
Üye	: Fehmi ÇELİKKOL
Üye	: İsmail KAHRAMAN
Üye	: İsmail ADAK
Üye	: Mehmet KÖSE
Üye	: Adnan ÇELİK
Üye	: K.Tunç PEKER
Üye	: Halit Serhan ERCİVELEK
Üye	: Bekir Sakıp ŞAHİNOĞLU

BİR GÜZEL İNSAN Asım Taşer¹

Birinci Cihan Harbinin patlak verip Osmanlı Ordusu'nun müttefik kuvvetler safında savaşmak durumunda kalmasıyla Anadolu'nun kuzeyinde yaşayan halk büyük bir Rus zulmü ile karşı karşıya kalır. Gönüllü birliklerin başta küçük çaplı karşı koymaları haricinde halkın mukavemet gösterecek bir durumu ne yazık ki yoktur. 6 Mart 1916'da Rize Ruslar tarafından işgal edilir. O günleri yaşayanlar Rize'nin derelerinin kan aktığını, binlerce cesedin boylu boyunca sokaklarda yattığını söylerler. Şüphesiz ki zor yıllardır. Canını kurtaranlar evini kurtaramayacak, yerlerini, yurtlarını terk ederek, artlarına bile bakmadan doğdukları topraklardan ayrılmak zorunda kalacaklardır. Bu tahammülü güç tecrübeyi yaşayanlar arasında Ömer Bey ile Nazmiye Hanım da vardır. Ömer Bey çocukluk yaşlarından itibaren gemilerde çalışmış, uzun yıllar denizlerde çetin yolculuklar yapmış bir insandır. Ailesini Rus vahşetinden kaçırıp İstanbul'a getirdikten sonra artık denizciliğe devam edemez, ticaretle meşgul olur. İkamet için tercih ettiği yer ise Fatih'tir. Fatih, Rizeli bu mütevazı aile için adeta Anadolu'nun prototipidir. Bu fakir ve kendi halindeki semtte İstanbul'un şöhreti dünyaları tutmuş karmaşasından eser yoktur. İstanbul'un bu 'mü'min' semti, Ömer Bey ve ailesi için oldukça sıcak bir sığınak olur.

Ömer Bey ile Nazmiye Hanım gurbetin, yokluğun ve savaş yıllarında kaybettikleri çocuklarının acısını yeni bir hayata başlayarak unutmaya çalışırlar. Yerleştikleri yeni mekân, kendilerinin standartlarında yaşayan mütevazı insanların bolca bulunduğu bir yerdir. Bu sebeple tutunmaları zor olmaz. İlk günlerin gurbet acıları yerini sıcak dostluklara, yeni ve köklü samimiyetlere bırakır. Çok geçmeden Ömer Bey ile Nazmiye Hanım'ın çocukları da doğar: Önce Nezafet ve ardından da Asım. Daha sonra Zehra adını verdikleri bir çocukları daha olacaktır.

Ömer Bey ve Nazmiye Hanım, evlatlarına belki çok büyük maddî imkânlar sağlayamazlar ama, kurdukları yuva çocukları için sıcacık bir aile ortamı olur: Öyle ki, ilkokul dönemine kadar geçen zaman dilimi içinde küçük Asım'ın zihin ve duygu dünyasında otoriter ama anlayışlı bir baba ve çocuklarına düşkün bir anne figürü yer alacaktır.

Ailesinin gözbebeği olan Asım, sırasıyla Fatih İlkokulu, Fatih Ortaokulu ve Vefa Lisesi'nde okur. O yıllarda İstanbul'da beş tane lise vardır: Pertevniyal Lisesi, İstanbul Erkek Lisesi, Kabataş Erkek Lisesi, Galatasaray Lisesi ve Vefa Lisesi. Hepsinin de kendisine göre farklı bir karakteri bulunan tüm bu liseler, Türkiye'nin sonraki dönemlerinde önemli mevkilere gelmiş birçok ismi de sıralarında ağırlamıştır. Bu okulların bir özelliği de, öğretici kadrolarının seçkinliğidir. Buralardan öyle isimler geçmiştir ki, sonrasında Türkiye'nin ilim ve fikir hayatında çeşitli derecelerde önder olmuşlardır. İşte genç Asım da böyle özellikli bir ortamda eğitim alma imkânına kavuşur.

Ailesinin tercihi Vefa Lisesi'nden yana olmuştur. Vefa Lisesi, hem Taşer ailesinin evine yakındır, hem de oldukça kaliteli bir eğitim kurumudur. Lisenin hocaları arasında yazar

¹ Hayata Emek Verenler, Salih Kılınc, Hayat Vakfı, 2011

ve şair Sabri Esat Siyavuşgil, "İstanbul Ansiklopedisi" müellifi Reşat Ekrem Koçu, son dönem Türkiye'si'nin en önemli fikir adamlarından Nurettin Topçu gibi isimler vardır. Bu hocalar içerisinde en çok Nurettin Topçu etkilemiştir Asım'ı:

Aynı zamanda tek parti döneminin kudretli Maarif Vekili Hasan Âli Yücel'in de mezunlarından biri olduğu bu gözde okulu bitirmek pek de kolay bir iş değildir. Yorucu dersler ve sıkı imtihanlarla geçen üç yılın ardından, Asım Taşer 1941 yılında Vefa Lisesi'nden mezun olur.

"Ailenin tek erkek evladı Asım 1923 yılında Fatih'in Molla Aşkî mahallesinde doğar. Ömer Bey, tek oğluna Asım adını verirken, hiç şüphesiz ki yine Fatih'te dünyaya gelmiş olan 'millî şairimiz' Mehmed Âkif'in ümitlerini ve hayallerini kendisine ithaf ettiği 'Asım' karakterinden esinlenmiştir. Asım karakteri, inanmış Anadolu insanı için adeta bir sembol olmuş, geleceğe dair umutların cisimleşmiş şekline dönüşmüştür."

Artık hayatının mühim bir devresi sonra ermiş, önünde yeni bir kavşak belirmiştir: Bir meslek seçmelidir. O zamanlar "okumuş" insanların istikametleri az - çok bellidir: mülkiye, teknik üniversite, hukuk veya tıp. Asım Taşer için meslek seçimi demek, para kazanma vesilesine kavuşmak demek değil, insanlara hizmet imkânına erişmek demektir. Bu yüzden önüne gelen meslek ihtimalleri arasından tıbbi tercih eder. Tıp fakültesinde okuyup doktor olmak, insanlara hizmet etmenin en direkt ve önemli yollarından biridir. Ayrıca tıp fakültesinde okumanın Asım Taşer için pratik bir kolaylığı da olacaktır: Mezuniyetini takip eden üç yıl boyunca mecburi hizmet vermek karşılığında, bütün eğitim masrafları devletçe karşılanacak, böylece ailesine hiçbir şekilde yük olmayacaktır.

Ailesi Fatih'te ikâmet etmesine rağmen, Asım Taşer üniversite hayatı sırasında talebe yurtlarında kalır. İlk dört yıl Çemberlitaş'ta, kalanı da Şehzadebaşı'nda olmak üzere yurtlarda geçen bu süre, genç Asım'ın karakterinin oluşumunda büyük bir öneme sahiptir: İbadetlerin rahatlıkla yerini getirilebildiği rahat mescidi, kaliteli yemekleri ve giyim-kitap yardımları sayesinde, öğrenciler bu yurtlarda son derece konforlu şartlar içinde yaşamaktadırlar. Öğrencilere düşen yalnızca ders çalışmak ve bu imkânların hakkını vermeye çalışmaktır. Akşamları saat sekizden sonra girmenin yasak olduğu bu yurtlarda kalabilmek için aynı zamanda derslerde çok başarılı olmak şarttır. Dersleri kötü olan hiçbir öğrencinin takip eden sene için kaydı alınmaz. Başarılı bir tıp fakültesi öğrencisi olan Asım Taşer, içinde buldukları rahatlığın farkındadır ve vazifelerini bihakkın yerine getirmektedir. Yurt hayatı kendisi için kelimenin tam anlamıyla nimet olur.

Asım Taşer, tıp fakültesinde aldığı derslerle ilmi yönünü sağlamlaştırırken, çoğu ömrü boyunca dostu olarak kalacak olan birçok önemli ismin sohbetinden de istifade eder. İsmail Niyazi Kurtulmuş ve Süleyman Yalçın bu isimlerden bazılarıdır. Hatta İsmail Niyazi Kurtulmuş ile Asım Taşer'in tanışıklığı bilâhare yakın akrabalığa da dönüşecek, Asım Taşer, Kurtulmuş'un kız kardeşiyle evlenecektir.

Asım Taşer, Türkiye'nin yeni bir döneme adım atmaya hazırlandığı bir zamanda, 1948 yılında tıp fakültesinden mezun olur. Artık tek parti dönemi bitmekte, Türkiye'nin önünde yeni bir devir başlamaktadır. Genç tıbbiye mezunu doktor Asım Taşer için de artık devletin kendisine verdiklerini geri ödeme, mecburi hizmet için nereye gönderilirse oraya gitme vaktidir.

İlk tayin yeri Adana'nın Saimbeyli kazası olur. Saimbeyli, "Ermenice ismiyle Haçin", Ermeniler için oldukça önemli bir merkezdir. Kurtuluş Savaşı sırasında, Fransızlarla işbirliği yapan Ermeni çeteleri Haçin'de büyük bir katliama imza atarlar. Saim Bey önderliğinde Ermenilere karşı mücadele veren Müslüman ahali,

Kurtuluş Savaşı'ndan sonra bölgenin Fransız ve Ermenilerden arındırılmasında rol oynamış, ardından Haçin'in adı Saimbeyli olarak değiştirilmiştir.

Asım Taşer'in genç bir doktor olarak göreve başladığı Saimbeyli, iki yüz haneli bir Anadolu kasabasıdır. Fakirlik ve geri kalmışlık genç doktoru yıldırılmaz. Dağtaş dolaşır, hastalarının ayağına gider, onları şifaya kavuşturmaya çalışır. İstanbul'da doğup başka şehirlere adım atmamış bir genç için Saimbeyli tecrübesi oldukça çarpıcıdır.

Mecburi hizmette Saimbeyli'den sonra sırada Malatya'nın Hekimhan kazası vardır. 1940'ların sonunda Hekimhan, toprak damlı evlerin çoğunluğu oluşturduğu yıkık-dökük bir kasaba görünümündedir. Hekimhanlılar, genç doktoru bağırlarına basarlar, onu kasabanın hatta bütün yörenin ilk kiremit çatılı evine yerleştirirler. Asım Taşer, Hekimhan'da bir seneden fazla kalır. Üçüncü ve son mecburi hizmet yeri Sinop'un Gerze ilçesidir.

Asım Taşer, Anadolu kasabalarında geçen yoğun, yorucu ama öğretici bir doktorluk faaliyetinin ardından, 1951 yılında İstanbul'a geri döner. Türkiye'de yeni bir dönem başlamıştır. Demokrat Parti iktidardadır ve Türkiye hızla geçmiş yılların eksiklerini telafi etme yolundadır. Genç doktor Asım Taşer de doktorluk mesleğinde emin adımlarla ilerlemektedir.

Mecburi hizmetin ardından, sırada ihtisas imtihanları vardır. O yıllarda ihtisas imtihanları

yalnızda Ankara'da yapılmaktadır. Genç doktor adayları Ankara'da girdikleri sınavı kazandıkları takdirde 'uzman' olma hakkını kazanmaktadırlar. Asım Taşer de doksan kadar aday arasında sınava alınır. Daha önce deri hastalıkları üzerinde çalışmış olmasına rağmen, üst sınıflardaki ağabeylerinin tavsiyesiyle genel cerrahi sınavına girer ve sınavda başarılı olur.

Asım Taşer, üç yıllık ihtisasın ardından 1954 yılında genel cerrahi uzmanıdır artık. Hayatının bundan sonrası çok yoğun bir tempo içinde geçecektir. Nitekim gün aşırı nöbetler, birçok gün hiç uyumadan diğer gün işe devam etmeler başlar. Zaten Taşer'e göre "bir insan eğer hekimse uykuyu sevmeyecek, rahat yataklarda yatmaya alışmayacak"tır. Hatta "herkes hekim olmamalı, para kazanmak maksadıyla hekimlik mesleğine intisap edilmemeli"dir.

"Bizim liseye başladığımız yıllarda Hareket dergisini yayınlamaya başlayan Nurettin Topçu, dergide yazdığı bir yazı yüzünden birkaç şehre sürgün edildikten sonra Vefa Lisesi'ne gelmişti. Kendisi gerçekten çok birikimli bir insandı. Ders anlatırken öyle konsantre olurdu ki dalar giderdi."

1948-1979 arasında kesintisiz otuz bir yıl devlette görev yapan Asım Taşer, bu süre içinde PTT Erenköy Hastanesi'nde uzun yıllar baş operatörlük görevinde bulunur. PTT Erenköy Hastanesi, bahçesinde bülbüller öten, avlusunda ıhlamur ağaçları olan nezih bir hastanedir. O yıllarda Asım Bey sabahleyin saat altı gibi Fatih'teki evinden çıkarak Erenköy'e gelir, mesai bitiminde yine E-5 üzerinden evine döner. Bu tempodan hiçbir zaman şikâyetçi olmaz. O zaten hiçbir gün bu mesleği "rahat etme yeri" olarak görmemiştir.

Asım Taşer, Doktor İsmail Niyazi Kurtulmuş'un kız kardeşi Rüveyde Hanım'la evlenmiştir. Aynı zamanda yakın dost olan bu iki doktor, Fatih'te Sanki Yedim Camii'ne bitişik bir apartmanda ikâmet etmektedirler. Fakülte yıllarında başlayan dostlukları zamanla akrabalığa,

akrabalıktan da 'dava arkadaşlığı'na doğru evrilmiştir. İki doktor bütün zamanlarını hayır işlerine koşturmakla geçirmekte, insanlara hizmeti hayatlarının ana gayesi olarak görmekte-dirler.

Bir yere gittiler mi arabalarının zekâtı olarak yoldan birilerini araçlarına alırlar, ihtiyaç sahibi hastalarını ücretsiz tedavi ettikleri gibi, onlara ilaç parası ve harçlık verirler, hayır kurumlarına destek olma ve cami yaptırma faaliyetlerine öncülük ederler. Aynı zamanda birçok dernek ve vakfın kuruluşunda bulunup, zor zamanlarda inisiyatif alırlar, ellerini taşın altına koymaktan imtina etmezler. 1950'li yıllardan 1990'lara kadar birçok hayır hizmetlerinde imzaları vardır.

“Türkiye Müslümanlarının yüz akı kurumlarından biri olan İlim Yayma Cemiyeti, daha sonra vakıflaşma sürecine de girerek, ilim taliplerine uzun yıllar sıcak bir sığınak olmuş, İlim-Yayma saflarından geçen bir çok isim, Türkiye'nin sonraki dönemlerinde çok önemli görevlerde bulunarak insanlara hizmet imkânına kavuşmuştur.”

Asım Taşer ve İsmail Niyazi Kurtulmuş'un isimlerinin özellikle özdeşleştiği bir hayır kurumu vardır ki, Türkiye'de birçok ismin yolu mutlaka buralardan geçmiştir: İlim Yayma Camiası. İsmail Niyazi Kurtulmuş, İlim Yayma Cemiyeti'nin sembol isimlerinden iken, Asım Taşer de İlim Yayma Vakfı'nın en uzun süre başkanlığını yapan kişi olarak hizmet tarihindeki yerini alır.

1951 yılında altmış sekiz güzel insanın yan yana gelmesiyle kurulan İlim Yayma Cemiyeti, 1960 Askeri Darbesi'ne kadar unutulmaz hizmetlere imza atar.

Darbe sonrası yaşanan bu tecrübe, Cemiyet ileri gelenlerini bir vakıf kurulması için ikna eder. Bu fikirden hareketle 1973 yılında İlim Yayma Vakfı tesis edilir. 29 Mart 1973'de tescil edilen ve 24 Nisan 1973'de Sabri Ülker'in baş-

kanlığında ilk yönetim kurulunu oluşturan Vakfın mütevelli heyetinde Eymen Topbaş, Korkut Özal, Yusuf Türel, Sabahattin Zaim gibi isimlerin yanında Asım Taşer de vardır.

Vakfın başkanlığını Sabri Ülker'den sonra Eymen Topbaş devralır. Eymen Topbaş'ın ardından ise görev sırası Taşer'e gelecektir. Taşer, 1985'den 1996'ya kadar on bir yıl boyunca başkanlık yapar. Daha sonra görevi halefi Kemal Unakıtan'a devreder. Görevden ayrıldıktan sonra İlim Yayma Vakfı ile bağını koparmayan Asım Taşer, 2000'li yılların başına kadar yönetimde yer almaya devam edecektir.

Asım Taşer'in İlim Yayma Vakfı'nın başkanlığını yürüttüğü on bir yıllık zaman dilimi, Türkiye'nin de çok hareketli z-manlarıdır. 12 Eylül İhtilâli'nin yükünden kurtulan ve dış dünyaya açılan Türkiye'nin eğitilmiş insana ihtiyacı vardır. İşte İlim Yayma Vakfı, İstanbul başta olmak üzere Türkiye'nin dört bir yanında hizmete açtığı öğrenci yurtları ile bu ihtiyaca cevap verebilmek için gayret gösterir. Asım Taşer için bu gayretlerin özel bir anlamı da vardır: Tıp fakültesinde okuduğu senelerde kendisi için sıcak bir barınak olan talebe yurtlarının benzerlerini Türkiye sathına yaymak ve bütün öğrencilerin bundan istifadesine çalışmak. Öğrenciliği sırasında İlim Yayma Vakfı yurtlarında kalmış olan birçok öğrenci, daha sonra-ları Türkiye'nin önemli noktalarında görev alacak, Türk insanına büyük hizmetlerde bulunacaktır.

İlim Yayma Vakfı'nın en eski ve en kurumsallaşmış öğrenci yurdu, hiç şüphesiz İbnü'l-Emin Mahmud Kemal İnal Yüksek Tahsil Talebe Yurdu'dur. Burası, Asım Taşer'in, yıllar önce genç bir lise talebesi olarak Nurettin Topçu'ları dinlediği Vefa Lisesi sınıflarının hemen karşısındadır. Vefa Lisesi ve İbnü'l-Emin Mahmud Kemal İnal Yüksek Tahsil Talebe Yurdu aynı caddeye bakarlar. Asım Taşer döneminde bu yurt, öğrencilerin neredeyse 'bedelsiz' denilebilecek kadar cüz'î bir miktar ödeyerek barındıkları, hemen yanında bulunan Ekmekçizâde Medresesi'nin de eklenmesiyle, adeta Osmanlı döneminden kalma asude bir sığınak buldukları bir öğrenci yurdudur. Asım Taşer, bu yapıların amacına uygun şekil-

Cemiyet, sahip çıktığı fakir öğrencilerle, tesis ettiği öğrenci yurtlarıyla, kuruluşuna öncülük ettiği İmam-Hatip okullarıyla Türkiye halkının gönlünde taht kurmuştur. 27 Mayıs'tan sonra İhtilâlcî kadro İlim Yayma Cemiyeti'nin kayyuma devrilmesine karar verir.

de kullanılabilmesi yolunda zaman zaman vermek zorunda kaldıkları zorlu mücadeleye dair ilginç anekdotlar hatırlamaktadır. Bunlardan bir tanesi şöyledir:

“Ekmekçizâde Medresesi, I. Ahmed Devri defterdarlarından Ekmekçizâde Ahmed Ağa tarafından yaptırılmış. Bir medrese olarak inşa edilen yapının Cemal Yener Tosyalı Caddesi'ne bakan tarafında merhum Ekmekçizâde ve aile efradı yatarlar. Onun yanı mesciddir. Medresenin şadırvanlı bir avlusu, bu avlunun etrafında da talebelerin barınması için hazırlanmış

Gerçekten de İlim Yayma Vakfı yurtları, öğrenciden sadece başarı bekleyen, eğitimle kültürü harmanlayan, öğrencinin zihnini geliştirirken gönül dünyasını da ihmal etmeyen yapısıyla, benzersiz bir model olur.

bulunan hücreler yer alır. Biz İlim Yayma Vakfı olarak, talebelerimizin istifadesi için burayı Vakıflar'dan kiralamıştık. Bizim talebe yurdunun bitişiğindeki bu medreseyi biz kiralamasaydık, başına belki de hiç hoş olmayan şeyler gelecekti. Çünkü o zamanki Vakıflar idaresi, bizden önce maalesef burayı bir nalbanta kiralamıştı. Düşünebiliyor musunuz, bir zamanlar ilim ocağı olan bir medrese, hayvanların ayağına nal çakılan bir dükkâna dönüştürülmüştü! İlim Yayma olarak biz burayı devraldık ki, Ekmekçizâde Medresesi, yeniden aslî misyonuna kavuşabilsin.”

İlim Yayma Vakfı ile ilişkide bulunduğu bütün bu süre zarfında, Asım Taşer İstanbul'daki diğer vakıf ve derneklerle de irtibatını devam ettirmiştir. Bunlardan en önemlisi, 1962'deki kuruluşunda da hazır bulunduğu Aydınlar Ocağı'dır. Aydınlar Kulübü adıyla kurulan Aydınlar Ocağı'nın isim babası Necip Fazıl Kısakürek'tir. Faruk Kadri Timurtaş'tan Ayhan Songar'a, Sabahattin Zaim'den Mümtaz Turhan'a, Nevzat Yalçın'tan Ferruh Bozbeyle'ye kadar altmış altı seçkin ismin katkısıyla kurulan Aydınlar Ocağı'nın ilk 'vazife taksimi'nde Asım Taşer'in ismi de görülür: Süleyman Yalçın'ın başkan, İsmail Dayı'nın genel sekreter, Mahmut Ayla'nın da muhasip olarak görev aldığı kurumun iki yönetim kurulu üyesinden biri Asım Taşer'dir. Diğer üye de Kemalettin Erbakan'dır.

1960'lı ve 70'li yıllar boyunca Türkiye'nin milliyetçi-muhafazakâr çevrelerindeki bütün önemli isimleri bünyesinde barındıran Aydınlar Ocağı, siyasetin de içinde yer almış, kadroları arasından, bazıları bugün de aktif halde görevde bulunan önemli siyasetçiler de çıkarmıştır.

Hayatın koşturmacası ve hizmetle geçen uzun yıllar sırasında Asım Taşer, evlatlarını ve evini de ihmal etmemiş, kendisi nasıl Ömer Bey ile Nazmiye Hanım'ın sıcak yuvasında çocukluğunu geçirdiyse, aynı sıcaklığı çocuklarına da yaşatmak için gayret göstermiştir. Taşer'in üç evladı vardır: En büyük oğlu Ömer Taşer, tıpkı babası gibi tabiplik mesleğini seçmiş, ortopedi uzmanı olmuştur. İkinci oğlu İhsan Taşer elektronik mühendisidir. Kızı Ayşe Nazmiye ise Prof. Dr. Hasan Doğruyol ile evlidir. Asım Taşer'in bu evlatlarından dokuz torunu vardır.

Ömrü insanlığa ve Türkiye'deki ilim çevrelerine hizmetle geçmiş Asım Taşer, şimdi emeklilik günlerini, çevresi evlatları ve torunlarıyla kuşatılmış bir şekilde mutlulukla yaşamaya devam ediyor. Sağlığı elverdikçe İlim Yayma Vakfı başta olmak üzere çeşitli vakıf ve derneklerin faaliyetlerini de takip eden Taşer, tecrübelerini genç nesillerle paylaşmayı sürdürüyor.

Faaliyetlerine Devam Ediyor

Lisans Yurdumuzun Yeni Öğrencileriyle Tanıştık

Lisans yurdumuza 2013-2014 döneminde kayıt yaptıran yaklaşık 100 öğrencimize yönelik olarak planlanan oryantasyon eğitiminde derneğimizin çalışmaları ve projeleri anlatıldı.

İYV Genel Kuruluna Katılım

İlim Yayma Vakfı'nın 2014 yılı genel kuruluna iştirak ettik. Geçen yıl İYV genel sekreteri Nurettin ALAN'dan sonra bu yıl da yönetim kurulu üyemiz Murat Mücahit Yentür vakıf müteveli üyeliğine seçildi.

Geleneksel Pilav Günü

Her yıl mayıs ayının son pazar günü gerçekleştirilen geleneksel pilav günü kapsamında; 2013 yılında Vefa Lisesi bahçesinde mezunlarımızla buluştuk. 10. Geleneksel Mezunlar buluşmamız 25 Mayıs 2014 pazar günü lisans yurdu bahçesinde gerçekleştirilmiştir.

40. Yıl Kutlama Programı

Vakfımız, kuruluşunun 40. Yılı'nı düzenlediği bir programla kutladı. Başbakanımızın katılımıyla 05 Aralık 2013 Perşembe günü İstanbul Üsküdar, Bağlarbaşı Kongre ve Kültür Merkezi'nde gerçekleştirilen etkinlikte yerimizi aldık.

Kurumsal Ziyaretler

Dernek başkanımız Nurettin ALAN ve yönetim kurulu üyelerimiz; İlim Yayma Vakfı Müteveli Heyeti Başkanı Yücel Çelikkilek, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi rektörü Prof. Dr. Mehmet Duman ve Vefa Lisesi müdürü Sami ALTINBİLEK makamında ziyaret etti.

Geleneksel 1 Ocak Kahvaltısı

Her yıl 1 Ocak günü gerçekleştirilen geleneksel kahvaltı buluşması kapsamında; 1 Ocak 2014'de İBB 1453 Sosyal Tesisleri'nde yaklaşık 300 mezunumuzla buluşturduk.

Bölge Buluşmaları

Bölge buluşmaları kapsamında Kocaeli mezunlarımızla Sekapark'da, Ankara mezunlarımızla Altındağ Ulucanlar Kültür Merkezinde buluşmalar gerçekleştirdik.

400 Mezun - 400 Öğrenci Projesi

Yurdumuzda kalan öğrencilerimize kariyer desteği sağlamak amacıyla "400 Mezun - 400 Öğrenci" projesinin yurt bölüm başkanlarına tanıtımı gerçekleştirildi. Mezunlarımızla yurtda kalan son sınıf öğrencilerinin eşleşmeleri tamamlandı. Yurdumuzda kalan 3. Ve 4. Sınıf öğrencilerimiz ve eşleştikleri mezunlarımız 2 Mart 2014 Pazar günü Fatih Belediyesi Çatladıkapı Sosyal Tesislerinde buluştu.

Burs ve Yabancı Dil Eğitimi Desteği

"Onlar bize emanet, çünkü Biz vefalıyız" parolasıyla; öğrencimize burs ve yabancı dil desteği sağlanmıştır.

Vefa Buluşmaları

Derneğimiz tarafından periyodik olarak gerçekleştirilen Vefa Buluşmaları'nda her ay bir konu ve bir konu ile gündemdeki konular akademik olarak tartışıldı. Vefa Buluşmaları kapsamında; "Yerel Yönetimler Ve Türkiye" semineriyle Prof.Dr. Recep BOZLAĞAN, "En Akıllı, En Derin, En Yüce" semineriyle Mustafa ŞEN, "Türkiye'nin Sivil Geleceği" konusunda Doç. Dr. Yüksel DEMİRKAYA, "Yerel Yönetimlerin Geleceği" konusunda Doç. Dr. Erbay ARIKBOĞA ve "Türkiye'nin modernleşmesi yolunda devrimler ve tercihler" konusunda Doç.Dr. Mustafa Orçan misafirimiz oldu.

EĞİTİMDE 18. YIL

Irfan Eğitim Kurumları

ANAOKULU - İLKOKUL - ORTAOKUL ANADOLU LİSESİ

1951 yılından bu yana milletimizin İrfanına yatırım yapan İlim Yayma Cemiyeti ve İlim Yayma Vakfı okul, yurt, burs hizmetlerinin yanında %97.90 hissesi vakfımıza ait Erdem Özel Eğitim Hizmetleri A.Ş. ye bağlı Atakent Anaokulu, Ümraniye İrfan İlkokulu, Ortaokulu ve Ümraniye İrfan Anadolu lisesi ile İrfan Madenler Anasınıfı, İlkokulu, Orta okulu ile eğitime katkı sağlamaya devam etmektedir.

İmam Hatip Liselerinin orta kısımların kapanması ve sıkıntılı sürece girmesiyle bu boşluğun doldurulması için Vakfımız tarafından 1998 yılında Ümraniye de İrfan Koleji olarak 168 öğrencisiyle hizmete başlamıştır. 1999 yılında Anadolu Lisesi de açılarak, 2013*2014 dönemine gelindiğinde ise 3 Anaokulu, 2 İlkokul, 2 Ortaokul ve 1 Anadolu Lisesi ile toplamda 825 öğrencisi, 155 çalışanı ile büyük bir aile olmuştur.

Atakent kampüsümüz de Anadolu Lisemiz ile İlkokul ve Ortaokulumuz hizmet vermektedir. Yoğun öğrenci talebi sebebi ile yeni Lise açma çalışmalarında sona gelmiştir.

İnsan; AİLE,OKUL VE ÇEVRE'nin ortak ürünüdür. Okul, insan eğitimini doğrudan ve bilinçli olarak yapmakla görevli tek organizasyondur.

Okul seçimi; Çocuğun kişiliğinin şekillenmesine, hayat felsefesinin oluşmasına, yeteneklerinin

keşfedilip geliştirilmesine, değer yargılarının oluşumuna, arkadaş çevresinin belirlenmesine, hedeflerinin belirlenip gerçekleştirilmesine, kısacası İSTİKBALİNE doğrudan etki eder.

Yapılan araştırmalar göstermektedir ki insan zihni, karakteri ve istekleri, büyümeyi şekillendiren okul öncesi yıllardaki kadar hızla bir daha asla gelişmemektedir. Araştırmalara göre, on yedi yaşında ölçülen zekâ düzeyinin %50'si hamilelikle dört yaşına kadarki süre arasında, %30'u ise dört-sekiz yaş arasında meydana gelmekte olup sekiz-on yedi yaş arasında sadece %20'lik kısmı gelişmektedir.

Çocuklar dünyaya gözlerini açtıkları andan itibaren çok hızlı bir şekilde öğrenmektedirler. Okul öncesi yıllarda çocuklar, yakın çevrelerine karşı çok duyarlı, hareketli, meraklı ve araştırmacı bir kişilik özelliği sergilerler. Hayalleri çok güçlüdür. Günlük yaşamda karşılaştıkları olayların nedenleri ve sonuçları arasında ilişki kurmaya çalışırlar.

Birey, yaşamı boyunca, hiçbir dönemde 3-6 yaşlarında olduğu kadar aktif değildir. Bu dönemde çocuk hiç durmadan soru soracak bir enerjiye ve düşünme becerisine sahiptir. Araştırma, problem çözme ve yeniliklere uyumu kuvvetli, güven duygusu gelişmiş ve kendini ifade edebilen, doğru kararlar alabilen girişimci bireyler olarak yetiştirilebilmeleri açısından okul öncesi eğitim çok önemlidir.

Bu dönemde sağlanan eğitimle, çocuğun gerekli ve doğru alışkanlıkları kazanmasına, yakın çevresinin benimsediği değerleri benimsemesine, öğrendiklerini güven ve cesaret veren bir ortamda sergilemesine olanak sağlanmaktadır.

Sevgi öncelikli, insan merkezli eğitim anlayışı ile millî kültürümüzü özümsemiş, evrensel yeterliliği hedefleyen bir nesil için Özel İRFAN EĞİTİM KURUMLARI siz ve çocuklarınız için var.

İrfan Eğitim Kurumlarında uygulanan programlar ve çocuğa sunulan ortamlar planlı, sistemli, çocukların yaş ve gelişim özelliklerini destekleyici nitelikte olduğundan çocukların okul öncesi için gerekli düzeyde desteklenmesini sağlar. Tabii ki okul öncesi ortamda en önemli unsurlardan biri öğretmenin rolüdür. Okullarımızda görev alan öğretmenlerimiz alanlarında yüksek öğrenim görmüş ve uzmanlaşmışlardır. Öğretmenin rolü öğrenciye rehber olmak ve onun çok yönlü gelişimini desteklemektir.

Okul öncesinde program; çocukların ilgileri doğrultusunda esnek ve toplum içerisinde bir birey olarak kendilerini ifade etmelerini sağlayacakları şekilde hazırlanır. Öğrenciler kendi bireyselliklerini ön plana çıkarmakla birlikte grupla birlikte hareket etme ve gruba uyum sağlama özelliklerini de geliştirirler. Çocukları hayata hazırlayacak yaşam becerileri seviyelerine uygun etkinlikler şeklinde planlanır ve uygulanır. Günümüzün en önemli sorunlarından biri olan dikkat ve konsantrasyon zayıflığını gidermek için haftalık oynanan oyunlar ve görsel algı çalışmaları gelişimleri için önemlidir.

Okullarımızda öğrenciyi merkeze alan, öğrenmenin öğrenilmesine fırsat veren ve başarıdan taviz vermeyen sistem ve uygulamalarımız sayesinde öğrenciye kendini tanıma, kültürünü ve değerlerini fark etme, değişik bakış açıları kazandırma, ilgi ve yeteneklerini keşfetme olanağı sunuyoruz. Böylece öğrencilerimizi yaşam boyu öğrenme ilkesiyle sadece sınavlara değil, hayata da hazırlıyoruz.

Çocuk ergonomisine ve psikolojisine uygun özel tasarlanmış akademik, sosyal ve sportif alanlarıyla, gelişim özelliklerini dikkate alan beceri merkezleriyle, özel kütüphanesiyle, kişiye özel akademik yaklaşımlarıyla, grup sinerjisine uygun özel çalışma bölümleriyle, akıllı sınıflarıyla okullarımızı dizayn ettik.

Yüzme havuzundan özel dersliklere, buz pateni alanından ferah öğrenme ortamlarına, okçuluk bölümünden kapalı spor salonuna, fen bilimleri laboratuvarından amfi tiyatrosuna, öğretmen ve öğrenci için özel tasarım masalarından, özgün sanat ve müzik atölyesine kadar birçok farklı özelliği bir arada bulacağınız, yaklaşık 14.000 metrekare ve 6000 metrekare alanda hizmet veren okullarımız, aile sıcaklığını aratmayacak, içten ve fedakar öğretmenlerimizi daha yakından tanımanız için sizleri mutlaka bekliyoruz.

Öğretmenlerimiz klasik öğretmenlik anlayışının ötesinde "Yaşam Rehberliği" yaparak; içten, samimi, gerçekçi bir yaklaşımı öğrencilere sunuyorlar.

Anadolu Lisemiz de yabancı dil ve sosyal faaliyet çalışmalarını da bir program çerçevesinde yürütüyoruz. Milli eğitim müfredatına paralel olarak devam eden akademik çalışmalarımızı düzenli olarak yaptığımız hafta sonu dersleriyle, deneme ve konu tarama sınavlarıyla destekleyerek olgunlaştırıyoruz. Şahsiyet ve değerler eğitimini de önceden oluşturulan bir yıllık plan çerçevesinde öğrencilerimizi kuşatmayı amaçlıyoruz. Bu minvalde kız ve erkek öğrencilerimiz için çeşitli programlar hazırlıyoruz. Öğrencilerimizin kendilerine olan özgüvenlerini geliştirmeleri, kendilerini ve yeteneklerini keşfetmeleri amacıyla çeşitli konularda hazırlanan programlarda her birine ayrı ayrı görevler verilerek fırsatlar sağlanmaktadır.

Dil eğitimi, öğrencilerimizin eğitim ortamına attıkları ilk adım olan anasının dilini sevdirmeye, yoğun kelime öğretimi ve günlük ifadelerin

kademesi ilerledikçe dilbilgisinin yanı sıra dil becerilerinin de ön plana çıkarıldığı derslerle gelişim göstermektedir.

Öğrencilerin bilgi, beceri ve ilgi alanlarına göre kurlara ayrıldıkları orta okul ve lise düzeylerinde, öğretmenlerimiz kademe öğretmenliği uygulaması ile yaş gruplarına ve dil becerilerine göre uzmanlaşmış olarak dersleri yürütmektedirler.

Gerek sınavlarda gerekse proje ödevlerinde, öğrencilerin özgün cümleler kullanmalarına fırsat verecek şekilde düzenlenen ölçme-değerlendirme yaklaşımı ile öğrencilerin taklitten uzak, bireysel duygu ve düşüncelerini ifade etmeleri sağlanır.

İngilizce dersinin yanı sıra seçmeli dil olarak Almanca ve Arapça dilleri alternatifleriyle, günümüz dünyasını hem coğrafi hem de iletişim anlamında daha çok kuşatabilecek ve Osmanlıca dersleriyle tarihimizi kaynağından okuyup anlayabilecek nesiller yetiştirmek çabamızdır.

İRFAN EĞİTİM KURUMLARI olarak inançlı, ahlaklı, başarılı nesiller yetiştirmek için "Değerler Eğitimi" çalışmalarını eğitimin ana konusu olarak görürüz.

Anasınıfından 12. sınıfa kadar her yaş dönemine uygun olarak planlanmış değerleri, bütün öğretmen ve çalışanlarımızın katkıları ile yürütürüz.

İnançlarımızdan gelen değerleri, etkinlikler ve yaşantılar yoluyla çocuklarımızda kalıcı davranışlar halinde getirmeye çalışırız.

Değerler Eğitimi çalışmalarımız okul öncesinde öğrencilerimizin gelişim düzeylerine uygun olarak, yaşayarak ve keyifle öğrenmelerini sağlayacak şekilde uygulanır. Öğrencilerimiz değerlerimizi bir ders işliyor gibi değil, doğal yaşamının içinde hissederler.

Yine benzer şekilde uygulanan fen ve doğa, matematik, sanat etkinlikleri çocuklarımızın ilkokula en iyi şekilde hazırlanmalarını bilimin temelini oluşturan etkinlikleri yaparak yaşayarak öğrenmelerini ve anlamlandırmalarını sağlarlar.

"Merhamet, Hoşgörü, Nezaket, Sabır, Dürüstlük, Paylaşma, Şükür, Saygı, Vefa, Yardımseverlik,

Fedakârlık, Çalışkanlık..." gibi davranışları kalıcı hale getirmek için ahlak gelişimini destekleyen, sevgiye dayalı, iç disiplin oluşturmaktayız.

Değerler Eğitiminde velilerin de katılımını sağlıyoruz. Yaratılış gayemize uygun, örnek, asil, İrfanlı Nesiller için var gücümüzle çalışıyoruz.

İRFAN EĞİTİM KURUMLARI ideallerimiz doğrultusunda bir İRFAN NESLİ yetiştirme yolculuğunu sürekli tazelenen bir güçle sürdürmektedir. Nihai amacımız, yarının gençliğini oluşturacak çocuklarımızı, yalnızca bu günün ihtiyaçlarını düşünerek değil, yarının ihtiyaçlarını planlayarak hayata hazırlamak, tüm gelişim alanları desteklenmiş, kendisiyle ve çevresiyle barışık, sağlıklı, mutlu, irfanlı nesiller yetiştirmektir.

Neticede öğrencilerimiz, Ahlaki değerleri kazanmış ve davranışlarına yansıtmış Yaşam boyu öğrenmeyi öğrenen, özgüven sahibi ve inisiyatif kullanan, kendi dilinde iletişim ve kendini ifade etme yönü gelişmiş, yabancı dilde iletişim ve kendini ifade etme becerisi yüksek, Kültürünü ve aile değerlerini sahiplenen, Akademik ve teknolojik açıdan yeterli, Sorgulayıcı düşünme becerisi gelişmiş bireyler olarak bir sonraki eğitim dönemine adım atmış oluyorlar.

Geleceği inşa edecek, toplumumuza fedakarlık ve merhamet aşısı yapacak, dünyamızı daha yaşanabilir, daha adaletli ve kardeşlik duygularının hakim olduğu bir cennet bahçesi haline getirecek İrfanlı nesiller için gayret bizden, başarı Allah'tan.

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi

İlim Yayma Vakfı tarafından kurulan İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi (İZÜ), 7 Fakülte ve 21 bölüm ile eğitim-öğretim hayatına devam ediyor. Eğitim Fakültesi, Hukuk Fakültesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, İşletme ve Yönetim Bilimleri Fakültesi, Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi ve İslami İlimler Fakültesi'ndeki çeşitli bölümlere öğrenci alan üniversite, önümüzdeki yıllarda Tıp Fakültesi'ne de öğrenci kabul edecek.

2014-2015 eğitim-öğretim yılında 21 lisans programına 920 öğrenci kabul edecek olan İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi'nin Sosyal Bilimler ve Fen Bilimleri Enstitülerinde de birçok yüksek lisans ve doktora programları bulunuyor.

FAKÜLTELER

Eğitim Fakültesi

- ◆ İngilizce Öğretmenliği
- ◆ Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık (Türkçe)
- ◆ Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık (%30 İngilizce)*
- ◆ Okul Öncesi Öğretmenliği
- ◆ Türkçe Öğretmenliği

Hukuk Fakültesi*

- ◆ Hukuk*

İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi

- ◆ Psikoloji (Türkçe)
- ◆ Psikoloji (%30 İngilizce)*
- ◆ Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler (İngilizce)

İslami İlimler Fakültesi

- ◆ İslami İlimler (%30 Arapça)

İşletme ve Yönetim Bilimleri Fakültesi

- ◆ İşletme (İngilizce)
- ◆ İktisat (İngilizce)*

Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi

- ◆ Bilgisayar Mühendisliği (Türkçe)
- ◆ Bilgisayar Mühendisliği (%30 İngilizce)*
- ◆ Gıda Mühendisliği (Türkçe)
- ◆ Gıda Mühendisliği (%30 İngilizce)*
- ◆ Mimarlık
- ◆ Endüstri Mühendisliği (%30 İngilizce)*

Sağlık Bilimleri Fakültesi

- ◆ Hemşirelik Bölümü
- ◆ Sosyal Hizmet (Türkçe)
- ◆ Sosyal Hizmet (%30 İngilizce)*

*Bu bölümlere 2014-2015 Akademik yılında ilk defa öğrenci alınacaktır.

YÜKSEKOKULLAR*

Yabancı Diller Yüksekokulu

- ◆ Mütercim-Tercümanlık (İngilizce) Bölümü
- ◆ Mütercim-Tercümanlık (Arapça) Bölümü

Beden Eğitimi Ve Spor Yüksekokulu

*Bu bölümlere daha sonraki yıllarda öğrenci alımı planlanmaktadır.

ENSTİTÜLER

Sosyal Bilimler Enstitüsü

- ◆ Eğitim Yönetimi ve Denetimi (Doktora) Programı
- ◆ Eğitim Yönetimi ve Denetimi (Tezli) Yüksek Lisans Programı
- ◆ Eğitim Yönetimi ve Denetimi (Tezsiz) Yüksek Lisans Programı
- ◆ Uluslararası Finans ve Katılım Bankacılığı (Tezli) Yüksek Lisans Programı
- ◆ Uluslararası Finans ve Katılım Bankacılığı (Tezsiz) Yüksek Lisans Programı
- ◆ İngiliz Dili Eğitimi (Tezli) Yüksek Lisans Programı
- ◆ İngiliz Dili Eğitimi (Tezsiz) Yüksek Lisans Programı
- ◆ İşletme Yönetimi (Tezli) Yüksek Lisans Programı
- ◆ İşletme Yönetimi (Tezsiz) Yüksek Lisans Programı
- ◆ Temel İslam Bilimleri (Tezli) Yüksek Lisans Programı
- ◆ Temel İslam Bilimleri (Tezsiz) Yüksek Lisans Programı

Açılması Planlanan Lisansüstü Programlar

- ◆ İslam Ekonomisi ve Uluslararası Finans - Doktora
- ◆ İngiliz Dili Eğitimi - Doktora
- ◆ Temel İslam Bilimleri - Doktora
- ◆ Psikoloji - Doktora
- ◆ Psikoloji - Yüksek Lisans (Tezli/Tezsiz)
- ◆ Sosyal Hizmet - Doktora
- ◆ Sosyal Hizmet - Yüksek Lisans (Tezli/Tezsiz)
- ◆ Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler - Doktora
- ◆ Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler - Yüksek Lisans (Tezli/Tezsiz)
- ◆ Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık - Yüksek Lisans (Tezli/Tezsiz)
- ◆ Aile Danışmanlığı ve Eğitimi - Yüksek Lisans (Tezli/Tezsiz)
- ◆ Kamu Hukuku - Yüksek Lisans (Tezli/Tezsiz)

Fen Bilimleri Enstitüsü

- ◆ Gıda Mühendisliği (Tezli) Yüksek Lisans Programı
- ◆ Gıda Mühendisliği (Tezsiz) Yüksek Lisans Programı
- ◆ Kent Çalışmaları ve Yönetimi (Tezli) Yüksek Lisans Programı
- ◆ Kent Çalışmaları ve Yönetimi (Tezsiz) Yüksek Lisans Programı
- ◆ Bilgisayar Bilimi ve Mühendisliği (İngilizce / Tezli) Yüksek Lisans Programı

Açılması Planlanan Lisansüstü Programlar

- ◆ Şehircilik ve Kentsel Dönüşüm-Doktora
- ◆ Gıda Mühendisliği - Doktora
- ◆ İş Sağlığı ve Güvenliği - Yüksek Lisans (Tezli / Tezsiz)
- ◆ Sağlık Fiziği - Yüksek Lisans (Tezli / Tezsiz)

Uluslararası Konferanslar Serisi

Geleceği şekillendiren, bilim üreten, lider insanlar yetiştirmek misyonuyla yola çıkan İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, 3. Akademik yılında "Uluslararası Konferanslar Serisi" etkinliklerine başladı. Üniversite, bu kapsamda pek çok farklı konuda, alanlarında uzman uluslararası akademisyenleri Halkalı Merkez Kampüsünde ağırladı. Üniversite öğrencilerinin yanında dışarıdan katılımcılara da açık olan konferanslar her etkinlikte farklı konuları ele alıyor. İZÜ, 2013-2014 Akademik yılında düzenlediği uluslararası konferanslarla, uluslararasılaşmaya verdiği önemi göstermiş oldu. Etkinlikler önümüzdeki yıllarda devam edecek.

Öğrenci Kulüpleri ve Sosyal Etkinlikler

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi'nde aktif olarak çalışan 22 öğrenci kulübü bulunuyor. Bilişim, Çocukça Yaşam, Dil, Fotoğrafçılık, Gezi, Gıda, Girişimcilik, İletişim, Mehmet Akif Edebiyat, Mimarlık, Müzik, Psikoloji, Rehberlik, Sağlıklı Yaşam ve Spor, Sinema, Sosyal Gençlik, Tiyatro, Toplumsal Sorumluk, Uluslararası Öğrenciler, İlim ve İrfan, Sosyal Hizmet ile Siyaset Kulüpleri kampüs içinde ve dışında pek çok aktivite düzenleyerek öğrencilerin sosyal hayatlarını zenginleştiriyor. Kulüpler, çeşitli seminerler, spor turnuvaları, şiir okuma aktiviteleri, kulübün ama-

cına uygun düzenlenen geziler gibi pek çok aktivite düzenliyor, öğrenci festivallerinde yoğun olarak çalışıyor.

İZÜ'de Yabancı Dil; Geleneğin ve Geleceğin dilleri

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, tamamen ve kısmen yabancı dille eğitim yapan bölümlerin yanında, tüm öğrencilerine yabancı dil öğretmek için çeşitli projeler üretiyor. İZÜ'de tüm öğrencilere istekleri dahilinde ücretsiz yabancı dil öğretimi imkanı veriliyor. 2013 - 2014 akademik yılı bahar döneminde başlayan projeye İZÜ lisans öğrencileri, İngilizce, Arapça ve Osmanlıca dil kurslarına başladı. Kurslarda öğrencilerden istenen tek şart, % 85 devam zorunluluğu. Üniversitede, 2014 - 2015 akademik yılı itibariyle de Rusça ve Çince dillerinde kurslar başlatılacak. İleriki dönemlerde, öğrencilerden talep gelmesi halinde, başka diller için de kurs açılması planlanıyor.

Geleceğin Üniversitesi Geleceğin İş Alanları Projesi

Istanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi bu yıl ikincisini düzenlediği, "Geleceğin Üniversitesi, Geleceğin İş Alanları" projesiyle üniversiteye hazırlanan öğrencilere, gelişen ve önemi artan iş alanlarını ve kariyer seçiminde doğru tercih yapmanın önemini anlatıyor. Proje kapsamında liseleri ziyaret eden veya kampüste öğrencileri ağırlayan İZÜ, 300'den fazla lisede yaklaşık 30.000 öğrenciye danışmanlık hizmeti verdi.

Yurtlar

Istanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Halkalı Merkez Kampüsü içerisinde inşa edilen Kız ve Erkek Yurtları 2014-2015 akademik yılından itibaren öğrencilere hizmet vermeye başlayacak. Kız Öğrenci yurtları 300, Erkek öğrenci yurtları ise 322 kapasiteli olup, öğrencilerin kaliteli barınma imkânları yanında ihtiyaçlarına yönelik tesis edildi. Öğrencilere evlerindeki sıcaklığı ve samimiyeti hissettirmek üzere kurulan yurtlarda tek kişilik, 1-3 ve 4 kişilik odaların yanı sıra spor salonu, kafeterya, internet bağlantısı, masa tenisi, fitness, dairelerde televizyon ile sinema ve konferans salonu bulunuyor.

Geçmişten Günümüze Mushaf-ı Şerif Sempozyumu

Yüce kitabımız Kur'an-ı Kerim'in bütün yönleriyle ele alınıp tetkik edilmesi amacıyla İlim Yayma Vakfı, Kur'an ve Tefsir Akademisi bünyesinde "Geçmişten Günümüze Mushaf-ı Şerif" ismiyle, 20-22 Aralık 2013 tarihinde, İstanbul'da bir sempozyum düzenlenmiştir.

Sempozyum, açılış, dokuz oturum ve değerlendirme olmak üzere toplam on bir oturum şeklinde icra edilmiştir. Prof. Dr. Celal Kırcan'ın başkanlığını yaptığı ilk oturumda Prof. Dr. Murat Sülün "Mushaf'ın Kavramsal Çerçevesi" başlıklı tebliğinde "mushaf" kelimesinin kapsamı ve ifade ettiği anlam üzerinde durdu. Dr. Mehmet Ulukütük ile Arş. Gör. Kerim Özmen'in birlikte hazırlayıp sundukları "Kelamullahtan Mushaf-ı Şerife: Söz-Yazı İlişkilerinin İslam Geleneğindeki Düşünsel Boyutları ve Tarihsel Tezahürleri Üstüne" başlıklı tebliğde de Kur'an-mushaf ayrımı hususu ele alındı.

Prof. Dr. Sadık Kılıç'ın başkanlığını yaptığı ikinci oturumda ise Doç. Dr. Muammer Erbaş "Mushaf-ı Şerif'e Beşeri Yönden Çağdaş Katkılar" başlıklı tebliğini sundu. Erbaş sunumunda, Kur'an'ın çağımız imkânlarına uygun olarak daha sade ve okunaklı yazılabileceği, Kur'an-ı Kerim metninde yer alan Arap gra-

merine uygun düşmeyen yerlerin mevcut diğer kıraatlerden istifade ederek gramere uygun hale getirilebileceği, üslub ve anlamlarını dikkate almak suretiyle ayetlerin başlangıç ve bitiş yerlerinin yeniden düzenlenebileceği, nüzul tarihlerine, konularına veya diğer bazı hususiyetlerine göre surelerin yeniden tertib edilebileceği gibi konuları gündeme getirmiştir.

Prof. Dr. Ömer Dumlu'nun başkanlığını yaptığı üçüncü oturumda ise Dr. Aslan Habibov "Şii Kaynaklara Göre Hz. Ali Mushaf'ı" isimli konuyla; Arş. Gör. Ömer Dinç ise "Şii Tezleri Üzerinden Bir Kur'an Tarihi Okuması: Şehristânî Örneği" isimli konuyla iştirak ettiler. Dr. Aslan Habibov sunumunda Hz. Peygamberin vefatından hemen sonra Hz. Ali'nin, Rasulullah'ın emri gereği Kur'an-ı Kerim'i kitap hâline getirip getirmediği, şayet böyle bir mushaf oluşturmuşsa bu mushafın günümüz mushaflarından farklı olup olmadığı ve akibetinin ne olduğu konusunu tartışmaya açmıştır.

Prof. Dr. Ömer Özsoy'u başkanlığını yaptığı dördüncü oturumda ise Sabuhi Shahavatov "Şiânın Kur'an'ın Tahrifi Konusundaki Görüşleri" isimli konuyla; Yrd. Doç. Dr. Yunus Emre Gördük ise "Şii Müelliflerin Tahrifü'l-Kur'an Meselesinde Sünnî Kaynaklarına Yaptıkları Atıflar ve Değerlendirmesi: Tayyib el-Musevî el-Cezâirî Örneği" isimli konuyla iştirak ettiler. Sabuhi Shahavatov bildirisinde Kur'an-ı Kerim'in tahrifine taalluk eden çeşitli düzeydeki iddiaların Şîa kaynaklarındaki soy kütüğünü incelemiş, ne zaman ortaya çıktığını, hangi delillere istinat ettiğini ve Şîa muhitinde nasıl karşılandığını, betimleyici bir tarzda ele almıştır. Yrd. Doç. Dr. Yunus Emre Gördük ise sunumunda, Şii müelliflerin "tahrifü'l-Kur'an" iddialarını desteklemek üzere Ehl-i sünnet kaynaklarına dayandırarak getirdikleri delillerin ne derece tutarlı olduğu konusunu, Şiânın "hüccetü'l-İslam" ve "allâme" saydığı Seyyid Tayyib el-Mûsevî el-Cezâirî'nin, Tefsîru'l-Kummî'ye yazdığı mukaddime bağlamında konuyu ele almaya çalışmıştır.

Beşinci oturumda ise Prof. Dr. Ömer Dumlu ve Doç. Dr. Ziya Şen "Hz. Osman Döneminde Çoğaltılan Mushaflar ve Âkıbetleri" isimli konularıyla; Recep Arpa da "Şehristânî'nin Mefâtîhu'l-Esrâr ve Mesâbîhu'l-Ebrâr Adlı Tefsirinde Kişisel Mushaflar ve Sûre Tertipleri" isimli konuyla iştirak etmişlerdir. Prof. Dr. Ömer Dumlu ve Doç. Dr. Ziya Şen'in ortak olarak ele aldıkları bildiride, Hz. Osman zamanında çoğaltılıp çeşitli ülkelere gönderilen mushafların kaç adet olduğu ve nerelere gönderildiği, ayrıca gönderilen mushafların akıbetinin ne olduğu konusu işlenmiştir.

Altıncı oturumda ise Yrd. Doç. Dr. Harun Ögmüş "Resm-i Mushaf Bağlamında Kur'an ve Kıraat Ayrımı (Harekenin Tekâmülüne Kadarki Süreç Çerçevesinde Bir Değerlendirme)" başlıklı tebliğinde resm-i mushaf hakkında bilgi verdikten sonra Kur'an'ın nâzil olduğu çağda nokta ve harekeden mahrum oluşu sebebiyle onun okunuşunda farklı âmillerin olup olmadığı, resm-i mushafın kıraatlarla ne derece ilgisinin olduğu konusunu işlemiştir. Prof. Dr. Ömer Kara da "Kitabu'l-Mesahif Geleneği ve İbn İbn Ebi Davud'un Kitabü'l-Mesahif'i" başlıklı tebliğinde, Kur'an tarihi konusunda ilk akla gelen eserlerden biri olan Kitâbu'l-Mesâhif'i çeşitli yönleriyle ele alıp değerlendirdi.

Prof. Dr. Turan Koç'un başkanlığını yaptığı yedinci oturumda Yrd. Doç. Dr. Davut Şahin "Mushaf'ın Bölümlenmesi -Ruku', Tahmis ve Ta'sir Örneği-" isimli tebliğinde, mushafın bölümlenmesi, bölümlenmeye duyulan ihtiyaç, yapılan bölümlenmelerin dayanakları, işlevleri, bölümlenme işaretlerinin mushafa konulması, bölümlenme işleminin ve Kur'an'dan olmayan bu işaretlerin mushafa konulmasının, mushafın kutsallığına etkisi konularını inceledi. Yrd. Doç. Dr. Hakan Uğur ise "Vakıa Suresi 79. Ayet Bağlamında Mushafa Abdestsiz El Sürme Meselesi" başlıklı bildirisinde mushafın ne olduğu konusuna değindikten sonra mushafa abdestsiz el sürülüp sürülemeyeceği meselesini çeşitli rivayetleri zikrederek işledi ve Vâkıa sûresinin 79'uncu âyetinin nasıl anlaşılması gerektiğini izah etti.

Prof. Dr. Ömer Kara'nın başkanlığını yaptığı sekizinci oturumda Prof. Dr. Turan Koç, Martin Lings'in "Kur'an Hat ve Tezhibinden Parıltılar" adlı eşsiz sayılabilecek kitabın temel fikirleri üzerinde durdu. Öğr. Gör. Mahmut Sami Kanbaş ise "Osmanlı Döneminde Mushaf Hattatlığı" isimli tebliğinde Osmanlı dönemi mushaf hattatlığının usul ve kâidelerini, mushaf kitâbetinde uyulması gereken esasları ve tercih edilen yazı türlerini, başta İstanbul olmak üzere Anadolu'da mushaf yazma geleneğini, mushaf yazmakla şöhret bulmuş hattatların biyografilerini ele aldı.

Dr. Necdet Yılmaz'ın başkanlığını yaptığı dokuzuncu oturumda Yrd. Doç. Dr. Muhammet Abay "İzmirli ile Şeyh Saffet Arasındaki Resmü'l-Mushaf Tartışmaları" başlıklı tebliğinde, iki âlim arasında mushafların imlası hususunda cereyan eden ve matbuata yansıyan bir dizi tartışma üzerinde durdu. Doç. Dr. Necmettin Gökçir ise "Osmanlı Devletinde Mushaf Matbuat Politikası ve Denetleme Kurumları" başlıklı tebliğinde basılan mushafların sıhhatini tetkik etmek üzere kurulan denetim müesseselerinin ortaya çıkmasının ardında yatan saikleri ele aldı.

Programın değerlendirme ve kapanış oturumunda ilk olarak konuşan Prof. Dr. Celal Kırcı, tebliğlerde görülen bazı aksaklıkları dile getirdikten sonra kurumsallaşmanın ve sürekliliği sağlamanın önemine ve daha sonra yapılacak programlarda dikkat çekici konu başlıklarının belirlenmesi gerektiğine dikkat çekti. İkinci olarak söz alan Prof. Dr. Ömer Özsoy, akademik araştırmaların geleneğe dayanması, ancak geleneğe ideolojik yaklaşımaması gerektiğini ifade etti. Akademi faaliyetlerinin Türkiye ile sınırlı kalmaması gerektiğini, mutlaka dışarıya da açılması gerektiğini belirttikten sonra Akademi çalışmalarına bakanların da katkılarının sağlanması gerektiğine dikkat çekti. Değerlendirme oturumunda son olarak söz alan Prof. Dr. Ömer Dumlu, Akademi programlarının bilimsel kalitesinin artırılması için yapılması gerekenler hususundaki görüşlerini dile getirdi. Ayrıca yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin de dinleyici olarak programa iştiraklerinin sağlanması gerektiğini belirtti.

İlim Yayma Vakfı Kur'an ve Tefsir Akademisi, Almanya'da Osnabrück İslam İlahiyatı Enstitüsü (Islamische Theologie Universität Osnabrück) de "07.01.2014 - 19.02.2014" tarihleri arasında "Geçmişten Günümüze Mushaf-ı Şerif" adlı bir sergi gerçekleştirilmiştir.

Serginin açılışını Diyanet İşleri Eski Başkanı Dr. Tayyar ALTİKULAÇ yapmıştır. Yaptığı açılış konuşmasında sergide emeği geçenlere teşekkürlerini sunan Sayın ALTİKULAÇ, öğrencilere hitaben ayrıca Mushaf tarihi hakkında "Hz. Osman ve Hz Ali Kur'an El Yazmaları" konulu bir konferans verdi. Gerçekleştiren konferansta Vakfımızı ve akademiye temsilen, İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Tefsir Anabilim Dalından Öğretim Üyesi Doç. Dr. Necmettin GÖKKİR ve Arş. Gör. Sabri BERBER hazır bulundular. Sergide Hz. Ali'ye ve Hz. Osman'a nisbet edilen Hicrî ilk yüzyıla ait Mushaf lar ile İbn Bewâb, Şeyh Hamdullah, Abdullah es-Sayrafî ve Hâfız Osman gibi önemli bir çok hattatların Mushaf ları yer aldı. Sergi süresince Almanya'nın yerel yöneticileri, Almanya'dan ve Dünyanın bir çok yerinden İslam araştırmacıları ve İlahiyat Fakültesi öğrencileri sergiyi gezerek sergi hakkında bilgi aldılar. Ziyaretçilere sergiyi tanıtan bir katalog verildi. Sergi 19 Şubat 2014 tarihinde Doç. Dr. Necmettin GÖKKİR' in "Hicri I. Asırdan Günümüze Mushaf-ı Şerif Örnekleri" adlı semineriyle sona erdi.

BİR VAKIF İNSANI İSMAİL ADAK

-Kısaca kendinizi tanıtır mısınız?

-Ben, İsmail Adak, 1949 Edremit doğumluyum. Aslen, Konyalıyız. Babam emekli bir ordu mensubudur. Üniversiteye 1966 - 1967 yıllarında ODTÜ'de başlayıp, 1972-1973 yılında mezun oldum. Mezun olduğum yıl Ankara'da Tümaş diye bir şirket vardı, o şirkette çalışmaya başladım. 1974 yılında İngiltere'ye master eğitimine gittim. Biraderim ve çocuklarımla hep birlikte bir şirket kurduk, 35 senenin üzerinde bir maziye sahiptir. Burada ağırlıklı olarak kağıt selüloz, demir çelik, inşaat malzemeleri işlerimiz olur. Derken 1992 yılında doçent oldum ve part time derse gidiyordum, Marmara Üniversitesine. Bu çok zor bir iş çünkü hem belli bir lisanınız olacak ki -lisan problemimiz yok Allah'a şükür- ama bir akademisyen olarak üniversitede devam etmek işlerimizle birlikte çok zordur. Fakat çok şükür bunları da başardık. 2009 yılında Yalova Üniversitesi faaliyete

geçince, oradaki arkadaşlar sağ olsun çağırdılar. Sürekli Eğitim Merkezi, Mühendislik Fakültesi ve Endüstri Mühendisliği Bölüm Başkanı olarak göreve devam etmekteyim. Tabi bu hizmet işleri-hayır işleri büyüklerimizden gördüklerimizle götürmeye çalışıyoruz. Allah onlardan razı olsun. Ahirete intikal edenlere Allah'tan rahmet diliyorum. Çünkü bu iş bir bayrak devir teslimi gibidir. Bir insan evlenir, çocuk sahibi olur, iş sahibi olur. Ama mesela, belirli bir yaşa geldikten sonra burs veriyorsunuz ve başka birisi geliyor size diyor ki, ya niye durmadan burs veriyorsun. Halbuki biz bunu bir jimnastik gibi, daha önceden öğrendik. Burs vermenin güzelliğini genç nesillerin niçin bizimle aynı kafada olmasının icap ettiğini bunları biz büyüklerimizden öğrendik. O açıdan böyle hizmet işi insana bir taraftan bulaştı mı, Allah'a şükür devam eder. Bu Allah'ın bir lütfudur. Çünkü insanlara

hizmet etmek insanları bir yerden bir yere getirmek, dünyevi-uhrevi, fark etmez. Biz büyüklerimizden böyle gördük. Peygamber varisi olmak istiyor ve dua ediyoruz. Sizler de bu yolu bu şekilde devam ederseniz hem ahiret için büyük fayda sağlamış olur hem de toplumda belli bir hizmet görürsünüz. Daha sonra da gelen nesillerde güzel bir oluşum, hizmet bırakırsınız. Biz bunları büyüklerimizden gördük. Döndükten sonra da ufak ufak hizmetlere başladım. Çünkü İngiltere'ye gittiğim zaman, arkadaşlarımla birlikte **TÜRKYAR** diye bir vakıf kurdum. Allah lütfetti, orada bir yurt satın aldık, 40 yıldır hizmete devam ediyor bu yurt. Bizim yurda gelip Müslüman olan çok insan gördüm. Bunlar da işin güzel yanı. Ondan sonra, burada da bir çalışma temposuna başladık. 2004 yılında, arkadaşlarımızın desteğiyle az önce bahsini ettiğim Yalova Üniversitesi'nde hizmete başladım. İrfan Eğitim Kurumları'nın sorumluluğunu aldığımız oldu, o da güzel bir hizmet oldu. Vakfı daha da güçlendirdi. Bir de Allah'a şükür son on yıldır vakıfta bir vizyon değişimi var. Bunu şu şekilde açabiliriz. Daha önce vakfımız eğitim kurumlarına veya eğitim kurumlarında tahsil gören gençlerimize yurt, burs olarak hizmet veriyordu. Fakat son on yıldır, Allah'a şükür, İlim Yayma Vakfı olarak, birebir eğitim-öğretimin içinde olacağız. Bugün, geldiğimiz nokta da bin 500 öğrencimiz üniversitede bin'e yakın İrfan Eğitim Kurumları'nda öğrencimiz var.

- Türkiye'de faaliyet gösteren birçok vakıf varken neden İlim Yayma Vakfı?

- İlk bu hizmet işleri, Allah'ın takdiridir, bunu kesinlikle anlayalım. Ben yalnız İlim Yayma Vakfı'nın yönetiminde değilim. Mesela Yenibosna'da Hak Vakfı var. Rahmetli Ali ağabeyimiz, İsmail Bey gelir misin buraya dedi, ve gittim. Orada başkan yardımcısıyım. Geçen yıl Yalova Kültür ve Eğitim Vakfı adında bir vakıf kurdum. Buna benzer beş altı vakfımız var. Ama gönlüm bizim İlim Yayma Vakfı'nda. Bunun sebebi de bizim öğrencilik yıllarımızdan beri bize

hep gülümseyen, bizi bağrına basan ve bizim de toplumda örnek insan olarak gördüğümüz insanların bulunduğu bir vakıf olması idi. Unutmayalım ki 1950'lerde başlayan İlim Yayma Cemiyeti, 1973'de İlim Yayma Vakfı olarak büyümüştür. Yani Türkiye'de böyle hizmet ehli insanların herkese kucak açması dolayısıyla İlim Yayma Vakfı, vakıftır. Ve böyle bir vakıfta olmak şereftir. İnsanları bölerek hizmet olmaz. Hizmet yapmaya başladığınız zaman; pırıl pırıl gençlerimiz, dışarıdaki bir kadıncağız, Almanya'daki Hans da bize emanettir. Ama buradaki insanlarımızla bizim bir gönül dostluğumuz başlamış, Hakta ve takvada beraberiz.

- Peki yurtdışında ne kadar kaldınız? Yurtdışından Türkiye nasıl görünüyor?

-Orada altı yıl kaldım ama devamlı gidiyorum. Her ayın on beş günü yurtdışındayım. Ağırlıklı olarak Kosova ve Gürcistan üzerine eğilmeye başladık. Çünkü bu bölgeler hem bizim yurtdışındaki Müslüman Türklerin bulunduğu hem de stratejik önemi olan bölgelerdir. Neden? Batum'da Ahıska Türkleri var. Stalin, 1944 yılında bunların tamamını Sibiryaya'ya göç ettiriyor. Ama o eski insanların ihlası, torunlarda hafif

hafif var. Ben oradaki büyük elçimizle de görüşüyorum. O bölgedeki Tika sorumlumuzla görüştüm. İşsizlik çok yüksek. Kısmet olursa oradan Ahıskalı gençlerimizi getireceğiz. Yalova'da onlara çıkarklık eğitim merkezinde üç ay eğitim vereceğiz; Araba tamirciliği, bilgisayar operatörlüğü gibi birer sertifika da verip göndereceğiz. Aynı şeyi biz Kosova ile de yapıyoruz.

Sizin o sorunuza geleceğim. Bir iki ay önce Yalova Üniversitesi'nden iki tıp profesörü arkadaşla gittim. İşsizlik yüksek ve gelir seviyesi çok düşük. Bilhassa bizim o Kosova meydan savaşında kalan evladı fatihanın çocukları var orada, o çocuklar işsiz. Ve orada büyük bir dejenerasyon gördüm. Doktorlar iki günde 120 hastaya baktılar. Birisi dedi ki, hocam ne olur, sağlam durun. Orada en ufak bir dalgalanma olduğu zaman biz burada Müslümanlar, o toprakların varisi olarak çok kötü oluyoruz. Bizi hem manen çok sarsıyor hem de burada başka güçler üstümüze üstümüze geliyorlar. Onun için dışarıda Türkiye'nin görünüşü, parlayan yıldız gibidir, unutmayalım bunu. Arap aleminde daha çok görüyoruz bunu. Bir de yabancılar adına söyleyeyim. Mesela Hillary

Clinton; Obama'nın eski Dışişleri Bakanı'nın Türkiye ile ilgili bir sözü var; "Turkey is dramaticly grow in." Bu dramaticly denen kelime dosta söylenecek bir söz değil. Yani siz birleşik bir sistem içerisindederseniz, bir arkadaşına böyle bir söz söylememelisiniz. Dramaticly grow in dediğiniz zaman, Türkiye zapt edilemez bir şekilde büyüyor demiş olursunuz. Bir de bir ay kadar önce İtalya'ya gitmişim. Havaalanına yakın bir köyde otelde kaldık. Sabahleyin otelden çıkış yapıyoruz, resepsiyonda yetmişli yaşlarda bir beyefendi, 'nerelisiniz?' dedi. Biz de, Türküz, dedik. Niye geldiniz dedi. İş için geldik dedik. O da ben sizin Türkleri hiç anlamıyorum dedi. Niye dedim. Siz bir Asya devletisiniz, bir Ortadoğu milletisiniz gözünüz hep bu taraflarda. Ve beş yüz sene bizi dövmüşsünüz dedi. Bu deminki dışişleri bakanı ağızıyla değil de halk ağızıyla söylüyor, demek ki insanlar bizden şikayetçi, korkulu bir bakış açısına sahipler. Ben de; 'kısmet olursa yakında AB'ye de gireceğiz ve buralarda daha çok bulunacağız' dedim. Adamcağız ne hissederse hissetsin. Dışarıdan Türkiye'nin görünüşü budur arkadaşlar. Müslüman ülkeler Türkiye'yi yine İslam'ın sancaktarlığını, onların koruyuculuğunu yapmasını bekliyor. Allah'a şükür bin yıl Türkler bunu yapmış, bunun için sağlam duracağız. Yabancılar için yavaş yavaş korkulu rüya haline gelmeye başladık. Sizler okuyorsunuz, okulda sizin muhakkak davranış olarak, çalışma olarak bir özelliğinin olması lazım. Mesela benim insanım, sınıfta tembel görünümde olamaz, olmaması lazım. Hiçbir zaman ders kaçırmayacaksınız. Bakın adam hukuk fakültesini ikinci sınıfta sene ortası kaydını yaptırmamış, geliyor bana, hocam bunu ne yaparız diyor. Az önce telefon ederek soruyor. Böyle bir şeyde yardım edilmez.

- Geri dönüp baktığınızda, hayatınızda dönüm noktası bir olay var mıdır?

- ODTÜ, birçok fikir rüzgarının estiği, farklı görüşlerin çarpıştığı bir atmosferdir. Bu, insana analitik bir düşünce verir. İnsanın

kafasını değiştirecek birçok insanla tanıştım. Üniversiteyi bitirirken bizim sınıfımıza bir öğrenci geldi, bu gelen öğrenci Halk Bankası Genel Müdür Muaviniydi. Master yapmak istemiş, ODTÜ’de bir kaç ders alması icap etmiş. Finansman dersinde sınıfa girdi, hoca benim yanıma oturttarak dedi ki; İsmail ile çalışın, iyi bir şeyler yaparsınız.’ Peki, dedik. Evine gidip geliyorum ve onuncu dereceden de Mason bu adam. Bir Cuma günü benim okulum bitti öğleden sonra da Recai Bey’in yanına gittim. Tam aşağı iniyormuş selamlaşarak dedim ki, ben Ahmet Rumeli Bey’in gönderdiği arkadaşım. Bana şöyle bir baktı, pazartesi gel işe başla, dedi. Ben de, tamam, dedim. Size bir şey sorabilir miyim? diyerek; size kart ile selam getirdim. Eğer gerçekten size lazımsa beni alın. Yok size lazım değil, siz bir arkadaşınızı kırmamak için beni işe alıyorsanız bu sizin şirketinize yük olur.’ ‘Ne demek kardeşim, pazartesi gelip başlayacaksınız’ dedi. Onunla para pul hiçbir şey konuşmadık. Ve gerçekten pazartesi işe başladım. İşin garip yanı iki ay sonra 2500 lira net para verdiler bana. İkinci olarak, öğrendiğim tüm iş tekniklerini ben Recai Bey’den öğrenmişimdir. Recai ağabey çok zengin bir tüccar veya kalburüstü değildir. Ama bu iş ahlakını bana o öğretmiştir. Onun için güzel insanlarla birlikte olacaksınız. Yıldız gibi olanı da vardır, M. Zahid Kotku Hazretleri y da Musa Amca, Osman Efendi gibi hepsi yıldız gibi pırıl pırıl insandır bunlar. Böyle güzel insan buldu mu dersi dinlenir, sohbet edilir. Güzel insanlarla bir olmaya başlandı mı, bir bakıyorsunuz insana o atmosferde bir şeyleri geri geliyor. Onun için referans olarak alacağımız insanlar bunlar olmalıdır.

-Bugün bizim yerimizde olsaydınız işe nerereden başlar ya da neyi değiştirmek isterdiniz?

-Siz doğru yerlerdesiniz, bir kere bunun altını çizayım . Ben de sizin gibi olmak isterdim. Fakat şurasını unutmayalım, insanız. Eğrilerimiz de doğrularımız da

var. Eğrilik yapmamamız lazım, yaptığımız eğriliklere de pişmanlık dilememiz lazım. Doğru tarafta olmak durumundayız. Tekrar başlamış olsaydım sizin gibi olmak isterdim. Ama bu yarışı ilkokuldan sonraya taşımak isterdim. Yirmili yaşlardasınız, ben onlu yaşlara dönmek isterdim. Bunun hesabını yapardım. Ama sizin yaşlarda olsaydım yine bu işleri düşünürdüm.

-Mezun olacak arkadaşlarımızdan kimileri akademisyen olmak istiyor, kiminin kendi işini kurma planları var. Onlara ne gibi tavsiyelerde bulunmak istersiniz?

-Bu zor bir soru. Geçen Pazartesi günü, bizim ofis üçüncü kattadır, ikinci katta da bir call center var, oranın hanım korumaları beni görünce; hoca amca, bize bir dua et de Allah bize çok para versin, biz de fakirlere yardım ederiz. Ben de dedim ki onlara; Allah’tan hayırlısını, hayırlı olanı isteyin, çünkü nice paralar vardır, ilkin adama gelir, adam onun peşinden koşar fakat bir süre sonra bakarsınız, adam kaymıştır. Hayırlı değilmiş demek ki onun için. Ölen insanlar var mesela biz bunları görüyoruz. İlim sahibi olmuştur fakat ayağı kaymıştır. Pek çok ilim adamı tanıyorum, üniversiteye seccadesiyle gelirdi, 20 yıl sonra bir bakıyorsun, Amerika’ya gidip yabancı bir kızla evlenmiş, ayağı kaymış gitmiş. Gördüğümüz şeyler bunlar. Onun için benim arkadaşlara tavsiyem; hangi hattı seçerlerse seçsinler hizmetten ayrılmasınlar. Yani bir işin sonu Hakka yürümüyorsa hüsrandır. Arkadaşlar bunun hesabını yapsınlar.

-Bazı hocalar diyorlar ki; bugün Müslümanların ticari hayatta varlığını sürdürabilmesi için ucundan kenarından faize bulaşması gerekiyor, fakat bazı hocalarımız da diyor ki; hayır bu bir yol değildir, Allah bu yolu haram ettiyse bizim önceliğimiz Allah’ın emrine uymaktır’ diyorlar. Siz aynı zamanda ticaretin içindesiniz, faizsiz bir ticaret mümkün mü veya ne kadar sakınılabılır?

-Biz bugüne kadar faizli hiçbir kredi alma-

dik ve yalnız finans kurumlarıyla çalışıyoruz. Niyetiniz faize girmemek olsun. Yani şudur budur, şu hoca bilmem neyi veriyor... bırakın böyle şeyleri, faiz faizdir, haram da haram. Hangi hoca buna cevaz verirse versin. Nasıl korunuruz bundan? İşinizi mümkün olduğu kadar doğru ayarlayın. Bugün yüz bin liram ver ben bu yüz bin lirayla işi götürüyüm. Ama iki yüz bin liralık iş olduğu zaman sizi aşan bir iştir artık ve bu da yüzde yüz risktir. Kaybettiğin zaman sıfırlanırsın. Böyle çok büyük işlere ilk etapta girmezsiniz. İşin bir maliyeti vardır, öğrenme maliyeti. Buna fırsat maliyeti diyorlar. Rasulullah efendimiz (s.a.v.) Hatice validemizle nasıl tanıştı? Kendisi hem öksüz hem yetim. Mekke'nin güçlü olmasının sebebi ticaretti, parası çok olanlar ticaretten anlamayanlar paralarını getirirdi ki, Hz. Hatice validemiz de bunlardan biridir, tıkr tıkr sistemi yürüyordu. Yunanistan'a gidip bakıyorum; balıkçı gemisi baldırı çıplak bir Yorgo Dimitri, o balıkçı köyünde bilinen bir adam.

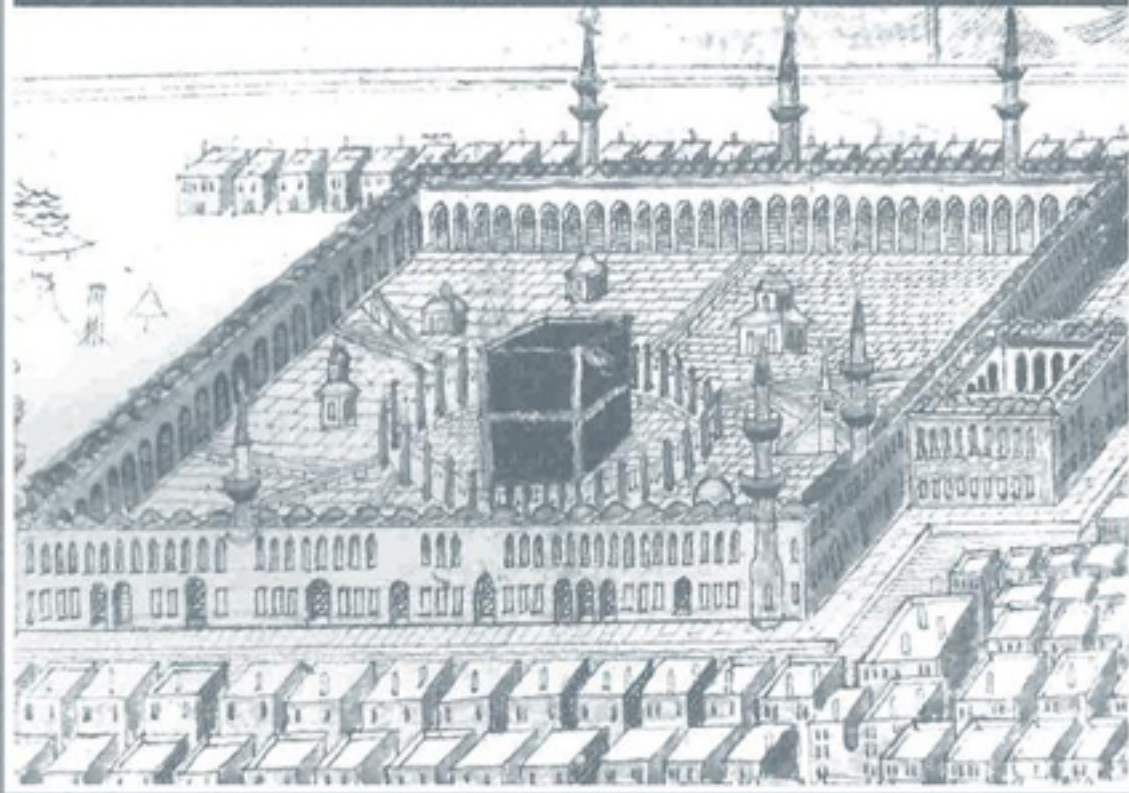
15-20 adam parasını biriktirerek bu gemiyi yapmış, o insanları da Somali taraflarına ya da atlas okyanusuna gidiyor. Bakın ticaret böyledir, insan kalkıp 'ben yapacağım, her şey benim kontrolüm altına olacak' derse olmaz. Şurasını unutmayın faize bulaşmamak birinci işiniz olacak ve en önemlisi zekatları vereceğiz. Küçük paraların zekatı kolay verilir 500 lira 1000 lira ama 500 bin lirayı bir verin bakayım. Şimdi veririm dersiniz. Karun mesela; biliyorsunuz Yahudilerde zekat % 20'dir. Hz. Musa (a.s.) istiyor. Biliyorsunuz madenlerin saflaştırılmasını öğreten o'dur. Peygamberler ilimlerin başıdır, karuna da o öğretmiştir. Zekatı ver diyor, bir bakıyor ben gecemi gündüzüme kattım da kazandım bu parayı, diyor ve gidiyor. Onun için faizden kurtulmayı nasıl ciddi bi şekilde istiyorsak zekat vermeyi de ciddi bir şekilde işadamlarımıza öğretmek zorundayız.

Vakıf

Güzelliğin Uzak Ülkesi: Osmanlı Şiiri'nde Hindistan

İSMET İPEK

Yazma Eserler Kurumu / Uzman Yard.

Sevgilinin yüzündeki ben için yazılan ilk şiir değildir ama Hâfız'ın aşağıdaki beyti sevgilinin beni söz konusu olduğunda hatırlanan ilk beyitlerden biridir muhakkak.

Eger an Türk-i Şîrâzî be-dest âred dil-i mâ râ
Be-hâl-i Hindûyeş bahşem Semerkand u Buhârâ râ

(Şirazlı Türk güzeli verirse gönlümün muradını; yanağındaki Hint benine karşılık bağışlarım Semerkand ve Buhara'yı)

Hâfız hiçbir mal varlığı olmadığı için bol keseden dağıtmıştır belki, hatta rivayetlere bakılırsa Timur'dan azar işitmiştir "Semerkand ve Buhara gibi gözbebeğimiz iki şehrimizi bir güzelin kara benine nasıl feda edersin be adam?" diye; ama aynı asır içinde artık bir cihan imparatoru olmaya başlayan Fatih bu beyte bir nazire yazmış ve fethi için nice sultanların yanıp yakıldığı, dünyanın en güzel şehri olan İstanbul'u bir Frenk güzelinin benine karşılık bağışlamak istediğini söylemiştir:

Eger an gebr-i efrencî be-dest âred dil-i mâ râ
Be-hâl-i Hindûyeş bahşem Sitanbul u Galâtâ râ

(Eğer o Frenk güzeli verirse gönlümün muradını; yanağındaki Hint benine karşılık bağışlarım İstanbul'u ve Galata'yı)

Güzellik Ülkesi

Kadim zamanlardan beri masal ve efsanelere konu olan Hindistan, mübalağayı seven şairlerce diğer unsurlar gibi oldukça abartılı ve belki de gülünç hayallerle işlenmiştir. Fakat Osmanlı Şiiri'nde sevgilinin genelde Allah (c.c.) veya peygamber efendimiz Hz. Muhammed (s.a.s.) olduğunun dikkate alınması ve (hâl) ben, saç, yüz, zülf, leb (dudak) gibi kavramların tasavvufî sembollerinin bilinmesi ve bizim tasavvufa olan yakınlığımız oranında; ilk bakışta abartılı veya gülünç gelen bu hayaller ve benzetmelerin arkasındaki zengin anlam katmanları anlaşılacaktır. Üstelik lafız ve hayal sanatının zirvesine ulaşan şairlerin bu övgüde aslında yetersiz kalıp acziyetlerini itiraf ettikleri de görülecektir.

Hindlerin ten renginin siyah olmasından dolayı sevgilinin beni ve saçı ile ilgi kurulmuş ve çoğunlukla bu iki unsur etrafında beyitler yazılmıştır. Siyahlığın yanı sıra Hindlerin ellerine ve yüzlerine kokulu yapay benler yapmalarından dolayı sevgilinin beni daima Hind'i, Hind kelimesi de sevgilinin benini çağrıştırmıştır. Böylece en güzel ve en kıymetli varlık olarak telakki ettiği sevgilisini övmek isteyen şair, sevgilisinin yüzünü / yanağını bir bahçeye, güzellik ülkesine; benini bu bahçede, güzellik ülkesinde oturan, gezen veya gül toplayan bir Hind'e benzetmiştir. Bazen de sevgilinin yüzü mescide, cennete, beni ise burada olan Hind'e benzetmiştir. Yüzün ateşe, güneşe, aya; benin ise bunlara tapan bir mecusiye benzetildiği beyitlere de sıkça rastlanmaktadır.

Siyahlıktan dolayı en çok kullanılan benzetmelerden biri de küfür ve kesretin sembolü olan saçlardır. Ben etrafında kurulan benzetmelerin çoğu saç ve Hindistan için de kullanılır. Bu durumda ilâhî güzelliğin tecelli ettiği yer olan sevgilinin yüzü, güzellik ülkesine (Anadolu=Rum), saç telleri ise bu ülkede dolaşan Hind bir padişah, casus veya dilenciye benzetilmektedir. Yine siyahlığından ve kokusundan dolayı sevgilinin saçı Hind amberi veya sümbülüne benzetilmiştir.

Siyeh benler yüzün bâğında Hindî bâğbânlardur
İderler ahsen-i vech üzre ol hoş bâğı hûb-âbâd (Muhyî)

Yüzünde hâlünü gördi 'acebleyu gönül eydür
Ki yâ Rab bu gülistâna ne vaktin girdi bu Hindû (Ahmedî)

Cennet içre kevser üzre kıldı mu Hindû vatan
Gülşen-i hüsnüngde yâ bolmuş lebing üstinde hâl (Cemîlî)

Rûyunun her gûşesinde benlerün nice garîb
Hindîlerdür Rûm'a düşüp itdiler mescidde câ (Muhyî)

Hâl-i müşgîn 'ârız-i kâfûrun üzre ey sanem
Hindû-yı miskîn-durur kim Rûma düşmişdür garîb (Me'âlî)

'Ârızun koyup güne tapduklarıy-çün ey güneş
Sun' nakkâşî yüzün kara yazar Hindûların (Emrî)

Ruhuna ey sanem başın egüpdür yine gîsûlar
Sanasın âteşe secde ider Rûm içre Hindûlar (Rahmî)

Mensubu buldukları gelenek ve kültürü en ince ayrıntılarıyla şiire damıtan şairler Hindistan'ın ticaretteki yerini de konu edinmişlerdir. Böylece sevgilinin güzellik unsurlarından ben, zülf veya tüyler; misk ve saf anber gibi güzel kokular satan bir tacire benzetilmiştir. Hindistan kelimesi ayrıca papağan, hüma, kaknüs, tavus gibi o diyarı anımsatan kuşlarla birlikte kullanılmıştır.

Çün tabib-i la'line anber satar Hindû benün
Yâ neden bekler lebün dârü'-şifâsın bilmedim (Ahmed Paşa)

Hâlün ol 'attâra benzer habbetü's-sevdâ satar
Hattun ol Hindî'ye dönmiş 'anber-i sârâ satar (Derzî-zâde Ulvî)

Zulmet-i hayretde zikründür bana vird-i zebân
Tûtiyim gûyâ yemim şeker yerim Hindû-sitân (Fuzûlî)

'Ârız ü ruhsârün üzre ol mu 'anber sünbülün
Ravzada cevlân ider tâvûs-i Hindûstânîdür (Aşkî)

Uzak Ülke

Seyahat imkanlarının oldukça zor ve kısıtlı olduğu asırlarda Çin ü Maçin ve Hind diyarları Osmanlı coğrafyası için uzaklığın sembolü olmuştur. Mesnevilerde de sevgiliye kavuşmak için oldukça tehlikeli ve uzun bir yolculuğa çıkan aşığın yolu genelde bu gibi ülkelerden geçer. Günümüz teknoloji imkanları insanların muhayyilesinde "uzak" kavramı bırakmamış olsa bile sevgilinin saçına kavuşma maksadıyla gidilmesi gereken Hindistan'ın oldukça uzak olduğunu ve yol azığı olarak ciğer kanı hazırlanması gerektiğini anlatan Adnî'nin şu beyti

Dilâ hûn-i ciğerden zâd idün zülfi ise 'azmün
Ki gâyet müşkil uzundur reh-i Hindû-sitân dirler (Adnî)

bugün ne vakit okunsa varoluş sorunu ve toplumsal huzursuzluk gibi tamamen farklı etkenlerle yazılmış olan aşağıdaki şiiri anımsatmaktadır:

West Indies, Kızıl Elma, İtaki, Maçin!
Uzun yola çıkmaya hüküm giydim.

.....

Uzak nedir?
Kendinin bile ücretinde yaşayan benim için
gidecek yer ne kadar uzak olabilir? (İsmet ÖZEL; Mataramda Tuzlu Su)

Fakat zaman ve kavramlar ne kadar değişirse değişsin Osmanlı Şiiri'nde uzaklık ve seyahat söz konusu olunca hatırlanan ülkelerin başında Hindistan bulunmaktadır.

Hâl-i yârı anup 'uşşâk ile seyyâh olalum
Azm-i râh eyleyelüm Hind ü Buhârâ diyerek (Nakşî)

Zernucî'nin Ta'limü'l-Müte'allim Adlı Eserinde İlim Yolcusunun Özellikleri

AHMET KAYA

İstanbul Üniversitesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Öğrencisi

İlim; Âlemi konu edinen her şeydir. Âlem ise Allah'ı bilmeye tanımaya vesile olan her şeyin adıdır. İnsanlar âlemi, cinler âlemi, melekler âlemi, bitkiler âlemi, hayvanlar âlemi...

Peygamberimiz (s.a.v) buyurmuşlardır:

"İlim öğrenmek, her Müslüman erkek ve kadına farzdır."¹ Zorlu olan bu yol, ilim yolcusu ve ilim yolu açısından bazı şartları gerektirir. En önemlisi ilim yolcularının ilme ulaşma yollarını bilmesi gereklidir. Metodu bilmeyen kişi meleklerin kanatları üzerinde yürüdüğü bu yoldan sapar ve maksadına ulaşamaz. Peki, nedir bu şartlar?

İlimde niyet esastır. İlim yolcusu dünya menfaati ve rütbesi elde etme düşüncesinde olursa yahut bir diplomaya sahip olmaya niyet edip Allah rızası için, dinin ihyası, Müslümanlardan cehalet ve taassubun yok edilmesi konusunda iyi bir niyet taşımazsa onun öğreniminin Allah katında hiçbir değeri olmaz. Böyle kimseler sevap alamazlar. Ancak diploma, mevki ve rütbe alırlar. Fakat ilim yolcusu Allah'ın rızasına niyet ederse hem dünyaya ait rütbe ve değerlere nail olmak, hem de ahirete ait yüksek rütbeleri ve üstün mevkileri kazanmak söz konusu olur. Niyet, ilim yolcusunun ilk adımıdır. Niyetten sonra çalışmak esastır. İlim yolcusu çalışmasının sonucunu ise Allah'a bırakmalıdır. Bu ise tevekkülü gerektirir.²

Tevekkül, kul olarak acizliğini beyan edip Allah'a güvenmek, teslim olmaktır. Tevek-

kül çalışmaktan sonradır. Önce azim, teşebbüs ve çaba sonra tevekkül gelir. İlim yolcusunun tevekkülü ise ilimde kavrayış sahibi olması içindir. Peygamberimiz (s.a.v) bu konuda şöyle buyurmuşlardır: "Önce deveni bağla sonra tevekkül et." İlim yolcusunu ilim yolunda bekleyen tehlikeler vardır. Bu tehlikelerden kendisini takva ile koruyabilir.

Takva, dünya ve ahirette insana zarar verebilecek şeylerden korunmak, böylece Allah'a yaklaşımdır. İlim yolcusu dünya işlerine, geçim derdine düşmemeli kendini tamamıyla ilme vermelidir. Çünkü dünya kişiyi oyalar ve böylece ilimden alıkoymuş olur. İmam-ı Azam'ın öğrencilerinden İmam Veki' vakit alır düşüncesiyle yemeği ekmeksiz yer, bu konuda şöyle derdi "Ekmeği yemek ve çiğnemekle vakit kaybolur. Bu kadar zaman içinde ben elli âyet Kur'an okuyabilirim."³

İlim yolcusu, ilim tahsili ile Allah'ın verdiği akıl nimeti ve beden sağlığı nimetinden ötürü Allah'a karşı şükretmelidir. Çünkü şükür, şükredilen şeyin artmasına sebeptir. Kur'an-ı Kerim'de bu konuyla ilgili Cenabı Hakk şöyle buyurmaktadır: "...Eğer şükrederseniz elbette size nimetimi arttırırım. Eğer nankörlük ederseniz, hiç şüphesiz azabım çok şiddetlidir."⁴ Şükür sayesinde öğrenci kendi aklını beğenmekten sakınır. İslam eğitim sistemini maddeci eğitim sisteminden ayıran nokta burasıdır. Bir tarafta aklını beğenenler, her şeyi kendinden sananlar; diğer tarafta bu aklı verene teşekkür edenler bulunmaktadır.

¹ İbn-i Mace, 1/81, H.No: 225.

² Zernuci, B. (2011). Tâlimü'l Müteallim (11.Baskı) içinde [69]. İstanbul: Feyiz Yayınları.

³ Zernuci, B. (2011). Tâlimü'l Müteallim (11.Baskı) içinde [75,72]. İstanbul: Feyiz Yayınları.

⁴ İbrahim Suresi/7

Birinin vardığı sonuç bunalım, huzursuzluk, boşluktur. Diğerinki ise tam bir huzur, bağlılık, eminlik ve iki dünya mutluluğudur.⁵ İlim yolu zorlu bir yoldur. Bu mutluluğun sağlanması ve sürekli kalması kolay değildir. Şeytan insanı vazgeçirmek için her türlü hileye başvurur. Bunun için ilim yolcusunun sabırlı olması gerekmektedir.

Sabır, bütün işlerin üzerine bina edildiği büyük bir temeldir. İlmin yolları çok pürüzlü ve dikenlidir. Maksada erişebilmek için pürüzlere göğüs germek, engelleri sabırla tırmanmak gerekir. İlim bir denize benzer. İlim yolcusu da bu denizde yüzmek isteyen bir yüzücüdür. Yüzmeyi bilmeyenin denizde boğulduğu gibi ilmi elde etmenin kurallarını bilmeyen kişi de işin başında batar, başarı sağlayamaz. Yüzmeyi başaranlar ise bunu övünç kaynağı olarak görmemeli, duruşunu bozmamalıdır.⁶

İlim yolcusu alçak gönüllü olmalıdır. Yani ilim yolcusu elde ettiği bilgiyi başkalarına karşı bir böbürlenme vasıtası yapmamalıdır. Alçak gönüllüğün de bir ölçüsü vardır. Kişi davranışları ile ne gurura kaçmalı ne de ilmin şerefini alçaltıcı bir tutum içinde bulunmalıdır. İlmin vakar ve şerefini de korumalıdır. İlim yolcusu bu koruma yollarını ise hocasından öğrenir.

Peygamberimiz (s.a.v) şöyle buyurmuşlardır: "İlmi kişilerin ağızlarından alın".⁷ Burada âlimler kastedilmektedir. İlim öğrenmek için mutlaka bir âlimin hem gönlünden, hem de dilinden ilim elde etmek lazımdır. Hocanın seçimi de çok önemli bir esastır. İmam-ı Azam Ebu Hanife hocada aranacak özellikleri şöyle sıralamıştır:

- 1- İlim yolcusu, ilmî seviyesi yüksek olan bir hocayı seçmelidir.
- 2- Seçeceği hoca, insanların takva yönünden en üstünü olmalıdır.
- 3- Hoca mevcut hocaları en yaşlısı olmalıdır.
- 4- İlim yolcusu hoca seçerken ilim adamlarına danışmalıdır.⁸

Tevhid inancının temeli ilim, ilmin temeli

de terbiye ve saygıdır. İlim yolcusu, hocasına, ilim adamlarına, kitaplarına ve geçmiş büyük âlimlere saygılı olmalıdır. İlim yolcusu ilme ve ilim adamlarına saygı göstermedikçe ilmi elde edemez ve elde ettiği bilgiden faydalanamaz. Geçmiş zamanlarda ilim yolcusunun herhangi bir kitap üzerine kalem, hokka veya başka bir şeyi koyması saygısızlık olarak nitelendirilmiştir.

İlim yolcusunun hoca seçimi kadar arkadaş seçimi de önemlidir. Bunun için ilim yolcusu öğrenim aşamasında iyi arkadaşlar edinmelidir. İlim yolcusu aşağıdaki özelliklere sahip olan kimseleri arkadaş edinmelidir:

1. Çalışkan olan.
2. Takva sahibi olan
3. Anlayışlı ve güzel huylu olan
4. Az konuşan
5. Zamanını boşa harcamayan.⁹

Dinimizde ve toplumumuzda ilim ve âlim her zaman baş üstünde tutulmuştur. Bunun sebebi ilmin onlarca meşakkatle elde edilmesidir. İlim sonsuz bir okyanustur. Bizim ondan elde edeceğimiz bilgi ise damla kadardır. Bu damlayı elde etmek hiçte kolay değildir. Bu damlayı elde etmeyi kolaylaştırmak için bazı yöntem ve taktikler gerekmektedir. Niyet, tevekkül, sabır, şükür hoca ve arkadaş seçimi bu yöntem ve taktiklerin temelini oluşturur. Peygamberimiz (s.a.v) ilim ve âlimler hakkında şöyle buyurmuştur: "Kim ilim öğrenmek için yola çıkarsa, Cenabı Allah onun için cennet yolunu kolaylaştırır. Melekler ilim öğrenene kanatlarını gererler. Âlim için denizdeki balıklara varıncaya kadar gökte ve yerde ne varsa hepsi Allah'tan bağışlanma diler. Şüphesiz âlimler peygamberlerin varisleridir. Peygamberler altın ve gümüşü miras bırakmamışlardır. Onlar ancak ilmi miras bırakmışlardır."¹⁰

⁵ Zernuci, B. (2011). Tâlimü'l Müteallim (11.Baskı) içinde [75,72]. İstanbul: Feyiz Yayınları.

⁶ Zernuci, B. (2011). Tâlimü'l Müteallim (11.Baskı) içinde [90]. İstanbul: Feyiz Yayınları.

⁷ Kaynak bulunamadı.

⁸ Zernuci, B. (2011). Tâlimü'l Müteallim (11.Baskı) içinde [87]. İstanbul: Feyiz Yayınları.

⁹ Zernuci, B. (2011). Tâlimü'l Müteallim (11.Baskı) içinde [96]. İstanbul: Feyiz Yayınları.

¹⁰ Münziri, age, s. 94

Mehmed-i Râbi' Zamanında¹ Anadolu

UĞUR ÖZTÜRK
Osmanlıca Hocası

Anadolu, Osmanlı idaresine girdiği tarihten itibaren, mühim bir ümran görmemişti. Yollar mefkud, köyler perişan, halk zorbalar elinde bâzîçe (oyuncak) idi. Anadolu eyaletleri İstanbul'dan gönderilen valiler için bir nimetti. Pay-i tahtan valilik veya kadılık satın alanlar, verdikleri rüşveti Anadolu halkının rızkından ve lokmasından çıkarmaya çalışırdı. Halk, paşaların sarıcaların ve leventlerin elinde zebundu (düşküdü). Bu devir, İbşirlerin ve Abaza Hasanların, Anadolu'da hüküm sürdüğü devirdi. Anadolu üzerinde İstanbul'un hiçbir hükmü yoktu. Sarayı kızlarağası Sülayman Ağa idare ediyordu. Ağalar saltanatı henüz hitama ermişti. Sarayın yegane hakimi, Turhan Sultan'dı. Mehmed-i Rabi' (IV. Mehmed) devlet işlerinden anlayacak bir yaşta değildi. Rüşveti alenydi, bazen, tahsildarlar me'arifetiyle bile toplanırdı.

İstanbul'da vüzeranın zevkleri ve sefahetleri sarf ettikleri paralar hemen kamilen Anadolu'dan tahsil edilirdi. Ewela tekalif-i örfiye (örfi yükümlülükler), avarız-ı divaniyye, gayet ağırdı. Saniyen Anadolu halkının başına bela olan sipahi ağaları da zahire (depoluk erzak) beha, selamet akçesi namiyle ahaliden harçlık toplarlardı.

Anadolu'nun gördüğü zorbaların en mühimlerinden biri, İbşir Paşa idi. İbşir, cahil ve zalimdi. Bununla beraber, haklı

işleler de yaptığı yok değildi: Bektaş Ağa, sarayı ve İstanbul ticaretini avucu içine aldığı zamanlar koyunlarının muhafazası meselesinden dolayı Ankara Monlası (Mollası) katl ettirmişti. İbşir ise Bektaş Ağa'nın rakibi ve barışmaz bir düşmanıydı.

Bektaş'ın İstanbul'da katlinden sonra, Ankara'ya gelir gelmez, Monla'yı öldüren "Yedi sekiz nefer kimesneyi elleri bağlı meydan-ı siyasete" getirmişti.

- Bak a. Siz niçün Bektaş dedikleri mütegalibenin (galip gelenin) tahrik ve efsadına binaen ısdar olunmuş emri bilürken Köroğlu ki Haleb payesiyle ulemadan bir müte'ayyin Monla iken katline cüret ettiniz? dedi. İbşir'e kimse cevap vermedi. İbşir, cellada işaret etti:
- Kes şunları.

İçlerinden ilki evvel Abdullah Bey'i çökertdi. Abdullah Bey rica etmek istedi. İbşir:

- Söyletme mel'unu. Ur boynunu. diye bağırdı. Bunun üzerine Abdullah Bey başını kaldırıp:
- Hey paşa hey! Ur boynunu dersin. Ururlar amma, ben eşek mi bağlamazdan evvel sen dahi gelirsin. İbşir, tavrını bozmadan:
- Köroğlu eşegini bağlamadan işte sen varıyorsun. Diye mukabele etti.

¹ Ahmed Refik (Altınay), Mehmed-i Râbi Zamanında Anadolu, İstanbul, 1340 (1924), Anadolu Mecmuası, Cilt:1, S.1, s.33-37.

İbşir, Ankara eyaletini, kale dizdarlarını ve kethüdasını kestirmekle kalmadı. Ankara yeniçerilerinden de on beş bin kuruş (aman baha) istedi.

- Ya verirler, ya cümlesi katl olunurlar. dedi. Bu parayı da almaya muvaffak oldu. İbşir, hemen bütün civara hakimdi. Eskişehir ve civarına mütesellimler gönderiyor, emirlerini suretle icra ettiriyordu. "Devlet-i Aliyye tarafından nizam-ı tedbir ve ittifak-ı rey olmadığı için halk dahi mütehayyir (hayret içinde olma) olup havflardan (korkulardan) mutava'at (boyun eğme) gösteriyorlardı".

İbşir'in maksadı hakkı ihkak değildi. 'Mühr-i şerif'i elde etmek için Turhan Sultan'ın vezirlerine karşı nüfuzunu göstermekti. Fakat bu nüfuzun felaketlerini Anadolu halkı çekiyordu. 'Reaya'nın şu suretle zulme uğraması, İstanbul ricali için hiçbir ehemmiyeti haiz (sahip) değildi. Ağalar saltanatında da aynı zihniyet cari değil miydi? Abaza Hasan, Anadolu'yu perişan edeceğini ima ederek ağalara tazallumkar (zalimce) sözler söylediği zaman, aldığı cevap ne idi?

- Varsın, bundan gitsin de, ister Anadolu'yu ateşe yaksın.

Fakat İstanbul'un sefahat ve debdebesini temin eden, ateşe yakılmasında yeis görülmeyen Anadolu halkıydı. Anadolu halkı İstanbul vakanüvislerinin (tarih yazarları) lisanında 'Türk-i ...' 'Ayağı çarıklı Türk', 'Anadolu ve sair biladdan gelmiş eblehler', 'bir sürü Etrak' tabirleriyle yad edilirdi.

O zamanlar donanmada kullanılan forsalar, düşman sahillerinden veya gemilerinden alınan kafirlerdi. Bunlara forsa kafirleri deniyordu. Sarayın sefahat ve irtişası (rüşvet verme) eyaletlerde kuvvet, ordu ve donanmada nusret (zafer) eseri bırakmadığı zamanlar, kalyonları çekmek için forsa kafirleri de bulunmaz olmuştur. Devlet ricali buna çare buldular.

Anadolu'dan İstanbul'a gelen biçare Türkleri forsa kafirleri yerine kalyonlarda ve çektirilerde kürek mahkumu etmeye karar verdiler.

Naima diyor ki: " Ol zamanlarda birkaç makdem nasına kimesne var idi. Çarşu ve bazarda Anadolu'dan ve sair biladdan gelmiş eblehler ve kürek yaba işsiz muğfil (aldatan) arayup şikar ederlerdi (avlarlardı). Ol emirden aşinalık ve haline göre dostluk arz edüp: Gel şehbaz, gel, bir baba çorbası içelim deyüp hanesine yahut bazarda bir kebabçı dükkanına sokup it'am sonra vafir (çok) musahabet (sohbet, konuşma) ile menziline getirüp hizmetinde olan hezeleye işaret edüp ol bîçâreyi kapup menzilin içinde olan esir zindanına toparlayup pırangaya urur, bu vechile her makdem donanma kalkınca vafir kürek yaba peyda edüp sefineler kalkacak vakit gece ile ol bîçareleri çıkarup sefinelere (gemi) doldururlar. Kime şikayet etsün, donanma avdetine (geri dönmesine) değin kürek çeküp avdette sağ kalanlara kürekçi ücreti deyü birkaç kuruş verir imiş. Bu zulm-i kabih (çirkin zulümler) merhum Köprülü Mehmed Paşa vaktine dek mütedavil (yürülükte) imiş. Allah rahmet eyleye. Vezir-i müşarünileyhin (adı geçen vezirin) âsâr-ı hasenelerinden (güzel eserleri) biri dahi bu kaide-i seniyyeyi mahv edüp makdem (önceki) namına olanları ref' ettikleridir. Hatta ol dama düşen bazı Etrâkın (Türklerin) nice hikayat-ı garibe ve taklidat ve mudhikeler (gülünç, taklitler ve garip hikayeler) yârân beyninde (dostlar arasında) elân (şuan bile) söylenir.

Anadolu halkı bu suretle avlatan vüzera, cahil ve mürteşi (rüşvetçi) hezeleden ibaretti. 'Sadirin' mertebesine irtika eden ulema ise, en girye sözlerle yekdiğerini tahkir etmekten sıkılmazlardı. Bunların nazarında yegane düşünce, mevkilerini muhafaza, arpalıklarını temin ve servetlerini tezyitten (arttırma) ibaretti.

O sıralarda Girid seferi bütün fücaatıyla

[feci bir şekliyle] ber-devamdı [devam etmekteydi.] Vezir-azam Gürcü Mehmed Paşa'nın Girid'e bir donanma gönderişi vardı ki, şayan-ı hayretti. O devirde donanmanın kuvveti kırk kadırgadan ibaretti. Fakat eyaletlere vaz olunan avarızla ancak otuz kadırganın mürettebatı temin olunurdu. Para yoktu. O derece ki, devlet için on kadırgayı bile donatmak imkan haricinde idi. Rızasıyla kürekçi yazılan kimse yoktu.

Vezir-i azam, "Zencefilli oğlu gibi bir muhrise-yi bî-hayayı" mütessellim etmiş, Rumili'ne göndermişti. Zencefillioğlu burada para tedarik edecekti. Kapudan Paşa İstanbul'a behmehal çıkacaktı. Vezir-i azam, kapudan paşayı çağırırdı.

- Sen filan sahile varup yanaşdıka Zencefillioğlu muhassala (sonuç) şu kadar keseyi alup götürüp sana teslim etmek üzere ısmarlanmıştır. dedi. Kapudan Paşa hayretler içinde kaldı:

- Devletlü bu ne sözdür? Boş laktaka ile donanma nice gider?

- Sen bir buyurduk kulsun, sana ne derlerse öyle eyle. Bu sorgulamanın mahalli değildir.

Kapudan Paşa cevap vermek istedi. Vezir-azam fena halde hiddetlendi.

- Senin başın kesüp cündeye asarım. Ve sözümü dinler bir âdemi Kapudan ederim. Dedi, meseleyi bu suretle kapattı.

Vezir-i azam'la Kapudan Paşa beynindeki [arasında] samimiyet bu derece de olduğu gibi Hacı-zade Mesud Efendi gibi ulemada Rumili Kadıaskeri Hanefî Efendi'ye icabında;

- Bre Kızılbaş koca.

Demekten sıkılmazlardı. Anadolu halkı, İstanbulda bu zihniyet ve bu terbiye ile yaşayan, hasları ve arpalıkları yağma eden devlet erkanı elinde bazıca (oyuncak) idi. Bunlar Anadolu halkını katiyyen

düşünmezler, mevkilerini tezelzüle [zarar verecek sallantı] uğratacak zorbaları başından defetmek için Anadolu'ya musallat ederlerdi. Mesela, İbşir 'Haleb', Abaza'ya Türkmen voyvodoluğu, hadim kardeşi Hasan Ağa'ya Bozulus voyvodoğu bu endişelerle verilmişti, hatta bunlardan ufak bir şikayet bahane edenler, eyaletleri birkaç kese rüşvet mukabelinde başka bir yerine verilirdi. O zaman Anadolu halkı iki rakibimn menfaat hırsıyla muademesi yüzünden yüzlerce insan kaybederlerdi.

Anadolu'ya tayin edilecek rical için meziyyet ve hüsn-i idare arandığı yoktu.

Buralara gönderilecek adamlar, halkı idare için gönderilmezdi; soymak için gönderilirdi. Daha doğrusu eyaletler, halkıyla beraber, mesela helvahane çıkma usta Rıdvan'a, Çuvalçı Hasan Paşa'ya satılırdı. Usta Rıdvan, hadım karındaş Hasan Ağa'dan sonra, Bozulus'a tayin olduğu zaman, Çavuşoğlu Mehmed Paşa, hakkında şu sözleri söylemişti:

- Bu Rıdvan benim hizmetkarım idi. Helvahaneden şeker ve asel sirkesiyle sermayeye nail olmuş bir zehr-i zakkum habistir. Türkmani ona verirsiniz fitne ihdasına sebep olur. Fakat fitne ihdası (sebepleri) İstanbul ricalinin umurunda değildi. Mesela o sıralar Karaman Beylerbeyisi Kuşçu Hasan Paşa, Silifke'de Çuvalçı Hasan Paşa idi. Anadolu halkı bu suretle asırlarca kuşçuların ve çuvalcılarının sarucaları ve levendleri elinde perişan oldu.

Osmanlı İmparatorluğu'nun Ekonomi Anlayışı

ERGİN GARİP

İstanbul Üniversitesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Öğrencisi

Tarihsiz toplumlar talihsiz toplumlardır denir ve eklenir; talihsiz toplumların zihin dünyaları kirlidir. Zihin dünyaları kirliliği olan toplumların sokakları da elbette kirliliğe olacaktır. Bu sorunun çözümü için Adam Smith; "Herkes kendi evinin önünü temizler ise sokaklarımız tertemiz olacaktır." der. Kirliliğin tarihsel, sosyolojik ve psikolojik sebeplerine bakmaksızın homo economicus insanının sınırları belirlenmiştir. 21. yüzyıl insanına ise hayatını sürdürbilmesi için bu kapital savaşının bir askeri olduğu inancı kabullendirilmiş ve bu savaşı kazanmaya yemin ettirilmiştir. Kazandıkça da harcaması gerektiği savına inandırılmıştır. Hal böyle olunca karanlık bir odada doğmuş ve hiç ışığı görmeden büyümüş birine, ışığı tarif etmek ne denli zor ise; iktisat tarihinin de 18. yy.'da Adam Smith ile başladığını anlatmak da o denli zordur. Tüm bu ön bilgiler ışığında 6 yüzyıl boyunca cihana hükmetmiş ancak iktisat tarihinin arka odasına hapsedilmiş Osmanlı İmparatorluğunun, siyasi hamlelerinin ardındaki iktisadi anlayışı Osmanlı iktisat tarihçisi Mehmet Genç hocanın literatüre eklediği kavramlar ışığında açıklamaya çalışacağız.

Osmanlı devletinin çöküş sebepleri incelenirken "18 yy.'da Osmanlı devleti niçin geri kaldı?" sorusunun cevabını bulmamız gerekmektedir. Ancak bu sorunun cevabı için arşivin tozlu raflarına yöneldiğimizde ilmin kadimle olan o özel bağlantısı sebebiyle her cevap yeni bir soruyu doğuracaktır. Tüm bu soruların cevabını aramaya koyulan Mehmet Genç kırk yıl boyunca arşivlerin içinde kaybolmuş ve Osmanlı'nın iktisat anlayışını araştırmıştır. Yazar bu araştırmalar sonucu elde ettiği bilgileri makaleler ve sempozyumda tebliğler şeklinde sunmuştur. "Osmanlı İmparatorluğu'nda Devlet ve Ekonomi" kitabı ise söz

konusu uzun çalışmanın meyveleri olan makalelerin ve tebliğlerin derlenmesi sonucunda ortaya çıkmıştır. Bu kitap Osmanlı iktisat tarihinde başucu eseri olarak kabul görmüştür. Kitabın en önemli özelliği Osmanlı iktisat anlayışını tüm açıklığıyla ortaya koyması ve Osmanlıların iktisat ilkelerini kavramsallaştırmasıdır. Osmanlı İmparatorluğu'nun temel iktisat ilkeleri; iaşecilik (provizyonizm), gelenekçilik (tradisyonalizm) ve fiskalizmdir. Osmanlı iktisat tarihinde devletin ekonomi üzerindeki etkilerini 600 yıllık süreçte çelişkili, anlaşılabilir ve hatta tutarsız görülebilir. Ancak bu temel iktisat ilkeleri anlaşıldığında, Osmanlı'nın ekonomideki rolünün çok daha derin anlamlar içerdiği sonucuna kolaylıkla ulaşılabilir.

İaşe ilkesiyle iktisadi faaliyetlerin amacı, insanların ihtiyaçlarını karşılamaktır. Bu ihtiyaç karşılama durumunda ise devlet, üreticinin değil tüketicinin yanındadır. Ticari faaliyetlerde gaye tüccarın daha fazla kar etmesi değil, tüketicinin en uygun fiyatla ihtiyacını karşılamasıdır. Bu ilke gereği hane halkının ihtiyaçları en önemlisidir. Hane halkını kıtlık gibi bir durumla karşılaştırmamak için çeşitli önlemler alınmıştır. İthalat kolaylaştırılmış, ihracat zorlaştırılmıştır. İmparatorluk içi eyaletler arası dahi mal hareketliliği tasvip edilmemiştir. Bu durum kapitalist zihinlerin anlamakta oldukça zorlandığı bir durumdur. Çünkü günümüz iktisat anlayışı "parayı veren düdüğü çalar." zihniyetiyle açıklanabilir. En çok parayı hangi memleketin veya hangi milletin insanı veriyorsa o düdüğü oraya gitmelidir, keza gidecektir anlayışı hâkim inaniştir. Bu ana akım iktisat inancının ne kadar insani olduğu ise tartışmaya açıktır. Pazardan pazara ihraç edilen malın temel ihtiyaç gıdaları olduğu düşünüldüğü zaman, Afrika'da açlıktan ölen

yüz binlere karşı bu kadar duyarsız oluşumuz aslında iâşecilik ilkesi yerine kapitalizmi tercih etmemizle açıklanabilir. Osmanlı İmparatorluğu ise işte bu açlık tehlikesiyle karşılaşmamak için mal arzını bollaştırmış, kaliteyi yüksek tutmayı ve fiyatı düşük tutmayı amaçlamıştır. O eyaletin ihtiyacı giderilmeden o malın ihraç edilmesi yasaklanmıştır. İhtiyacı gidermek için ithal edilmesi ise teşvik edilmiştir. Eğer ki o yöre de mal arzı fazlası olmuşsa ve artık o malın marjinal maliyeti (son birimin maliyeti) sifıra yaklaşmış ise yani artık malı bulundurma- nın yöre için faydası yok konuma geldiğinde o malın ihracatına izin verilmiştir. Aslında dönemin şartları göz önüne alındığında bu ilke çok daha iyi anlaşılır. Çünkü o dönemde ticaret şimdilerde olduğu gibi sanayiye ve hizmete dayanmıyordu. Ticareti yapılan tarım mahsulleri ve havancılıktı. Bu sektörlerde de ekonomik genel verimlilik düşüktür. Sektör- lere arttırıcı müdahaleler ters tepmekte ve düşürücü etki olarak kendini göstermekteydi. Ayrıca ve en önemlisi bu sektörlerde malların yetiştirilmesi ve ulaştırılması oldukça zor ve pahalıdır. İşte bu üç şartın geçerli olduğu bir çağda devlet faaliyetlerinin aksamadan devam edebilmesi için iktisadi ilişkilerde iâşecilik ilkesi bir nevi mecburiyetin adıydı.

Gelenekçilik ilkesini en iyi şekliyle Osmanlılar- ın "yenilik" kavramıyla olan ilişkisi açıklama- ktadır. Günümüzdeki inanç yeni olan her şey en güzel olandır. İnsanlar yenilendikçe batıda ve zahirde güzelleşir denir. Yeni fikirlere açık olmak, yeni bir telefona, eve, arabaya sahip olmak hep daha iyiymiş, restore etmek yerine inşa etmek daha mantıklıymış gibi düşünül- mektedir. Ancak Osmanlı'da ise durum tam tersidir. İslami değerlerden ötürü en güzel olan eskidir, Efendimiz (s.a.v) ve Ashab-ı ikram dönemidir ve kadim o denli güzeldir ki ondan bir adım bile uzaklaşmak, kötüye yakınlaşmak olarak düşünülmüştür. İşte bu paradigmanın iktisattaki karşılığı gelenekçilik ilkesidir. Bu ilkeyle sosyal ve iktisadi ilişkilerde yavaş yavaş oluşan dengeleri, eğilimleri mümkün olduğu ölçüde muhafaza etmek istenmiştir. Gelenek- çilik ilkesiyle değişim eğilimlerine engel olunmuş ve herhangi bir değişiklik meydana gelmiş ise de tekrar eski düzene dönme yönünde reaksiyon gösterilmiştir. Osmanlı ekonomisi için üretimde veya tüketimdeki en

ufak değişiklik gelenekçilik ilkesiyle bağdaş- mazdı. Onun için tüketimi arttıracak nitelik- lerin değişmesine mani olmak için üreticinin davranışlarını da kontrol ederdi. Örneğin, Men- i israfat diye bilinen amacı lüks tüketimin sınırlandırmak olan uygulama da gelenekçi- liğin başka bir tezahürüdür.

Fiskalizm ilkesi ise en genel ve kısa tanımıyla Osmanlı İmparatorluğunun hazinesinin gelir- lerle artması ve mümkün olduğunca yüksek düzeyde tutulmasının ifadesidir. Hazine gelir- lerinin esas fonksiyonu devletin yapması gereken harcamaları karşılamaktır. Devlet hazinesini arttıramadığı durumlarda harca- maları kısarak dengeli davranma reaksiyonu gösterir. Kısacası imparatorlukta parasal ilişkilerde devlet bir nevi tekel konumundadır. Bu gücünü kaybetmek de istememektedir. Sosyal-siyasal, hiyerarşik düzeni bozacak ekonomik düzeyi artmış zümrenin doğması ve gelişmesine mani olunmuştur. Günümüzde ise bu anlayış yerini gecekonduların yanına inşa edilmiş rezidanslara bırakmıştır. Zengin çok zengin fakir çok fakir konumundadır. Bu durum sosyal, siyasi ve kültürel olarak yığınla olumsuz sonuç doğurmaktadır. Osmanlı ise böyle bir sonuçla karşılaşmamak için narh adı ile tespit edilen fiyatların kontrolü önem vermiştir. Ayrıca hazineyi arttırıcı vergilen- dirme sistemine ilk günden beri sıkı sıkıya bağlı kalmıştır. Osmanlı devletinin toprak, emek ve sermaye üzerinde himayeci ve kontrolcü tavrı fiskalizm ilkesiyle açıklanabilir.

Son olarak iâşecilik, gelenekçilik ve fiskalizm ilkeleri bir puzzle parçaları gibidir. Osmanlı iktisadi anlayışını ve devletlerarası ilişkilerini ancak bu ilkeler çerçevesinde anlaşılabilir. Devletin esnafa, madenciye, sanayiciye, tüccara ve bürokratiyle ilişkileri de bu ilkelere açıklanır. Kapitalizmin zihinlerimizi ele geçir- diği 21. yy'da; Osmanlı sisteminin kapitalizme sadece kapalı değil, aynı zamanda kapitalizme karşı bir tutum sergilediğinin anlaşılması oldukça güçtür. Mehmet Genç gibi değerli ilim adamlarımız sayesinde bu kararlı zihin- lerimiz aydınlanmakta ve yarınlara kadimden gelen ışıkla bakmamız gerektiğini öğrenebilmekteyiz.

Bir Alternatif: Tek Cinsiyetli Eğitim

ABDULKADİR AYGÜL

Marmara Üniversitesi, Hukuk Fakültesi Yüksek Lisans Öğrencisi

Giriş

Bugün, dünyanın büyük kısmının eğitim sistemi karma bir yapıdadır. Bununla birlikte bilhassa batı dünyasında, karma eğitimin müspet ve menfi tesirleri sorgulanmaya başlanmış, karma eğitime karşı ciddi bir akım ortaya çıkmıştır. Günümüz batı dünyasında, bilim adamları karma eğitimi "yüz yılın en büyük pedagojik yanlışı" olarak nitelemekten imtina etmemektedir.¹

Hemen belirtmek gerekir ki, karma eğitimin müdafileri de yok değildir. Karma eğitim müdafileri, tek cinsiyetli eğitimin faydalı neticeler elde etmesini öğretmen ve mevcut diğer kaynakların motivasyonuna bağlamakta, tek cinsiyetli eğitimin faydalı olmaktan ziyade zararlı olduğunu ve hatta tek cinsiyetli eğitimin "cinsiyetçiliği arttırdığını" savunmaktadır.²

Hadiseye Türkiye penceresinden bakıldığında ise bu konunun yeterince tetkik edilmediği, konuya ilişkin ciddi bir araştırma boşluğu olduğu hemen göze çarpmaktadır. Bunun sebebi olarak devlet ideolojisi ile tek cinsiyetli eğitimin taban tabana zıt olması gösterilmiş, karma eğitim eleştirisinin mayınlı alan olarak görüldüğü ifade edilmiştir.³

Bu çalışmada Karma Eğitim & Tek Cinsiyetli Eğitim meselesine her iki tarafın da görüşlerine yer verilerek tarafsız bir bakış açısıyla göz atılacaktır. Ayrıca, bu eğitim sistemleri açısından bir Türkiye değerlendirmesine de yer verilecektir. Bu çalışmanın gayesi

bu konuda fikir sahibi olunmasını sağlamaktan öte bir şey değildir. Son olarak belirtelim ki; dünya genelinde genel kabul karma eğitim olduğundan, tek cinsiyetli eğitime yönelik bilgi eksikliğinin daha fazla olacağı düşünülmüş, bu sebeple de okuyucuya tek cinsiyetli eğitime yönelik genel bir malumat sunulmaya çalışılmıştır.

1. Tek Cinsiyetli Eğitim

1.1 Tek Cinsiyetli Eğitimle Alâkalı Genel Bir Malumat

Tek cinsiyetli eğitim "kız ve erkek öğrencilerin sırf kendi hemcinslerinden oluşan sınıf veya mekteplerde eğitildiği eğitim ortamı" olarak tanımlanmaktadır.⁴ Bunun yanında "kız ve erkek öğrencilerin ayrı binalarda veya okullarda veya sınıflarda eğitim öğre-time katılması" olarak da tanımlanabilir. Tek cinsiyetli eğitim denildiğinde, tanımlar genelde bu minvalde gelişmektedir. Buna göre bir eğitim kurumunda tek cinsiyetli (veya ayrı) bir eğitim veriliyor denebilmesi için; o kurumun ya tamamı ya belli binaları ya da belli sınıfları sırf bir cinsin eğitime tahsis edilmiş olmalıdır.

Bugün dünyada ayrı eğitime yönelik müthiş bir ilgi patlaması mevcuttur. Avrupa'ya bakıldığında belirli ülkelerin ayrı eğitim veren kamu okullarına ciddi oranda önemiyet verdiği görülür. Avrupa'nın tamamında ayrı okulların mevcut olduğu söylene- mezse de, ayrı sınıfların mevcut olduğu söylenebilir.⁵ Tek cinsiyetli okulların oranı

¹ Prof. Thomas Schaefer, Schule Aktuell, Eylül 1997

² HALPERN, Diane F.; ELIOT, Lise; BIGLER, Rebecca S.; FABES, Richard A.; HANISH, Laura D.; HYDE, Janet; LIBEN, Lynn S.; MARTIN, Carol Lynn: The Pseudoscience of Single-Sex Schooling

³ AKPINAR, Burhan; Karma Eğitim İdeolojisi, Eğitime Bakış Dergisi, sayı:22, s.32

⁴ JOHNSON, Joseph H.; MEARMAN, Kim; Single-Sex Education The Connecticut Context, State Education Research Center, s. 1

⁵ HORVATH/MOTIEJUNAITE; a.g.e., s.87

günümüzde İngiltere'de yaklaşık %20, Belçika'da %12, Şili'de %15, İsrail'de %27, Yeni Zelanda'da %30, Kore'de %53'tür.⁶ Müslüman coğrafyanın bir kısmında bu oran son derece düşükken, geri kalanında son derece yüksektir. Meselâ bu gün, çoğunluğu müslüman olan Tunus ve Türkiye'de tek cinsiyetli eğitim oranı %0'dır. Buna karşılık, Malezya'da bu oran yaklaşık %15, Mısırdaki %60, Bahreyn'de %90, Ürdün'de %97, İran'da %98, Suudi Arabistan'da ise %100'dür.⁷

ukarıdaki oranlara bakan bir tek cinsiyetli eğitim muhalifi, pek tabii olarak, "Tek cinsiyetli eğitimin faydası olsaydı müslüman coğrafyası bugün dünyanın en geri kalmış coğrafyası değil, en müreffeh coğrafyası olurdu. Demek cinsiyet ayrımının eğitime bir faydası yok" diye düşünebilir. Ancak bu çok sığ bir değerlendirme olacaktır. Zira tek cinsiyetli eğitimin tek başına eğitim sistemini ihya ettiğini savunan kimse yoktur. Hatta tek cinsiyetli eğitimin müdafileri de "kızları bir odaya, erkekleri bir odaya" toplamanın bir çare olmayacağını ifade etmektedirler.⁸

Bugün gelişmiş ülkelerde tek cinsiyetli eğitimin araştırılması konusunda, çok ciddi bir çaba mevcut. Bilhassa, ABD'de gerek Eğitim Bakanlığı, gerekse de üniversiteler bu konuyla ilgili çok ciddi çalışmalar yapıyorlar. Geçmişte tek cinsiyetli okullar sadece özel sektörün ilgi alanıyken ve bu imkân özel sektöre sunulmuşken, 2006 yılında Eğitim Bakanlığının kamu bünyesinde de bu tür okullar açmak için yeni düzenlemeler getirmesi, 1990'larda mevcudu sadece 2 olan tek cinsiyetli kamu okullarının bugün 500'ü geçmesini sağlamıştır.⁹ Çok yakın bir gelecekte bu rakamın 5.000'i aşacağı tahmin edilmektedir.¹⁰ İşte bu ilgi patlaması, gerek Amerikan Eğitim Bakanlığını gerekse de Amerikan Üniversitelerini bu konu hakkında araştırma yapmaya itmektedir.

Müslüman coğrafyasının tek cinsiyetli eğitime dinî/ananevî gerekçelerle taraftar olduğu düşünülebilir de, batı coğrafyası için genel olarak böylesi bir durum bahis mevzu değildir. Batı tek cinsiyetli eğitim mevzusuna tamamen faydacı bir şekilde yaklaşmakta, yeri geldiğinde bu konuda kendisini çok ciddi şekilde tenkit edebilmektedir. Bugün dünya üzerinde tek cinsiyetli eğitimi araştırmak ve yaygınlaştırmak adına çok sayıda enstitü, vakıf, dernek mevcuttur. Tek cinsiyetli eğitim modeli, günümüzde karma eğitim modeline ciddi bir alternatif haline gelmiştir.

1.2 Tek Cinsiyetli Eğitim Taraftarları Ne Söylüyor?

Tek cinsiyetli eğitim taraftarları genel olarak tek cinsiyetli eğitimin karma eğitime nazaran çok daha fazla getirisi olduğunu savunmaktadırlar. Söz gelimi, 10 birimlik bir faydanın maliyeti, karma eğitime kıyasla tek cinsiyetli eğitimde çok daha düşüktür. Zira ayrı eğitimde, öğrencilerin derse ilgisi ve motivasyonu artmakta, talebeler karşı cinsin bulunmadığı ortamlarda kendilerine daha fazla güvenmektedirler.

Son yıllarda yapılan araştırmalara göre erkek ve kadın beyin yapıları birbirinden farklıdır. Buradaki farklılık bir cinsin diğerinden daha iyi ya da kötü olduğu manasında değil sadece her iki cinsin birbirinden farklı olduğu minvalinde yorumlanmalıdır.¹¹ İşte ayrı eğitim taraftarlarının temel dayanaklarının başında da; kız ve erkek beyin yapılarının farklılığından ötürü, öğrenme şekillerinin farklılık göstereceği tezi gelir. Yapılan araştırmalara göre beyindeki kan akımının kadınlarda erkeklere nazaran daha fazla olduğu,¹² kadın beyninin erkek beyninden daha fazla glikoz tükettiği¹³ kadınların beyin her iki yarım küresini de kullanırken erkeklerin daha çok sağ veya sol loblardan biri üzerine yoğunlaştığı¹⁴ gibi somut farklılıklar

⁶ WISEMAN, Alexander W.; A Culture of (In) Equality? A Cross-National Study of Gender Parity and Gender Segregation in National School Systems, s. 183

⁷ WISEMAN; a.g.e., s. 183

⁸ SAX, Leonard; Single-Sex vs. Coed: The Evidence (of Gender Differences in the Brain), <http://www.singlesexschools.org/research-brain.htm> Erişim [20.09.13]

⁹ http://www.abajournal.com/magazine/article/boys_girls_together_courts_deal_with_a_push_to_end_co-ed_classes

¹⁰ ÖZER; a.g.e., s.6

¹¹ KIRKILIÇ, Ahmet; Karma Eğitim ve Tek Cinsiyetli Eğitim Üzerine Değerlendirmeler, Eğitime Bakış Dergisi, sayı:22, s.19

¹² ÖZTAŞ, Baria; Klinik Psikofarmakolojide Yenilikler-IV, Uluslararası Katılımlı Sempozyum; <http://www.beles.org/cinsel/cinsiyetvebeyin.php> [Erişim: 13.10.13]

¹³ ÖZTAŞ, a.g.e

¹⁴ <http://www.haberler.com/kadinlar-iki-beyin-yarim-kurelerini-de-4233707-haberi/>

ortaya konmuştur. İşte bunlar gibi bulgular-
dan dolayı ortaya atılan teze göre beyin yapı-
ları farklı olan cinslerin öğrenme şekilleri
de farklıdır. Binnetice tek cinsiyetli eğitimin,
kızların ve erkeklerinin birbirine benzeme-
yen öğrenme sitillerine hitap ettiği öne
sürülmektedir.¹⁵ Öğrenme sitillerindeki
farklılığa erkek talebelerin dersi hareketli
işlemeyi, kız talebelerin de sakin sakin
işlemeyi sevmeleri;¹⁶ erkeklerin matematik,
geometri, mühendislik gibi alanlarda;
kızlarınsa dil öğrenimi, edebiyat gibi alanlar-
da daha başarılı olmaları misâl gösterilebi-
lir.¹⁷ Yine meselâ araştırmalara göre, geli-
miş ülkelerin tamamında, kadın mühendis
oranı, erkek mühendis oranına göre çok
düşüktür ki bu da erkek ve kadınların farklı
alanlarda kabiliyetli olduğuna bir kanıttır.¹⁸
Tek cinsiyetli eğitim taraftarlarına göre;
bunlar gibi sebeplerden dolayı talebelere
farklı ders stratejileri belirlenmeli, bilgi
talebenin kişiliğine uygun biçimde ona
sunulmalıdır. Yine konu üzerine yapılmış
çalışmaların birçoğu erkeklerin "bağırarak
cevap vermek suretiyle" derslere daha fazla
katılım sağladıklarını göstermektedir.¹⁹
Dolayısıyla sınıftaki erkek varlığının kızlara
menfi tesir ettiği, erkeklerin "bağırarak"
elde ettikleri baskınlığın kızlar için bir
ezilmeye, sinmeye dönüştüğü söylenebilir.
Bu eziklik gerek sınıfta, gerek sınıf dışında
ortaya çıkabilmektedir. Bununla alâkalı şu
misal çok vurucudur: "5. sınıftaki beden
eğitim dersinde koşu oyunu oynanır. Takımı
oyunu kaybeden bir erkek öğrenci, kendin-
den emin bir şekilde bağırarak, takımında
fazla kız bulunduğunu söyler. Her ne kadar
o yaşta kız/erkek arasında temel bir fark
yoksa da, öğrenci, yenilgiyi kızlara bağlıyor."²⁰

Ayrı eğitim taraftarlarına göre farklı cinsle-
rin aynı sınıflarda bulunması çok ciddi dikkat

dağınıklığına yol açıyor. Tek cinsiyetli eğiti-
min, bu dikkat dağınıklığını azalttığı da en
fazla vurgulanan tezlerden birini oluşturuyor.²¹
Araştırmacılar kızların erkeklere karşı
cazibelerini kaybetmemek için "inek" gö-
rünmek istemeyip, ders çalışmaktan imtina
etme eğilimine girebildiklerini;²² kız ve erkek
talebeler arasındaki etkileşimin daha az
ödev yapılmasına, okuldan daha az hoşlanıl-
masına ve dolayısıyla da derslerden daha
düşük notlar alınmasına sebep olduğunu
belirtiyor.²³ Zira okuldaki tanınan erkek/kız
olma arzusu, karma bir ortamda, ayrı bir
ortama nazaran çok daha fazla belirgin olu-
yor. Bu arzu da karma okullardaki öğrenci-
lerin görünüm ve popüleriteyle çok daha
fazla meşgul olmasına yol açıyor.²⁴ Yani karşı
cinsle etkileşim, talebenin görünümüne ve
popüleritesine haddinden fazla ehemmiyet
atfetmesine sebep oluyor. Tek cinsiyetli
eğitimle bu etkileşim azalacağı için daha
verimli sonuçlar elde edileceği düşünülüyor.

Karma eğitimde öğrenci/öğretmen arasında
önyargı oluşma ihtimali de tek cinsiyetli
eğitim müdafileri için bir başka dayanak.
Zira bir öğretmen karşı cinsteki öğrencile-
rine karşı daha mesafeli, kendi cinsindeki
öğrencilere karşı daha yakın davranabiliyor.
Yapılan bir araştırmaya göre bayan öğret-
menlerin, kız öğrencilere daha yüksek not
verme eğiliminde olduğu ortaya çıktı.²⁵
Öğretmenlerin bu tür bir eğilime girmesine
"aktif öğretmen etkisi" adı verilirken, öğren-
cilerin bir öğretmene ırkı, rengi veya cinsi-
yeti gibi sebeplerle menfi reaksiyon göster-
mesine "pasif öğretmen etkisi" denilmek-
tedir.²⁶ Bu açıdan bakıldığında gerek aktif,
gerek pasif öğretmen etkisinin ciddi sorun-
lara yol açacağı öne sürülmektedir.

Tek cinsiyetli eğitim taraftarları -doğal
olarak- karma eğitim üzerine yapılmış

¹⁵ RIORDAN, C., FADDIS, B., BEAM, M., SEAGER, A., TANNEY, A., DIBIASE R., RUFFIN M., VALENTINE, J. (2008). Early Implementation of Public Single-Sex Schools: Perceptions and Characteristics. Washington D.C.

¹⁶ ÖZER; a.g.e., s.7

¹⁷ KARATAŞ, İbrahim Hakan; Eğitimde Fırsat Eşitliği İçin Karma Eğitim mi? Ayrıca Eğitim mi?, Eğitime Bakış Dergisi, sayı:22, s.51

¹⁸ PARK, Hyunjoon; BEHRMAN, Jere R.; CHOI, Jaesung: Causal Effects of Single-Sex Schools on College Entrance Exams and College Attendance: Random Assignment in Seoul High Schools

¹⁹ SMYTH, Emer; Single-sex Education: What Does Research Tell Us?

²⁰ KARARLI, Hakan; Okulda Cinsel Tacizin Önlenmesi, Eğitime Bakış Dergisi, sayı:22, s.55

²¹ SMYTH; a.g.e.,

²² PARK, BEHRMAN, CHOI; a.g.e

²³ MARTIN, A. J., MARSH, H. W., MCINERNEY, D. M., GREEN, J.; Young People's Interpersonal Relationships and Academic and Nonacademic Outcomes: Scoping the Relative Salience of Teachers, Parents, Same-Sex Peers, and Opposite Sex Peers. Teachers College Record. March 23, 2009, 1-6.

²⁴ PARK, BEHRMAN, CHOI; a.g.e

²⁵ FOSTER, Grace A.; The Effects of Single-Sex Education on Short and Long Term Extracurricular Participation, s.10;

²⁶ FOSTER, a.g.e, s.11

araştırmalardan da deliller getirmektedirler. Meselâ; Almanya'nın en itibarlı dergilerinden biri olan Der Spiegel karma eğitimle ilgili olarak "Karma eğitim 60'lı yılların sonunda büyük bir reform olarak kutlandı. Yanlış o zaman yapıldı. O zaman öğretmenler, bilim adamları ve politikacılar karma sınıfların otomatik olarak toplumda kadın erkek eşitliğini sağlayacağına inanıyorlardı. Araştırmalar daha net gösteriyor ki reform düşüncesi son yüzyılın en büyük pedagojik yanlışı idi"²⁷ dedikten sonra netice olarak şunu yazmaktan geri durmadı: Karma eğitim, karaya oturdu.²⁸ Dergi aynı sayısında kutlamalarla kabul edilen karma eğitim uygulamasının neticelerini şöyle sıraladı:²⁹

- 1) Karma eğitim okullarda kızların cinsel tacize uğramasına yol açtı.
- 2) Kızlara erkek hegemonyasında yaşamayı öğretti.
- 3) Özellikle muhafazakâr ailelerin kızlarını okula göndermemesine yol açarak, kızları eğitimsiz bıraktı.
- 4) Strese yol açarak, kız ve erkeklerin kabiliyetlerini geliştirmelerini engelledi.
- 5) Fizik, kimya, bilgisayar, spor, el işi, motor dersi gibi alanlarda kızlar erkeklerle yarışamadı ve kabiliyetlerini geliştiremedi.
- 6) Dil, tarih, edebiyat, coğrafya, biyoloji, sosyal bilgiler alanlarında kızlarla yarışamayan erkeklerin yeteneklerini geliştirmesini engelledi.
- 7) Kız ve erkeklerin derslere odaklanmasını engellediği için daha iyi yetişmelerine mani oldu.
- 8) Ergenlik çağındaki kız ve erkeklerin ders yerine karşı cinsle uğraşmasına ve ahlâki yozlaşmanın meydana gelmesine yol açtı.
- 9) Kız ve erkek arkadaşını başkalarından kıskanan kız ve erkeklerin kavga etmelerine sebep oldu.
- 10) Fizikî güzelliğine sahip olmayan ve arkadaş bulamayan kız ve erkekleri karamsarlığa sürükledi.

Der Spiegel'in ilk maddede belirttiği üzere karma eğitim taraftarlarının öne sürdükleri bir diğer husus da karma eğitimin cinsel tacizi arttırdığıdır. New York Harlem'de 2003'te yapılan bir çalışmada, ergenlik çağındaki kız çocuklarında hamile kalma oranı sadece kızların okuduğu okullarda 40'ta 1 iken; bu oran, karma eğitim veren okullarda 3'te 1'e yükselmektedir.³⁰ Yapılan araştırmalar küçük yaşlardan itibaren cinsel içerikli sövgü ifadelerini duyan kızların sözlü cinsel tacizi kanıksadığını ortaya çıkarmıştır.³¹ Bir röportaj esnasında kızlara bu ifadelerden rahatsız olup olmadıkları sorulmuş, 7. sınıfa giden bu kızlar şöyle cevap vermiştir: Duymazdan geliyoruz, bizi ilgilendirmiyor artık.³² İşin daha vahim yanı ise ergenlik döneminde şifahi (sözlü) cinsel tacize maruz kalan bu kızların "erkekler beni beğeniyor ki, böyle söylüyor" diye düşünüp, bir taraftan da tacizi zihnen meşrulaştırmaları veya sorun olarak tanımlayamamalarıdır. Tek cinsiyetli eğitim taraftarlarına göre kızların düştüğü bu ikilem bile eğitimin sıhhati açısından başlı başına bir sorundur.

Yukarıdakine benzer bir sıralamayı ABD hükümetinin ayrı okullara ilişkin yaptırdığı bir çalışmada da görüyoruz. İlgili çalışmada karma eğitimin zararları değil, buna mukabil ayrı eğitimin faydaları şöyle sıralanmaktadır:³³ Buna göre tek cinsiyetli eğitim;

- 1) Öğrenmedeki dikkat dağınıklığını azaltıyor.
- 2) Öğrencilerin problemleri davranışlarını azaltıyor.
- 3) Daha fazla liderlik imkânı sunuyor.
- 4) Öğrenciler ve personel arasındaki cemiyet duygusunu destekliyor.
- 5) Öğrencilerin kendilerine karşı saygılarında iyileşmeye yol açıyor.
- 6) Kız ve erkeklerin benzersiz öğrenme stillerine ve alâkalarına hitap ediyor.
- 7) Öğretmen-öğrenci etkileşimindeki cinsi önyargıları azaltıyor.
- 8) Öğrencilerin başarısında artışa yol açıyor.

²⁷ KAVAKLI, Ali Erkan; Karma Eğitim Yüzyılın Pedagojik Yanlışı

²⁸ KAVAKLI, a.g.e.

²⁹ KAVAKLI, a.g.e.

³⁰ Zaman; 12.02.2007; http://www.zaman.com.tr/gundem_abd-kiz-erkek-ayri-egitimi-tesvik-ediyor_499103.html (Erişim: 13.10.13)

³¹ KARARLI, a.g.e.

³² KARARLI, a.g.e.

³³ RIORDAN/FADDIS/BEAM/SEAGER/TANNEY/DIBIASE/RUFFIN/VALENTINE, a.g.e.

- 9) Öğrencilere daha az ulaşan akademik problemleri azaltıyor.
- 10) Öğrenciler arasındaki cinsel tacizlerde azalmaya yol açıyor.
- 11) Daha pozitif öğrenci rol modelleri temin etmede faydalı oluyor.
- 12) Toplumsal ve ahlâki rehberliğin temini için daha fazla imkân sağlıyor.
- 13) Kamu eğitiminde seçenek sağlıyor.

3. Karma Eğitim

3.1 Karma Eğitim Müdafileri Ne Diyor?

Tek cinsiyetli eğitim karşıtları veya daha sade bir ifadeyle karma eğitim taraftarları mevcut düzenin korunması gerektiğini savunmaktadırlar. Onlara göre araştırmalar tek cinsiyetli eğitimin karma eğitime kıyasla daha başarılı olduğunu tartışmasız bir biçimde ortaya koyamıyor.

Karma eğitim müdafilerine göre okullardaki cinsi bir ayrımın cinsî basmakalıplığı arttırdığı ve kurumsal cinsiyetçiliği meşrulaştırdığı noktasında ciddi deliller var.³⁴ Tek cinsiyetli eğitimin daha başarılı olduğu tartışmasız bir biçimde ortaya konmadığı takdirde, karma eğitimden vazgeçilmesini mantıksız bulan karma eğitim müdafileri, ayrı okullardaki başarı artışının sunî olduğunu, bu artışın yeni bir ortamda derse giren talebe ve hocalardaki motivasyon sayesinde görüldüğünü iddia etmektedirler. Buna göre; yeni bir ilâcı kullanan hastanın veya yeni bir üretim metodunu kullanan sanayi-cinin motivasyonunun artması gibi tek cinsi-yetli eğitime geçen kurumlarda da bir motivasyon artışı olmakta bu da beraberinde uzun soluklu olmayacak bir başarı artışı getirmektedir.³⁵ Bunun yanında tek cinsiyetli okulların başarı bir yana talebelere zarar vereceğini, karma okulların ayrı okullara nazaran daha başarılı olduğunu gösteren delillerin bulunduğunu savunmaktadırlar.

Karma eğitim müdafilerine göre, ileride beraber yaşayacak olan karşı cinsleri, bir ayrıma tabi tutmak, onları geleceğe hazırlamak olur ki; bu da gelecekte çok daha vahim neticelere sebep olabilir. Karma eğitim müdafilerine göre kız ve erkeklerin sınıf

içindeki tartışmalara katılmaları, beraber proje yapmaları, beraber ders çalışmaları, beraber gezi düzenlemeleri gibi birlikte yapacakları etkinlikler onları gelecekteki ortamlarına hazırlamanın yegâne yoludur. İnsanların talebelik yıllarında böylesi ortamlardan geçmeleri, hem kendilerinin hem toplumların faydasınadır. Zira bu okulları bitiren talebeler en nihayetinde beraber yaşayacaklardır. İleride beraber yaşayacak fertlerin karşı cinsle saygı duymayı ve farklılıklarını kabullenmeyi öğrenmesi ancak karma eğitim ile mümkün olabilir. Cinsel tacizi azaltmak için cinsleri birbirinden ayırmak ilk ölçekte başarılı neticeler verse de, ilerisi için çok daha büyük problemler doğurabilir. Buna göre; karşı cinsle yaşamaya alışmamış fertlerin taşıdığı potansiyel tehlikeler de göz önünde tutulmalıdır. İşte bunlar gibi sebeplerden ötürü karma eğitimin çocukları gelecekteki sosyal çevrelerine, işyerlerindeki karma hayata ve hatta ailelerine hazırladığı öne sürülmüştür. Karma eğitimciler göre tek cinsiyetli eğitimde yetişmiş çocuklar gelecekte karşı cinsle kalıcı dostluklar hatta başarılı romantik ilişkiler dahi kuramayacaktır.³⁶

Karma eğitimciler ayrıca insan beynindeki farkın ayrı eğitimi gerektirecek düzeyde olmadığını iddia ediyorlar. Onlara göre; "beyin üzerine yapılan çalışmalar erkeklerin kızlardan farklı öğrendiğini ispatlamıştır" demek bir yanılgıyı ifade ediyor.³⁷ Zira karma eğitimciler göre nörologlarca erkek çocukların beyinlerinin daha büyük hacimli ve kızların beyin büyümesinin daha önce tamamlanması dışında ne öğrenmeyle ne de öğrenmeye ilgi duymakla ilgili çocukların beyinlerinde aşırı bir farklılık bulunduğu saptanmamıştır. Yetişkinlerde ise (beynin aktivasyon düzenleri, işitme eşikleri, hafıza performansları gibi) belirli cinsî farklılıkların bulunduğu bildirilmekle birlikte bunların hiçbiri farklı eğitim metotlarını haklı çıkarmak için tatmin edici sebepler değildir. Bununla birlikte karma eğitimciler yetişkinlerin beyinlerindeki cinsî farklılıkların çocuklardakini yansıttığının kabul edilemeyeceğini iddia etmektedirler.³⁸ Ayrıca karma eğitimciler göre araştırmalar çocukların

³⁴ HALPERN/ELIOT/BIGLER/FABES/HANISH/HYDE/LIBEN/MARTIN; a.g.e

³⁵ HALPERN/ELIOT/BIGLER/FABES/HANISH/HYDE/LIBEN/MARTIN; a.g.e

³⁶ BLAKE, Chris; The Advantages of a Coed High School

³⁷ HALPERN/ELIOT/BIGLER/FABES/HANISH/HYDE/LIBEN/MARTIN; a.g.e

³⁸ HALPERN/ELIOT/BIGLER/FABES/HANISH/HYDE/LIBEN/MARTIN; a.g.e

herhangi bir niteliğe göre (misalen; göz rengi, saç rengi gibi) sınıflandırıldıklarında önyargılarının arttığını ispatlamıştır.³⁹

Karma eğitim müdafilerinin ileri sürdüğü tezlerden bir diğeri de tek cinsiyetli eğitim veren kurumların düşük performanslı öğrencileri okullardan uzaklaştırarak okulların başarı oranını şişirdiğidir.⁴⁰ Ayrıca ayrı eğitim dini okullarda ve özel okullarda daha yaygın olarak uygulanmaktadır. Bu tip okulların akademik başarı şansı zaten devlet okullarına göre yüksektir. Üstelik bu tip okulların başarısız öğretmenleri ve disiplinsiz öğrencileri okuldan uzaklaştırma imkânları çok daha geniştir. Dolayısıyla sadece rakamlara bakarak ayrı eğitimin müdafaa edilemeyeceği tezi de sık sık dillendirilmektedir. Bu endişelere ayrı eğitim müdafilerinin eserlerinde de yer verildiği görülmektedir.⁴¹

“Birlikte Yaşam İçin Birlikte Eğitim” sloganıyla hareket eden Amerikan Karma Eğitim Konseyi isimli bir STK’ya göre karma eğitim talebeye şunları sunmaktadır:⁴²

- 1) Çeşitlilik ve eşitliği kucaklayan bir ortam
- 2) Kişilikleri, faaliyetleri dersleri için geniş bir yelpazede deneyim
- 3) Gerek erkek gerek kızlardan müspet rol modeller edinme imkânı
- 4) Karşı cinsin bulunduğu ortamlarda da liderlik fırsatı
- 5) Her iki cinsten çocuklarla saygılı, destekleyici arkadaşlıklar
- 6) Aileleri ve işyerindeki karma hayata hazırlık imkânı

Yine aynı kuruma göre karma eğitim öğretmenlere de şunları sunmaktadır:⁴³

- 1) Çeşitlilik ve eşitlik gibi prensipleri somutlaştıran bir çalışma ortamı
- 2) Hem kızlara hem de erkeklere akıl hocalığı yapmak için fırsatlar
- 3) Farklı talebelere ders öğretme kabiliyetlerini bileme şansı

- 4) Kız/Erkek işbirliğini ve dostluğunu teşvik fırsatı
- 5) Tartışmalara, geniş bir yelpazede, öğrencileri çekme yeteneği
- 6) Kız ve erkek arasındaki cinsî basmakalıplığa karşı mücadele şansı

Karma eğitim müdafilerine göre karma eğitimin en büyük artlarından biri de sağlıklı bir rekabet ortamı sunmasıdır. Müdafiler, insanda fıtraten karşı cinsi yenme güdüsünün bulunduğunu, karma eğitiminde bu güdüye hitap ederek rekabeti kızıştıracaklarını söyleyerek, böylece başarının artacağını iddia etmektedirler.⁴⁴

Karma eğitim müdafilerinin elindeki en büyük kozlardan birisi de (belki de en önemlisi) karma eğitimin daha ekonomik olduğudur. Buna göre; karma eğitim, tek cinsiyetli eğitime göre çok daha ekonomiktir.⁴⁵ Tek cinsiyetli eğitim için kurulması gereken altyapının maliyeti, karma eğitiminkine nazaran çok daha büyüktür. Dolayısıyla karma eğitim müdafileri, tek cinsiyetli eğitimin başarısı kesin delillerle ispatlanmadan karma eğitimden vazgeçmenin yanlış olacağını iddia etmektedirler. Devletler de fazla maliyetten kaçınmak adına bu müdafaayı daima göz önünde tutmaktadırlar. Hâl böyle olunca karma eğitimden vazgeçilebilmesi için, ayrı eğitimin faydasının şüphe götürmez bir şekilde ispatlanması gerekmektedir.

4. Netice ve Değerlendirme

Alternatif bir eğitim sistemini incelediğimiz bu kısa araştırmanın sonunda belirtmek gerekir ki; bu husus Batı’da ciddi şekilde tartışılmaktadır. Tek cinsiyetli eğitim müdafileri her ne kadar bir takım rakamlar ortaya koyuyorlarsa da bu hususta yapılmış değerlendirmelerin kesin cümleler kurmaktan kaçınması kafalarda soru işareti oluşturuyor değil. Ancak diğer taraftan tek cinsiyetli eğitimin rakamlara dökülmüş başarılarının

³⁹ HALPERN/ELIOT/BIGLER/FABES/HANISH/HYDE/LIBEN/MARTIN; a.g.e

⁴⁰ HALPERN/ELIOT/BIGLER/FABES/HANISH/HYDE/LIBEN/MARTIN; a.g.e

⁴¹ KARATAŞ; a.g.e., s.51

⁴² <http://lives.clas.asu.edu/acces/why.html>

⁴³ <http://lives.clas.asu.edu/acces/why.html>

⁴⁴ <http://datasmoke.blogspot.com/2013/04/advantages-of-co-education.html>

⁴⁵ <http://datasmoke.blogspot.com/2013/04/advantages-of-co-education.html>

⁴⁶ HORVATH/MOTIEJUNAİTE; a.g.e., s.88

karşısında hak ettiği tetkik teveccühünü henüz bulamadığı, kendisine halen mesafeli yaklaşıldığı ifade edilebilir. Zira karma eğitimin, kabullenildiği yıllarda kadın erkek eşitliğine yönelik büyük bir adım olarak telakki edildiğinin unutulmaması gerekmektedir.⁴⁶ Bu sebepten ötürü toplumların algısında karma eğitim ile kadın / erkek eşitliğinin ilintili bir yapısı vardır. Günümüzde her ne kadar tek cinsiyetli eğitim pedagojik sebeplerden dolayı savunuluyorsa da, karma eğitim müdafaalarının temelinde kadın/erkek eşitliğinin bozulacağı endişesinin yattığı görülebilir.

Türkiye açısından bakıldığında ise ciddi bir araştırma boşluğu hemen göze çarpmaktadır. Bu vaziyeti gayet tabii karşılıyoruz. Zira Türkiye’de karma eğitime karşı çıkan kesim toplumda dinî hassasiyetleri kabarık olan kesimdir. Bu kesim ise yıllarca başörtüsü, katsayı gibi uygulamalarla mücadele ettiği için hattı ayrı eğitim talebine kadar ileri taşıyamamıştır. Bazı sendikaların konuyu araştırmaya çalıştığı görülse de, üniversite bazında bir araştırma yapıldığı vaki değildir. Batı’da bu denli tartışılan bir sistemin üniversitelerimizce tahkikinın yapılması gerektiği herkesin malumudur. Lâkin maalesef gerekli tahkikler yapılmadığı gibi Almanya’daki bilim dergilerinin karma eğitimi yüzyılın pedagojik yanışı olarak tanımladıkları 2000’lerde Türkiye’de karma eğitimin dersanelerde dahi mecbur kılınması manidardır.

Bilindiği üzere Türk toplumunun çok büyük bir kesimi müslümandır. İslâm dini açısından ise karma eğitimin caiz olmadığı ifade edilmektedir. Bu sebepten ötürü karma eğitime karşı ciddi bir toplumsal reaksiyon mevcuttur. Dini gerekçelerle çocuğunu okula göndermeyen aile az ise yok denemez. Bununla birlikte ayrı eğitimin toplum yapımıza da daha münasip olduğu ifade edilebilir. Zira gençlik yapımız batının gençlik yapısından farklıdır. Batı toplumun-

da lise çağındaki kız ve erkeklerin cinsi münasebeti normal karşılanmakta iken Türk toplumunda bu yakınlık cinayet sebebi olabilecektir. Toplumdaki evlenme yaşının gittikçe yukarıya taşındığı gerçeği de göz önüne alındığında karma eğitimin faydadan çok zarar getirdiği daha savunulabilir bir hâl almaktadır.

Böylesi bir mevzu üzerinde yapılmış bir çalışmanın bilimsel olarak nitelendirilebilmesi için içinde somut rakamların, verilerin varlığı şarttır. Konu üzerindeki araştırmalara göz atıldığında, tek cinsiyetli eğitim taraftarlarının rakamlarla konuşmasına rağmen karma eğitim taraftarlarının ortaya rakam koyamadığı daha çok rakibin rakamlarına açıklama getirmeye çalıştığı görülür. Buradan yola çıkarak ayrı eğitim taraftarlarının saldırı, karma eğitim taraftarlarının savunmada olduğu söylenebilir. Yine ifadede fayda vardır ki; batı dünyası karma eğitim meselesini tetkik ederken hadiseye faydacı bir saikle yaklaşmaktadır. Türkiye’de ise karma eğitim/ayrı eğitim meselesi Atatürk inkılâplarına yapılmış bir saldırı olarak görülmekte, yani meseleye ideolojik yaklaşılmaktadır.

Netice olarak söylenebilir ki; gerek toplumun dinî/ananevî gerekçelerle karma eğitime karşı olması, gerekse de alternatif bir eğitim imkânı sunması açısından karma eğitim mecburiyetinin kaldırılması isabetli olacaktır. Bilhassa özel teşebbüslere ve dersanelere ayrı eğitim verme imkânının verilmesinin yerinde olacağı rahatlıkla söylenebilir. Bununla birlikte ayrı eğitim imkânı verilen kurumların verileri tetkik edilmeli ve ayrı eğitimin daha başarılı olduğu neticesine varıldığı takdirde, kamuda da ayrı eğitim yapan okullar ihdas edilmelidir. En başta yapılması gerekense böylesi konular üzerine araştırmalar yapan üniversitelere sahip olmaktadır.

⁴⁶ HORVATH/MOTIEJUNAITE; a.g.e., s.88

Çağdaşlaşma Tarihi Bağlamında Marmaray

ÖMER TURAN

İstanbul Üniversitesi, Tarih Bölümü Doktora Öğrencisi

Çağdaşlaşma, bir başka deyişle Batılaşma tarihi Lale devrine kadar gider. Ama başlangıç olarak genelde III. Selim ile II. Mahmut dönemi temel alınır. Tanzimat da bu iki padişahın attığı temeller üzerinden yükselir.

Tanzimat ruhu her ne kadar II. Abdülhamit devrinde kesintiye uğrasa da İttihat Terakki ve Cumhuriyet döneminde tekrar etkin bir şekilde devlet ve aydın kesimi şekillendirmeye devam eder.

Çağdaşlaşma sürecinde önümüze hedef olarak Batı ve özellikle de onun değer yargıları konulur, devlet ve toplum o model üzerinden şekillendirilmeye çalışılır. Oysa batının üstünlüğü kültüründen ziyade teknolojisinden kaynaklanıyordu. Daha rafine bir kültüre sahip olduğu için değil, daha üstün silahlar üretebildiği için dünya üzerinde hâkimiyet kurabilmişti.

Bu temel gerçek hep göz ardı edildi. Türk aydın ve siyasi kesimi ısrarla batının teknolojisinden ziyade değer yargılarını, yaşam şeklini öne çıkarmaya ve Batı'yı gelişmenin olmazsa olmaz şartı olarak görmeye devam etti. Namık Kemal ve Ziya Paşa gibi birkaç isim dışında hiçbir münevver kendini bu hastalıklı bakış açısından kurtaramadı. Onlara göre, geri kalmanın başlıca müsebbibi muhafazakâr kesim; nedeni ise asırlardır bu coğrafyaya hükmeden İslam'dı.

Bu bakış açısı, aradaki 33 yıllık II. Abdülhamit dönemi dışında, Tanzimat'tan

günümüze kadar devlet yönetimine damgasını vurmuştur. (Özal ve AK parti iktidarını bunun dışında tutuyorum). Tüm bu dönemde, batı tarzı bir muasırlaşma düstur edinilmiş ve bu uğurda kökleri asırlar öncesine dayalı geleneksel yapılar ortadan kaldırılmıştır. Engel olarak görülen kesimler kanlı bir şekilde tasfiye edilmiş ya da sindirilmiştir. Amaca ulaşmada her yol mubah görülmüş, Makivel'i bile dehşete düşürecek uygulamalara imza atılmıştır. Ne de olsa hedef Batı'nın ulaştığı maddi gelişmeyi yakalayabilmektir.

Ama her nedense, tarihin bir ironisi olsa gerek, Tanzimat'tan bu tarafa bu ülkede kalkınma ve ilerleme adına ne yapılmışsa, yobaz ve karşı devrimci olarak tabir edilen muhafazakâr yönetimler tarafından yapılmıştır. Mesela, Kızıl Sultan diye lanse edilen II. Abdülhamit, Cumhuriyetin temelini oluşturan modern eğitim kurumlarının önemli bir kısmının mimarıdır. Yine, o dönem için, dünya çapında bir proje olan, Bağdat ve Hicaz demiryolları onun gayretleriyle gerçekleşmiştir. Ve daha birçok sanayi ve imar faaliyetlerine imza atmıştır.

Onu devirip yerine iktidara gelen ittihatçılar ise nerdeyse hiçbir kalkınma atılımında bulunmamışlardır. Hatta neden oldukları siyasi gerilim ve savaşlar yüzünden kendilerinden önceki kazanımlardan da gerektiği gibi faydalanamamışlardır.

Çağdaşlaşma adına ise sadece, bugün

toplum mühendisliği olarak tabir edilen batı kültürünü dayatmaya dayalı birkaç adım atmışlardır.

Kemalistlerin, asr-ı saadet olarak gördükleri Mustafa Kemal ve İnönü devrinin de aslında bu noktada İttihat Terakki döneminden fazla bir farkı yoktur. Ülkenin bütün kaynakları yeni rejimin kuvvetlendirilmesi ve inkılapların hayata geçirilmesi için kullanılmıştır. 1923-1950 arasında yapılan birkaç fabrika ve demiryolu ağı ise gerek kemiyet gerek keyfiyet bakımından II. Abdülhamit devri ile kıyaslanmayacak derecede sönük kalmıştır. Bu farkı o dönem inşa edilen kamu binalarının kıyaslanmasında bile rahatlıkla görürsünüz. Kısacası, bu dönemde, vaat edilen medeniyet Ankara ile birkaç şehir ve o şehirlerdeki seçkin zümre ile sınırlı kalmıştır.

Anadolu, CHP iktidarı döneminde, kıtlık ve jandarma dipçiginden başka bir şey görmedi dersek çok da abartılı olmaz. Türk halkının medeniyetin nimetlerinden faydalanması ise gerici ve karşı devrimci olarak tabir edilen üç ayrı iktidar devrinde gerçekleşmiştir: Demokrat parti dönemi (1950-60), Özal dönemi (1983-93) ve Tayyip Erdoğan dönemi (2002-). Bu üç dönemde, daha önceki devirlerde hayal bile edilemeyen sanayi ve ticari atılımlar gerçekleştirilmiştir. Anadolu, yollar, arabalar, barajlar, traktörler ve elektrik gibi modern dünyanın birçok nimetiyle ilk kez tanışmıştır. Modernleşmenin olmazsa olmazı olan eğitim çok geniş kitlelere ulaştırılmıştır. Teknolojik gelişme şehirlerdeki bir avuç mutlu azınlıkla sınırlı kalmayıp kitlelere yayılmıştır.

Cumhuriyet dönemine damgasını vuran tüm büyük projelerde de bu ironiyi görmek mümkün. Boğaz köprüleri, büyük barajlar, otoban ve bölünmüş yollar, metrolar ve en son Marmaray, muhafazakâr iktidarlar devrinde tasarlanmış ve hayata geçirilmiştir.

CHP ise, farklı gerekçelerle, bu tarz proje-

lerin tamamına karşı çıkmış ve engellemek içinde elinden geleni yapmıştır. Bunun en somut örneğini 1973'de açılan 1. Boğaz köprüsünde gördük. Ülkeye "lükstür" diyerek köprünün yapılmasına karşı çıktılar. Aynı menfi tutumlarını bölünmüş yollar ve Marmaray'da da gösterdiler. Marmaray'ın bu kadar gecikmesi, CHP zihniyetinin hala etkin olduğu bürokratik yapıdan kaynaklanmıştır. Daha önce de kendi devirlerinde açılan uçak fabrikasını yine aynı gerekçelerle kapatmışlardı. Bu tarz dev projeler onların küçük dünyalarına sığmayacak kadar büyüktür.

Aslında kendileri açısından bakıldığında, pek de haksız sayılmazlar. Marmaray, dünya gündemine damgasını vuracak ve dünya çapında birçok projeye emsal teşkil edecek kadar dev bir proje, asrın projesi, bir mühendislik harikası. Ve bu proje, kendilerine değildi de, AK parti gibi muhafazakâr bir partiye nasip oldu. Gerçekten, hazmedilmesi ve anlatılması çok zor bir gerçek. AK Parti, Marmaray ile denizin 60 metre altına sadece tünelleri değil aynı zamanda CHP'nin bir asırdır oluşturmaya çalıştığı çağdaşlık imajını da gömmüştür.

Bu bağlamda, aslında Marmaray'ı sadece bir mühendislik harikası olarak görmemek ve onun neden olduğu siyasi çıkarımlar üzerine yoğunlaşmak lazımdır. Bu ve buna benzer projeler, AK parti gibi muhafazakâr partilerin kalkınma konusunda ne kadar başarılı olduklarını ve İslam'ın, modernleşmenin önünde bir engel değil tam tersine onu teşvik edici bir unsur olduğunu bir kez daha net bir şekilde göstermiştir.

Bir başka deyişle, AK parti Marmaray ile CHP'nin elinden en büyük kozunu, "Çağdaşlaşma", bir daha geri vermemek üzere, hem de tüm dünyanın gözü önünde geri almıştır. Bence Marmaray'dan çıkarmamız gereken en önemli siyasi sonuç budur.

Ne dersiniz, CHP'nin hırçınlığı ve kızgınlığı da bundan kaynaklanmıyor mu?

Türkiye'deki Gençlerin Kimlik Bunalımı

MUSTAFA GÖKSAL

İlim Yayma Vakfı Lisans Yurdu Müdür Yard.

Amaç:

Bu çalışmada; Türkiye'deki gençlerin çocukluk yıllarından üniversite sonrasına kadar olan süreçte yaşamış oldukları sorunlara, sorunların etkisiyle gençlerde oluşan kimlik bunalımlarına ve bu sorunların giderilmesi için nelerin yapılması gerektiğine değinilecektir.

Yöntem:

Sorunlar genel olarak ülke perspektifinden ele alınacaktır. Aile, eğitim, medya ve çevre faktörleri gibi başlıklar halinde sorunlar belirtilecek ve bunlara olabilecek çözümler sunulacaktır.

1. Aile İçi Eğitimde Gencin Durumu

Bir aile çocuklarının toplum nazarında kabul gören değerlere sahip olmasını ister. Bunlar ahlâki davranışlardan meslek seçimine kadar uzanan değerler silsilesidir. Ülkemizde gençler ilk baskıyı aileden almaktadır, menfi veya müspet yönde. Gencin vaat edilen değerlere ulaşması için ebeveynler her türlü çabayı göstermektedirler. Aile içi eğitim gencin üniversite çağına kadar devam etmektedir. Üniversite sonrasında ise genç kendi ayakları üzerinde durmaya çalışan bir birey olarak yaşantısını idame ettirecektir.

Aile içinde oluşan kimlik sorunları genci hayatı boyunca etkileyecek, sağlam bir karakter yapısının oluşmamasında önemli bir rol üstlenecektir. Bu sorunlar nelerdir:

- Ebeveynlerin gençlerin sorunları ile yeteri kadar ilgilenmemeleri (eğitim, arkadaş, ekonomi, aşk, sağlık)
- Çocukların kendi haline bırakılması

- Ailenin çağın yeniliklerine haiz olmaması
- Meslek seçiminde çocuğa yapılan baskı
- Kuralcı ve otoriter aile yapısı
- Gelenekçi, yenilikten uzak aile
- Toplumun kabul ettiği ahlâki değerlere yeteri kadar sahip olmayan bir aile
- İdealist olmayan ebeveyn
- Sevgi ile baskıyı birbirine karıştıran bir süreç (ailede)

Bu saydığımız maddeler çoğaltılabilir; lakin esas olan gencin aile içindeki yaşayabileceği sorunların ne olabileceği konusunda fikir sahibi olmak ve bu sorunlara çözüm üretebilmektir. Bu sorunlara sahip bir aile yaşantısının tek ortak noktası birbirinden kopuk aile bireylerinin bir çatı altında yaşamaları olacaktır.

Çözüm Nasıl Olabilir?

Ebeveynler, çocuklarını yetiştirirken kendilerini de yetiştirmek zorundadırlar. Gencin çocukluktan başlayıp üniversite sonrasına kadar olan sorunlarında genci dinleyip, ön yargı duvarlarını yıkarak çözüme odaklanmaları gerekmektedir. Ebeveynler çocuklarının sevinç ve üzüntülerinden haberdar olmalıdırlar. Baskı ve tehdit ve korkutma yöntemleri gençleri isyana ve yalana götüreceğinden ebeveynler bu durumlardan kaçınmalıdırlar. Aileler, Üniversite çağına gelmiş bir gencin meslek seçiminde toplumda para getirir mesleklerin yerine gencin öz yeteneklerine göre bir meslek seçmesinde yardımcı olmalıdırlar. Meslek seçimi gencin hayatına yön veren en etkin unsurdur, o yüzden bireyin hazır bulunuşluklarına göre meslek seçimini yapması gerekir. Bu seçim ailenin yardımıyla ve konu ile ilgili kişilerin

rehberliği eşliğinde gerçekleştirilmelidir. En önemlisi ise ebeveynler pusulasız çocuklarına esnek ve sabırlı bir duruş ile öğüt yerine fikir vererek, aynı zamanda aktif bir dinleyici olarak pusula olabilmeyi başarabilirler.

II. Gencin Yaşantısında Eğitimin Rolü

Eğitim, gençlerin karakter yapılarını oluşturmada aileden sonra en önemli unsurdur. Ülkemizdeki eğitim anlayışı ise dominant bir yapı sergilemektedir. Daha ilkokuldan "rahat, hazır ol, kıt'a dur" gibi kavramlarla karşı karşıya kalırız. Hepimiz sağ baştan saymasını, cerli sıraya geçmesini, bir kol mesafesi hizasında durmayı çocukluk yıllarımızda öğreniriz. Resm törenlerde stadyumlarda bütün öğrencilerin aynı hareketi aynı anda yapmasına şahit oluruz. ğretmenlerimizin "nasılsınız?" söylemine karşılık "sağ ol" diye cevap vermeyi ilkokul sıralarında beynimize kazırız. Sonra biraz byrz liseye geçeriz, değişen bir şey yoktur. Tek tip insan modeli, tek tip yaşam tarzı ve tek tip bir ülke halkı olmaya adayızdır. Lise yıllarının sonlarına doğru bir niversite telaşı sarar gençleri. Dershanelere yatırılan servetler. Modadır biraz da toplumumuzda dershaneler gitmek, maazallah niversite sınavları kalksa ne olur bu dershanelerimizin hali diye geçiririz içimizden. Rehberlik hocaları vardır okullarımızın ve dershanelerimizin. Kaç net yaparsak hangi niversiteye kazanacağımız rehber ğretmenimiz tarafından öğreniriz, rehberlik adına başka da görevi yoktur aslında. Ardından bir niversiteye yerleşir gençler. Üniversiteye yerleşmek toplumda ayrıcalıklı bir konuma getirir genci. Nereye yerleştiği okta önemli değildir çoğu için. Yaklaşık 2 milyon arasından %15 gibi bir dilime girilmiştir, bu kfidir genç için. Üniversitenin ilk yıllarında başta hiç de ilgisi olmadığı halde kazandığı bölüme karşı ilgili olmaya başlar gençler. nk eğitim sistemi onlara "niversiteyi kazanmak için her şeyi yapmalısın" diye tembihlemiştir. Gençler zgr düşünmeyi çocukken "rahat, hazır ol" nidaları sayesinde çoktan unutmuştur. Bilim adamı yerine, sanati yerine ve en önemlisi düşünür yerine n kurtaran bir nesil yetişmektedir. Derken yıllar birbirini kovalar ve niversitenin son sınıfına gelinir. şimdi sıra

iş hayatı için sınavlara girme vaktidir. Sonu "-s ve -ss" ile biten sınavlara girilmeye başlanır. Bir sınavdan diğer bir sınava koşuşturmaca ve kafalar da tek soru "Ne olacağım Ben". "Ne nemi var düşünmenin, gir bir sınava kazan bir yeri, yaşamana bak!" gibi söylemler çokça zikredilir gençlerin kulaklarına. Genç kendini sınavların tam ortasında bulur, ne yapacağını bilmeden. Bu durum genci bir kimlik bunalımına sürüklemeye başlar. Mezun olmuştur, meslek sahibidir; ama ne yapacağını bilmemektedir.

zm Nasıl Olabilir?

İlk olarak askeri bir eğitim anlayışından kurtulmak gerekmektedir. Eğitim şekli, gençlere ilkokul çağından başlayarak rehberlik hizmeti sunan, ğrenci koçluğu modelinde gencin nelere yatkın olduğunun tespit edilmesini sağlayan ve genci yatkın olduğu konumlara yönlendiren bir sistemi benimsemelidir. Üniversite yıllarına gelindiğinde birey, daha önceden aldığı koçluk eğitimi ile hazır bulunuşluk seviyesine göre bir bölüme yönelecektir. nemli olan çok niversitenin olması değil var olanların niteliğinin arttırılması ve mezunlara istihdam sağlanmasıdır. Artan ğrenci sayısıyla ters orantılı bir şekilde oluşan istihdam ortamı sonu "-s ve -ss"li sınavlara katılımı arttırdığından, niversite kontenjanları düşürülmelidir. Üniversitede mesleki yönlendirmeler ile gençlerin mesleklerinde yeterlilik kazanması sağlanmalıdır. Bu durum iş dünyası ile ortaklaşa yapılan projelerle gerçekleşecektir, kariyer günleri çılgınlıkları ile değil. Mesleği ile i içe olmuş bir genç hayattan ne istediğini bilecektir. En azından ne istemediğinin farkına varacaktır.

III. Medyanın Gençler zerindeki Etkileri

Kitle iletişim araçlarının gençler üzerindeki etkisi yadsınamaz bir gerçektir. İnternet, televizyon, radyo, gazete ve dergi gibi medya araçları gençlerin karakter yapılarının oluşmasında önemli etkenler olarak yerini alır. Genç yaşantısı ile kitlesel medya araçlarında görmüş olduğu yaşantıyı kıyaslamaya başlar. Kontrolsüz izlenen programlar gençlerin üzerinde olumsuz etkilere sebep olur. Medyadaki yaşantıyı kendi yaşantısında bulamayan genç, medya ara-

larının gösterdiği abartılı yaşamı istemeye başlar. Yaşadığı şehrin dışında bir üniversitede okumak, o tanık olduğu abartılı ve şaşalı yaşama atılacak ilk adımdır. Genç bu ilk adımı atar; fakat karşılaştığı yaşama ayak uydurmada zorluklar çekecektir. Toplumun üzerindeki baskısı genci sıkıntıya sokacak ve genç hangi yaşama ait olduğu konusunda ikilem yaşayacaktır. Bu durum, kimlik sorunu olarak gündeme gelecektir.

Çözüm Nasıl Olmalı?

Medyanın etkisi ebeveynler tarafından azaltılmalıdır. Ebeveyn çocuğunun izlediği programı onunla birlikte izlemeli ve programdan sonra konuyla ilgili bilgilendirici bir konuşma yapmalıdır. Okullarda medya hakkında dersler okutulmalı ve görülen duyulan her yaşantının gerçeğe bağdaştırılmaması gerektiği vurgulanmalıdır. Devlet eli ile kitle iletişim araçları üzerinde kontroller yapılmalıdır. Her ne kadar bu önlemler alınmaya çalışılsa da en büyük görev ebeveynlere düşmektedir.

IV. Çevre Faktörlerinin Rolü

İlk olarak arkadaş faktörünü ele alalım. Arkadaş bir bireyin yetişmesinde önemli bir yer tutar. Genç bakış açısı kazandırmada, hayatı sorgulamada ve "Neler yapmalıyım?" sorusuna cevap vermede yardımcı olacaktır. Genç arzuladığı değerlere ulaşmada doğru arkadaşları seçmekte başarılı olmak zorundadır. Güven duygusu aileden sonra ilk olarak arkadaşta oluşmaktadır. Güvensiz arkadaşlar, gencin gelişiminde olumsuz etkilere yol açacağından, doğru arkadaş tercihi büyük önem taşımaktadır.

Bir askeri törende şöyle bir olaya şahit olmuştum:

"Yemin töreni ve bir ay geçmiş. Acemi askerler yemin edip ustalığa terfi edecekler. Generallerden biri konuşma yapmaktadır. Konuşmanın sonlarına doğru General şöyle seslenir:

-Bu kadar kısa bir sürede bizim milletimiz kadar askerliği benimseyen başka hiçbir millet yoktur. (Alkışlar)"

Kendi kendime şu soruyu sormuştum: "Acaba bizim ordumuz kadar bu kısa sürede başka hangi milletin ordusu askerliği

halkına benimsetebilir?"

Bütün erler komutanın bu sözünden çok hoşnut olmuşlardı. Baskı altında özgürlük bu olsa gerek.

Torpilin adı olmuş Referans!

Üniversiteden mezun olmuş öğrenciler iş yaşamında yaşadığı zorluklara bir de referans vasıtasıyla önüne geçen gençler eklenince içinde bulunduğu durumdan çıkmakta zorluklar yaşamaktadır. Bu durum bireyde kötümser davranış özelliği göstererek olayın içselleştirilmesini sağlamaktadır. Bu da gençlere kimlik bunalımını yaşatmaktadır.

Genci kimlik bunalımına götüren en önemli olay ise toplum baskısının (Mahalle baskısı) olmasıdır. Birey başkaları ne söyleyecek diye hayatını arzuladığı gibi şekillendirmekten kaçınacaktır. Bu durum yalnızca gencin istediğini elde edeceğine inanması ile ortadan kaldırılabılır.

V. SONUÇ

Gencin kimlik bunalımından kurtulması için tavsiyelerimizi kısaca belirtecek olursak:

- Gencin kendisi için belirlediği yaşam çizgisinin gerçekçi olması gerekir.
- Yaşamdan ne istediğine karar vermiş olması gerekmektedir.
- Tasarladığı gelecek kendisinden ve yaşamdan beklentilerini karşılayabilecek nitelikte olmak zorundadır.
- Bireyin izlediği rota ve ortaya koyduğu kişilik, içinde bulunduğu çevrelerde (aile, arkadaş, okul çevresi) kendine bir yer edinmesini sağlamalıdır.
- Ebeveyn baskıcı ve dikte edici tutum yerine kontrollü ve yönlendirici bir rol üstlenmelidir.

Şayet genç birey yaşantısını bu değerler doğrultusunda devam ettirirse kimlik bunalımına yakalanma riskini en aza indirmiş olacaktır.

Türk Dış Politikasını Medeniyet Üzerinden Okumak

ABDÜLBAKİ KESKİN

Fatih Sultan Mehmet Üniversitesi, Medeniyetler İttifakı Enstitüsü
Y. Lisans Öğrencisi

Devletler arasındaki ilişkiyi anlamak ve anlamlandırmak için kullanılan uluslararası ilişkiler disiplini, her disiplinde olduğu gibi çeşitli teoriler yoluyla olguları anlamaya ve anlamlandırmaya çalışmaktadır. Bu çalışmalarda günümüze kadar yoğun bir biçimde güç temelli olan Realizm, çıkar temelli olan İdealizm ya da coğrafya temelli olan Jeopolitik teoriler kullanılmıştır. Bu ana akım teorilerin yanında 90'lı yılların başından itibaren Alexander Wendt ile başlayan devletler arası sistemi bir sosyal yapı olarak algılayan Konstrüktivist teoriler de ortaya çıkmıştır. Konstrüktivizm devletler arası ilişkilerde kimlik, norm, iç politika, söylem, kültür gibi kavramlara önem vermekte ve devletlerin dış politikalarının iç politikadaki iktidar mücadelelerinin ve kimlik çatışmalarının bir uzantısı olduğunu iddia etmektedir.¹

Türk dış politikası Konstrüktivist teoriler ile incelendiğinde idealist, realist, jeopolitik teoriler ile cevabı verilemeyen "neden 90'lı yıllara kadar Türkiye batı dışında başka medeniyet havzalarıyla ilişki kurmadı?" sorusu gibi sorular cevaplanabilmektedir. Konstrüktivist teori bu soruya şu şekilde cevap vermektedir. Cumhuriyeti kuran elit, Türkiye toplumunun kimliğini

batılı olarak tanımlamış² ve topluma hedef olarak da 'muasır medeniyet' yani batı medeniyetini göstermiştir. Her kimlik tanımlaması ontolojik olarak bir öteki tanımlamaktadır.³ Cumhuriyeti kuran elit de kendisini batılı ötekisini ise İslam medeniyeti olarak belirlemiştir. İçeride İslamcılarla ve İslam medeniyetiyle yaptığı iktidar ve yok etme mücadelesini, dış politikada İslam dünyası ile sınırlı ilişkiler kurarak desteklemeye ve normalleştirmeye çalışmıştır.⁴ Bu ve benzeri örneklerde görüleceği gibi Konstrüktivist teoriler, dış politikayı devletlerin kimlik tanımlamalarını temel alarak medeniyet tercihleri üzerinden okumaktadır. Peki, dış politikanın kimlik, norm, kültür yani temel olarak medeniyet kavramı etrafında anlamlandırılması sistemli ve doğru sonuçlar doğurur mu? Genelde Türk dış politikasının tamamı özelde ise AK Parti Hükümetleri dönemi için bu sorunun cevabı kanaatimizce olumludur ve bunun temel olarak 3 sebebi vardır.

Birincil sebebi Türkiye'nin Huntington'un tabiriyle 'iki medeniyet arasında kalmış' veya 'parçalanmış ülke' olmasıdır. Bu ülkelerin dış politikalarını anlamada kendilerini ve ötekilerini tanımlamaları, medeniyet tercihleri, söylemleri çok büyük

¹ Ali Balcı, *Türk Dış Politikası: İlkeler, Aktörler, Uygulamalar*, İstanbul: Etkileşim Yayınları, 2008, s. 20.

² Hasan Kösebalaban, "Torn Identities and Foreign Policy: The Case of Turkey and Japan", *Insight Turkey*, Cilt 10, Sayı 1, 2008, s. 12.

³ a.e., s. 7.

⁴ Balcı, a.g.e., s. 28.

önem arz etmektedir. Medeniyeti, "bir dünya görüşünün zaman ve mekan boyutunda tezahür ve tecessüm etmesi"⁵ olarak tanımladığımızda; kavram siyasetten ekonomiye, felsefeden mimariye geniş bir çerçeveyi içine almaktadır ve her alanda normlar ortaya koymaktadır. Dolayısıyla medeniyet tercihi, devletin dış politikasını oluştururken temel aldığı coğrafyayı yansıtmalarının yanında bu politikanın sınırlarını, normlarını da belirlemektedir. Devletler diğer devletler ile olan ilişkilerini bu normlar etrafından gerçekleştirmektedirler. Bu bağlamda medeniyet merkez bir kavram olarak dış politikada önemli bir yer edinmektedir.

Türk dış politikasını anlamak içinse medeniyetin merkez bir kavram olmasının yanında getirdiği ikinci önemli avantaj Türk toplumu için kavramın tarihi önemidir. 18. Yüzyılın başından itibaren Osmanlı'da gerçekleşen 'imparatorluğu kurtarmak' olarak ifade edebileceğimiz yoğun tartışmalarda medeniyet kavramı yine ön plana çıkmıştır. Toplumun farklı kesimlerinden insanlar Osmanlı'yı kurtarmak için ekonomiden siyasete, eğitimden orduya geniş çaplı çözümler sunmuşlar, kapsamlı önerilerini de medeniyet kavramı ile açıklamaya çalışmışlardır. Buna toplumsal grupların medeniyet tasavvuru, tercihi de denilebilir. Örneğin, Osmanlı Devleti'ni kurtarmanın çözüm yolunu Batı medeniyetini değerleri ile içselleştirmek olarak görenlerden Ahmet Muhtar Paşa, "ya garplılaşıyoruz ya mahvoluruz" demiş, Abdullah Cevdet ise "Bir ikinci medeniyet yoktur; medeniyet Avrupa medeniyetidir, bunu gülü ile diken ile istilcab etmek mecburidir" ifadesi ile bu konudaki görüşünü açıklamıştır.⁶ Çözüm yolunu İslam medeniyetinin değerlerini tekrardan yaşamak ve yaşatmak olarak görenlerden Said Halim Paşa ise Osmanlı'nın geride kalma-

sının sebebini İslam değerlerinden uzaklaşması olarak tespit etmiş, bu durumun çözümünü de her alanda İslamlaşmak olarak görmüştür.⁷ Benzer şekilde başta belirttiğimiz gibi Atatürk de 'muasır medeniyet' diyerek yeni cumhuriyete hedef gösterirken medeniyet kavramını kullanmıştır. Bu çerçevede ele alındığında Türk dış politikasını anlamak için medeniyet kavramı teorik olarak merkez ve kilit bir kavramdır, denilebilir.

Türk dış politikasının anlaşılmasında medeniyet kavramını kullanmanın getireceği üçüncü önemli avantaj da genelde tüm hükümet sözcülerinin özelde ise 2002 yılında iktidara gelen AK Parti hükümetlerinin sözcülerinin sıklıkla bu kavrama referansla dış politikayı anlatmalarındadır. Örneğin, Türkiye'nin 'merkez ülke' olma iddiasını dışişleri bakanı Davutoğlu, köprü ülke olarak başka medeniyetlerin çevresini teşkil edeceğimize ana bir medeniyet eksenini merkez olalım diyerek ifade etmektedir.⁸ Başbakan Erdoğan da yoğun olarak konuşmalarında medeniyet kavramını kullanmakta, İslam medeniyeti vurgusu yapmaktadır. Bunun yanında Türkiye, medeniyet kavramını dış politikasında küresel düzeyde de Medeniyetler İttifakı Girişimi ile kullanmış, bu girişimde İslam medeniyetinin değerlerinin savunuculuğunu yapmıştır.

Sonuç olarak, Türk dış politikasının anlaşılmasında medeniyet, merkez bir kavram olarak her alanda normları tanımlaması, son iki yüz yıllık süreçte toplumun muhayyilesindeki konumu ve Hükümet sözcülerinin yoğun olarak kullanması açısından çok önemli bir yere sahiptir. Bundan dolayı özellikle son dönem Türk dış politikası hakkında çalışma yapan araştırmacılarının uygulanan dış politikayı ve değişimleri anlamaları için incelemeleri gereken kilit bir kavramdır, denilebilir.

⁵ İbrahim Kalın, "Dünya Görüşü, Varlık Tasavvuru ve Düzen Fikri: Medeniyet Kavramına Giriş", *Divan Disiplinler Arası Çalışmalar Dergisi*, c.15 Sayı: 29 (2010/2), s. 21.

⁶ İbrahim Kalın, *İslam ve Batı*, İstanbul, İSAM Yayınları, 2007, s.110.

⁷ Mustafa Gündüz, "Said Halim Paşa'da 'Medeniyet' Kavramı", *İslami Araştırmalar*, sayı: 21, (2010), s.148-149.

⁸ Balci, a.e., s. 258.

Amacımız öğrencilerimizi İstanbul'da yaşatmak değil, onlara İstanbul'u yaşatabilmektir.

İLİM YAYMA VAKFI VEFA YURDU

İlim Yayma Vakfı'nın en güzide kurumlarından biri olan İbn'ül Emin Mahmut Kemal İnal Yüksek Tahsil Talebe Yurdu, 2013-2014 Eğitim Sezonunu her sene olduğu gibi yine dolu dolu geçirdi. İzmir Çeşme'de Oda, Bölüm ve Kulüp Başkanları kampı ile yeni sezonu açan yurdumuzda bu sezonda 8 Genel konferans ve 31 Lokal Sohbet bunun yanı sıra 14 kere Mahmut Toptaş Hocamızla Tefsir Sohbetleri, 16 kere Riyazü's Salihin okumaları yapılmıştır. Aynı zamanda yeni gelen öğrencilerimizin İstanbul'a uyum sağlamalarını kolaylaştırmak adına Oryantasyon Kampı ve İstanbul'un çeşitli bölgelerine özel geziler yapılmıştır. Geleceğin bilim ve ilim insanlarının yetiştirilmeye çalışıldığı yurdumuzda kültürel değerler göz önünde bulundurularak İstanbul dışı başta olmak üzere şehir dışına geziler düzenlenmiştir. Bu gezilerden bazıları: Bursa, Edirne, Söğüt, Bolu Göynük, Taraklı, ve Haziran ayında gerçekleştireceğimiz Karadeniz Bölgesi gezisidir. Ayrıca manevi atmosferi daha yoğun yaşamak adına bu yıl beşincisi gerçekleşen Umre ziyareti öğrencilerimizin tarif edemeyecekleri bir duygu seline kapılmalarına vesile oldu.

İlim Yayma Vakfı Lisans Yurdu münevver insan yetiştirme hedefleri doğrultusunda öğrencilerine Hat, Ney, Bağlama, Diksiyon, Hızlı Konuşma, İş Hayatında İletişim, Osmanlıca, Arapça, Bilgisayar, Web Tasarımı, Temel Elektronik gibi atölye çalışmalarının yanı sıra, öğrencilerini, Yüzme Etkinliği, Müze Gezileri, Saray Gezileri, TBMM, Anayasa Mahkemesi, THY, Çağlayan Adliyesi, Nükleer Araştırma ve Eğitim Merkezi, İBB Merter gibi mesleki gezilerle buluşturmuştur.

Geçen senelerde de yaptığımız Kitap Fuarını bu sene daha aktif hale getirerek yine yüksek bir katılımı yaklaşık 200 öğrencimizi kitapla bir araya getirdik.

Yurtta ikamet eden ve Yurdumuzdan mezun olan öğrencilerimizin ve de Vakfımızın desteğiyle Samsun Alaçam Anadolu İmam Hatip Lisesi'ne 500 kitap hediye ederek kitaplık oluşturduk.

Fatih Projesiyle yani bir atılım gerçekleştirerek geleceğin inovatif projelerle şekillendiği aşikar olduğundan vakıf olarak bir proje yarışması dü-

zenlenmesi için adımı atmış bulunmaktayız. İlk aşamada yurdumuz öğrencilerinden 15 ayrı proje değerlendirmeye alınmış bulunmaktadır.

Yurdumuzda bu sezon 10 Kulüp faaliyet göstermekte olup, kulüplerimizin gerçekleştirdiği organizasyonların önemlilerinden bazıları şunlardır:

- İlmihal Sınavı
- Genel Kültür Bilgi Yarışması
- Kurucularımızı ziyaret
- Sinema Günleri
- Vefa civarındaki ihtiyaç sahiplerine yemek dağıtımı
- Şiir ve Hikaye Yarışması
- Her Döneme bir kütüphane Projesi
- İstanbul Gezileri
- Yüzme Etkinliği
- Masa Tenisi Turnuvası
- Futbol Turnuvası
- Voleybol Turnuvası
- Balon Futbolu Turnuvası
- Santraç Turnuvası
- Paintbal Etkinliği
- Çocuk evindeki çocuklarla manevi ve sportif faaliyetler.

Öğrencilerimizin bölümler arası kaynaşmalarına vesile olan ve yalnızca öğrencilerimiz tarafından organize edilen etkinliklere de bu sezon kaldığımız yerden devam ettik. Eğitim, Mimar ve Mühendislik, Hukuk, Siyasal, Kaynaşma, İktisat ve Sağlık bölümlerinin düzenlediği etkinlikler önceki senelerden bir merhale daha geçerek istenilen hedefine ulaşmış oldu.

Nitelikli geçen bir sezonun ardından Yurdumuzun Gelenekselleşmiş Pikniğinde yine Poyrazköy'deki yerimizi aldık. Mezunlarımızı da unutmadık ve mezunlarımız için düzenlenen akşam yemeği ve Mezuniyet Merasimi programları ile öğrencilerimizin başarılarına ortak olduk. Yeni yıla ümitlerimizle ve heyecanımızı arttırarak hazırlanmaya şimdiden başlamış bulunmaktayız. Allah yolumuza açık etsin.

İstanbul Gezilerimiz

Süleymaniye ve Çevresi

Fatih - Zeyrek ve Çevresi

Edirnekapi ve Çevresi

Sarıyer Arboretumu

Anayasa
Mahkemesi
Teknik Gezimiz

Mesleki ve Teknik Gezilerimiz

Koç Müzesi

Nükleer Araş. ve Eğit. Merk.

Yeşil Bina Gezisi

Şehir Dışı Gezilerimiz

Efes Antik Kent Gezisi

Bergama Gezisi

Alaçatı Gezisi

Göynük

Bursa Gezisi

Edirne Gezisi

2014 Umre Programı

Genel Konferanslar

ÜSTÜN İNANÇ

YRD. DOÇ. EBUBEKİR SİTİ

MİMAR YAVUZ SARI

İSİM YAZILMALI

DR. İHSAN ŞENOCAK

TİKA Başkan, SERDAR ÇAM

PROF. ADNAN DEMİRCAN

Lokal Sohbetler

PROF. FARUK YİĞİT

MUSTAFA YELEK

MEHMET NURİ YARDIM

YRD. DOÇ. ALİM KAHRAMAN

DOÇ. SÜLEYMAN DOĞAN

DR. AHMET ERGÜL

NECMİ İLGEN

PROF. AHMET KOYUN

YRD. DOÇ. FARUK TAŞCI

MÜZİŞYEN SAMİ DURAL

Ziyaret ve Organizasyonlar

Mühendisler Bölümü Çalıştayı

Oda Başkanları Çalıştayı

Öğrenci Temsilcisi Seçimi

Satranç Turnuvası

Yeni Öğrenci Oryantasyon Programı

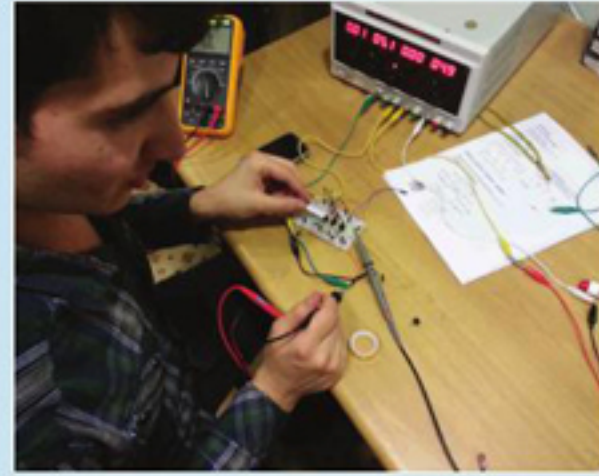
İdare Kampı

Süleymaniye'de Sabah Namazı

Darülaceze Ziyareti

Çizgi İzleyen Robot Yapımı

Balon Futbolu

Paintball Turnuvası

Karanlıkta Diyalog

OSMANLI VE MODERN TÜRKİYE
TECRÜBESİNDE PARA VAKIFLARI

Uluslararası Vakıf Sempozyumu

Osmanlı tarihi araştırmalarının en tartışmalı konularından olan 'Para Vakıfları' yine bir vakıf üniversitesi olan Fatih Sultan Mehmed Üniversitesi ve Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün öncülüğünde 15-16 Mart tarihlerinde İstanbul Topkapı'da gerçekleştirilen iki günlük oturumlarla enine boyuna konuşulup tartışıldı. Fikhi boyutu üzerine geniş açıklamalarda bulunan Müslüman Âlimler Birliği Genel Sekreteri Prof. Dr. Ali KARADAĞI, Türkiye'de şuanda Müslümanlar tarafından kurulan ve finans kurumu olarak hizmet veren katılım bankalarının birer para vakıfları olduğunu belirtti. Örnek para vakıfları üzerinde durularak işleyişi hakkında önemli bilgiler verilerek Osmanlı döneminde belli dönemlerde İstanbul, Bursa gibi şehirlerde ne kadar para vakfı olduğu, bunların ne kadar tekabül eden bütçeleri üzerinde de ayrıca duruldu. Sempozyum bunun dışında daha birçok açıdan bilgilendirici olmuştur, örnek vermek gerekirse Vakıfbank'ın 1954

yılında Osmanlı döneminden kalan para vakıflarının mevcutları ile kurulmuş olduğu gibi.

Sempozyumun ikinci gününde çağdaş vakıflardan İHH ve İlim Yayma Cemiyeti ve İlim Yayma Vakfı gibi örnekler üzerinde durularak bu vakıflar hakkında haziruna bilgiler verilerek Türkiye'de vakıf geleneği damarının devam ettiğini, ne tür hizmetlerde bulunduğu anlatıldı. İlim Yayma Cemiyeti ve İlim Yayma Vakfı hakkında bir sunum yapan Yard. Doç. Dr. Abdullah Trabzon, gerek Cemiyet'in ve gerekse de Vakfın çalışmalarının aynı gaye doğrultusunda yapıldığını, ikisinin birbirinin mütemmim cüzü olduğunu vurguladı. Sunduğu tebliğinde; Türkiye'nin en buhranlı dönemlerinde kurulan İlim Yayma Cemiyeti ve Vakfı'nın bir neslin yetişmesinde çok büyük emeği olduğunu, bunun da o dönem ki kurucularının ve bugün devam eden yöneticilerinin samimi çalışmaları ile gerçekleştiğinin altını çizdi.